

Ravnesje v naravi in v človeku

Z uspešnega 10. srečanja
lovskih pevskih zborov
in rogistov v Globokem
— Govoril dr. Emil Rojc

GLOBOKO — V počastitev
40-letnice avnoja in dneva borca
je potekalo 1. in 2. julija v
Globokem 10. jubilejno srečanje
lovskih pevskih zborov in ro-
gistov Slovenije. Pokrovitelj sre-
čanja z 210 nastopajočimi je
bila Lovska zveza Slovenije,
organizator pa domači pevski
zbor.

V globokski šoli so člani brežiš-
kega filatelističnega društva
„Verigar“ pripravili razstavo
„Lov in filatelija“ izdali pa so
tudi spominski ovitek s prilož-
nostnim žigom. Marsikoga je pri-
tegnilo predvajanje kratkome-
tražnih 8 mm filmov o lovu.

Na osrednji sobotni prireditvi
se je pred šolo v Globokem
zbralo okrog 1500 obiskovalcev.
Pred njimi so se v povorki zvrsti-
li celjski LPZ, oktet LD Stu-
denec, celjski lovski rogisti,
šmarnski oktet, MPZ LD Medvo-
de, savinjski rogisti, LPZ ZLD
Zasavje-Trbovlje, zasavski ro-
gisti, LPZ Zlatorog Vipava, po-
horski rogisti, lovski oktet LD
Podgorje, LPZ LD Dekani, LPZ
ZLD Bela krajina, rogisti ZLD
Prekmurje in LPZ LD Globoko,
kakor so se pozneje predstavili
na posamičnem nastopu s po-
dvema ali tremi skladbami. Pevci
so skupaj zapeli „Pozdrav“ Ubaf-
da Vrabca in Venturinijevo
„Lovsko“, ob spremljavi ka-
pelskih godbenikov pa še „Pe-
sem o Titu“.

„Poleg gospodarjev z lovišči,
čuvajev narave in okolja, gojite-
ljev divjadi, športnikov in dejav-
nikov splošnega ljudskega od-
pora smo tudi člen v ohranjanju
narodove kulture.“ je med dru-
gim dejal slavoslovni govornik dr.
Emil Rojc.

P. P.

UMAZANA BISTRICA

RIBNICA — Včasih so ženske v
ribniški Bistrici lahko prale perilo,
v njej pa so se domačini tudi kopali.
Časi so se spremenili. Bistrica kaže
zdaj čisto drugačen videz. Na ob-
močju Ribnice je tako zaraščena in
umazana, da se ponekod voda sploh
več ne vidi. Ribničani se zato letos v
njej ne bodo veliko kopali.

„Zdravila“ za IMV so poznana

Svet in izvršilni odbor dolenske medobčinske gospodarske zbornice sta podprla zasnovano
in program sanacije IMV — Rešitev v povezanosti z vsem gospodarstvom

Iz majske analize gospo-
darjenja v naši republiki in Ju-
goslaviji veje kljub temu, da se
mnogim zdi napisana preveč
optimistično, ledena sapa, ki
spominja na decembrski gospo-
darski mrz, ko so strokovnjaki
govorili o najbolj težavnem po-
ložaju jugoslovskega gospo-
darstva. Pogled na gospodar-
jenje v dolenskih občinah ne
kaže nič bolj rožnate slike, še
toliko manj, ker inamo tu

enega najtežjih gospodarskih
bolnikov — IMV. Od njegovega
ozdravljenja je v precejšnji meri
odvisno zdravje vsega do-
lenskega gospodarstva.

Na zadnji seji sveta medobčinske
gospodarske zbornice za Dolenjsko
v ponedeljek, 27. junija, in njenega
izvršilnega odbora dan kasneje, 28.
junija, so obravnavali problematiko
sanacije IMV in po razgovoru s
predstavniki tega velikega delovnega
kollektiva in razpravi v celoti podprli
sanacijske programe. Poudarili pa
so, da se mora IMV kot velik gospo-
darski sistem, ki je prisoten ne samo
na Dolenjskem, temveč v vsej Slo-

veniji, in ki s 6.000 zaposlenimi
predstavlja vprašanje socialne var-
nosti lepega dela dolenskega prebiva-
stva, povezati z ostalim dolenskim
gospodarstvom in mu ponuditi
možnost vključevanja in sodelovanja
v razvojnih programih. Člani sveta
in izvršilnega odbora MGZ so spre-
jeli tudi stališče, da morajo institu-
cije in organi, ki bodo sprejemali
konkretno odločitve in odobrvali
finančna sredstva za sanacijo in na-

(Nadaljevanje na 2. strani)

BRIGADIRJI POMAGAJI PRI CESTI

SENOVO — Okoli 80 brigadirjev
iz občin Maribor — Pesnica in Kam-
nik, ki sodelujejo na republiški ml-
dinski delovni akciji na območju
spominskega parka Trebče, je 27.
junija pričelo popravljati in urejati
okoli 10 kilometrov ceste od Sre-
botnega do Malega Javornika v
osrčju Bohorja. Dve brigadi na de-
lovišču v krajevni skupnosti Senovo
pa bosta pomagali napeljevati tele-
fonski kabel na Senovem. Brigadirji
bodo v gosteh pri Senovčanih tri
tedne.

SUTJESKA POD PARTIZANSKIM ROGOM — Ob osnovni šoli „Baza 20“ v Dolenjskih Toplicah že
raste prostor bodočega doma pionirjev Slovenije. Štirinajst dni bodo tu preživeli pionirji iz vse
Jugoslavije, zbrani v šestindvajsetem taboru Sutjeska 83*, že naslednje leto pa naj bi na tem prostoru
taborili pionirji iz vse Slovenije. (Foto: J. Pavlin)

Shod slovenskih borcev

V Metliki osrednja proslava ob dnevu borca — Odkrili
dopsne kipe narodnih herojev, obeležje vojaškemu
partizanskemu šolstvu in obelisk bratstva in enotnosti

METLIKA — V Metliki se je
na osrednji slovenski proslavi
ob dnevu borca preteklo ne-
deljo zbralo nekaj tisoč nek-
danjih borcev, aktivistov ter

drugih gostov, ki so slovesno
proslavili 40. obletnico 14., 15.
in 18. divizije, 7. korpusa in
vojaškega partizanskega šolstva.
Dan prej so v razstavišču v
metliškem gradu odprli slikar-
sko razstavo Borisa Kobeta „Po
poteh Gubčeve brigade“, v
osnovni šoli 15. SNOUB —
belokranjske pa razstavo do-
kumentov 15. belokranjske bri-
gade.

SPOMIN NA TRAGEDIJO

LOŠKI POTOK — V soboto, 2.
julija, dopoldne je bila pri nekdanji
partizanski bolnišnici Ogenjca v Lo-
škem potoku osrednja svečanost ob
dnevu borca za ribniško občino. V
kulturnem programu je nastopil
KUD Kliničnega centra Ljubljana —
Klinični center je pokrovitelj te
partizanske bolnišnice, KUD „Ivan
Vrtačnik“ iz Loškega potoka in
druge kulturne skupine ter posa-
mezniki. Po proslavi je bilo v Glažu-
ti tovariško srečanje.

Na Trgu svobode je gostom, med
katerimi so bili tudi Viktor Avbelj,
Janez Vipotnik, Ivan Maček — Matija
in Miha Petrič, govoril komandant
ljubljankega armadnega območja
generalpodpolkovnik Branko Jerkič.
Spregovoril je o metliških narodnih
herojih Martinu Južni, Janku Bro-
darčiču in Iliji Badovincu, katerih
dopsne kipe ter doprsni kip tov.
Tita so odkrili v parku na trgu. Pred
stavbo, v kateri je bila med vojno
najdlje oficirska šola, pa so odkrili
obeležje partizanskemu vojaškemu
šolstvu. Oficirsko šolo pri glavnem
štabu NOV in POS, ki je delovala v
Metliki, Črnomlju in okolici, je obis-
kovalo okrog tri tisoč partizanskih
komandirjev in komandantov. Na
mestu, kjer so pred 39 leti odšle v
skupni boj slovenske, hrvaške in
bosanske brigade, pa so odkrili
obelisk.

Na slovesnosti, ki se je nadaljevala
ob Kolpi, je zbranim govoril Janez
Vipotnik, predsednik republiškega
odbora ZZZB NOV Slovenije, ki je
obudil spomine na čas, ko so bile
pred štirimi desetletji v Sloveniji
ustanovljene prve divizije. Sprego-
voril je tudi o današnjih težavah, s
katerimi se srečujemo, a je poudaril,
da si kljub težkim časom ne smemo
dovoliti malodušja. Le z lastnimi
silami in trdim delom, je dejal Vi-
potnik, lahko branimo svoj obstoj,
razvijamo prihodnost in gradimo
srečo.

M. BEZEK

TRI NOVE ORGANIZACIJE ZK

KRŠKO — Občinska organizacija
Zveze komunistov v krški občini, ki
v 82 osnovnih organizacijah pove-
zuje 1425 članov, bo poslej štela 85
osnovnih organizacij. Svoje OO ZK
so ustanovili v delovni skupnosti
skupnih služb IGM „Sava“, v tozdu
Sava projekt in v tozdu Industrija
gradbenega materiala v Krškem.

Za trden krog bratstva

Sola bratstva in enotnosti „Sutjeska 83“ v Dolenj-
skih Toplicah — Letos prvič na stalnem prostoru

DOLENJSKE TOPLICE — Na
tabornem prostoru doma pionir-
jev Slovenije pod Rogom v Do-
lenskih Toplicah je bila ob dne-
vu borca svečana otvoritev tabo-
ra Sutjeska 83, ki letos že šestin-
dvajseti domuje na Dolenj-
skem, združuje pa 80 pionirjev
iz vseh jugoslovskega pokrajina
in avtonomnih pokrajin.

Za letošnji tabor so bile izbra-
ne deseterice pionirjev iz Trbo-
velj, Tivta, Džurdevca, Loznice,
Bačke Topole, Duyna, Pulja in
Skopja. Na slovesnosti ob otvo-
ritvi, ki so ji prisostvovali mnogi
družbenopolitični delavci obče-
ne in republike, je med drugimi
pionirje pozdravil predsednik
sveta Zveze pionirjev Slovenije
Franci Kržan. Poudaril je pomen
te edinstvene šole bratstva in

enotnosti in prenašanja tradicij
NOV na mlajše ter pomen vzgoje
mladih za samoupravljanje in
razvijanje vseh oblik dela pionir-
jev.

Med štirinajstodnevni biva-
njem pod partizanskim Rogom
bodo pionirji vsako dopoldne
štiri ure urejali prostor doma
pionirjev in tako po svoje prispe-
vali k uresničitvi tega objekta.
Vsakodnevno bodo na igriščih
potekale tudi športne aktivnosti,
kulturni večeri narodov in na-
rodnosti Jugoslavije, razvijali
bodo interese dejavnosti,
obiskali mnoge delovne organi-
zacije, en dan bodo posvetili
tudi „Suhi krajini '83“, opravili
bodo izlet v Ljubljano, Postojno,
Bled, Bazo 20, Belo krajino in
Novo mesto.

J. P.

BORCEM PODELILI PRIZNANJA

TREBNJE — V počastitev
dneva borca je bila v petek, 1.
julija, v Trebnjem slavnostna seja
občinskega odbora ZZZB NOV
Trebnje, na kateri so podelili
sedem priznanj občinskega od-
bora. Priznanja so prejeli: 12.
SNOUB, Dolenjski odred, Mara
Rupena — Osoinik, Pavel Miklič,
Ludvik Golob, Jože Tomič in
Ciril Bukovec. Pred tem so
obravnavali tudi informacijo o
izvedbi letnih skupščin Združenj
borcev NOV in sprejeli finančni
načrt za letošnje leto.

NOVA TRGOVINA V KOČEVJU

KOČEVJE — V novem naselju
Trata v Kočevju so 25. junija odprli
novo samopostrežno trgovino, ki
meri 228 m², gradnja in oprema pa
sta veljali okoli 15 milijonov din.
Gradnjo je financiral pretežno Mer-
catorjev tozdu Trgopromet Kočevje,
delno je prispeval SOZD Mercator iz
združenih sredstev, le okoli 20 od-
stotkov pa je posojil. Gradil jo je
Imosov tozdu z Vrhnike. To je edina
trgovina v Kočevju, kjer prodajajo
tudi pakirano meso. Trgovino je
odprla najstarejša krajanka Trate,
94-letna Marija Ožbolt. Na svečani
otvoritvi sta govorila predstavnik
območnega odbora SZDL Franjo
Kranjc in direktor tozda Trgoprom-
et Jože Berlan, nastopila pa je tudi
folklorna skupina iz Zeljn, ki jo
vodi Cveto Križ.

RAZKOŠJE V STELJI

Mladinska folklorna skupina
Ivan Navratil iz Metlike pri-
pravlja za 9. in 10. julij turisti-
čno-zabavno prireditev Razkošje
v stelji, ki bo na Vinomeru med
brezami, le dva kilometra odda-
ljenem od Metlike. Mladi so po-
skrbeli za pester program in
nikomur ne bo dolgčas, saj bosta
igrala kar dva ansambla: Galebi
in Slavček. Tekmovali bodo
ljudski harmonikarji iz vse Do-
lenske, na sporedu bo vrsta dru-
žabnih iger, plesale bodo deklice
iz Sevnice, nastopila bo folklorna
skupina, vice bo pripovedoval
Jaka Šraufciger. Da se bo točila
pristna belokranjska kapljica, je
odveč poudarjati, da bo moč
dobiti različne dobrote za pod-
zob, pa še manj.

T. G.

Priznanje Inlesu

Republiški svet Zveze sin-
dikatom dal priznanje Inle-
su

RIBNICA — Delegacija Inlesa Ri-
bnica, ki so jo sestavljali predsednika
centralnega delavskega sveta Fran-
cka Dejak, predsednik koordinacije
osnovnih organizacij sindikata Inlesa
Alojz Zbačnik in član kolektiva
Inlesa ter predsednik občinskega
sveta Zveze sindikatov Ribnica
Vinko Mate, je te dni na svečanosti
v Ljubljani prevzela priznanje, ki ga
je na republiški proslavi samo-
upravljalcev podelil republiški svet
Zveze sindikatov Inlesa Ribnica.

Inles je prejel priznanje za uspeš-
no uveljavljanje samoupravljanja. V
tej delovni organizaciji so med
prvimi na širšem dolenskem obmo-
čju ustanovili temeljne organizacije
združenega dela. Inles se je v zadnjih
dvajsetih letih razvil v najpom-
embnejšega proizvajalca stavbnega
pohištva v Jugoslaviji. V vsem tem
obdobju pa ni bilo v Inlesu niti
enega večjega spora med posamezni-
mi deli delovne organizacije, pa tudi
ne prekinitev dela, kar je posledica
razvitih samoupravnih odnosov.

J. P.

SEDEM ČASTNIH

KOČEVJE — Zbori občinske
skupščine Kočevje so na zadnjih
sejah sprejeli predlog predsed-
stva občinske konference SZDL
naj bi ob 40-letnici zbora odpo-
slancev slovenskega naroda pro-
glasili za častne občane Kočevja
Bogdana Osolinika, ki je vodil
Kočevski zbor leta 1943, in šest
še živih članov slovenske dele-
gacije na II. zasedanju AVNOJ v
Jajcu. Ti delegati so: Josip Vid-
mar, Zoran Polič, Božidar Jakac,
Marian Breclj, Jože Rus in
Franjo Lubej. Socialistični zvezi
je predlog o imenovanju teh
častnih občanov posredovalo
Avto-moto društvo Kočevje.

VREME

V drugi polovici tedna
bo precej sončno in
toplo.

Kmetijstvo

Še kmečke igre

Pridobitve in pridelitve ob prazniku KS Dobova

DOBOVA - 7. julija, na dan izgnancev, praznujejo krajanje Dobove svoj 3. krajevni praznik. V nedeljo so v prosvetnem domu odprli bogato razstavo ročnih del ter cvetlično, etnografsko in filatelistično razstavo. Tudi ponedeljkov nogometni turnir v Selah in slavnostna akademija prosvetnega društva „Stane Vogrinc“ v počastitev dneva borca sta imela veliko obiskovalcev. Osrednja pridobitev za KS pa je gotovo nova avtomatska telefonska centrala s 576 priključki, katere otvoritev bo v soboto, 9. julija, v prosvetnem domu oz. prostorih bivše pošte, in sicer ob 10. uri. V nedeljo bo najprej slavnostna seja, ob 14. uri se bodo pričele „Kmečke igre“, le malce podobne „Igram brez meja“.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

NOVO MESTO - Zadnji petek je bilo na novomeških tržnicah živahno kot ponavadi ob tržnih dneh, na izbiri pa tako rekoč vsega po maledu. Na občasnih stojnicah je bilo na voljo največ lepega domačega krompirja po 50 dinarjev, stročjega fižola po 80 dinarjev, čebule po 50 dinarjev, rdeče pese po 60 dinarjev, pa še nekaj česna, kumar itd. Kilogram rdečega korenčka je stal 100 dinarjev, prav toliko pa je bilo treba odšteti tudi za kilogram nekoliko lepših paradiznikov, ki pa se jih da dobiti po 80 dinarjev. Breskve so bile od 60 do 80 dinarjev, hruške pa 60 dinarjev.

Sejmišča

BREZICE: Na sobotni sejem so prodajalci pripeljali 404 prašiče, od tega 397 starih do tri mesece. Prodali so jih 252, do tri mesece stari pujski so stali od 240 do 250, starejši pa okrog 135 dinarjev kilogram. Žive teže.

Kmetijski nasveti

Zdaj se odloča o virozah

Začetek je kaj nedolžen. Sive breskove uši - v resnici so lahko tudi rumenkaste in rdečkaste barve - se spomladi najprej gostijo na breskvah in kodrajo njih listje. Kot da se ne zadovoljijo le s tem, se maja preselijo na zelne rastline, zlasti krompir, ter tam začno svoje najpogubnejše delo in to posredno s tem, ko prenašajo krompirjeve virusne bolezni.

Krompirjeve viroze prej ali slej okužijo in uničijo vsak krompirjev nasad, če zoper njih ne ukrepamo. Rastline se izrodijo, kot pravimo, zunanji znaki tega pa so zvijanje listja, mozaik, črtavost, krčljivost in kot posledica tega - slab pridelek. Če se to širi, je nujno menjavanje semena. Da bi zmanjšali okužbe, je priporočljivo saditi nakaljen krompir, uporabljati fosforne sistemne insekticide, ki prek korenin ušem zastrupljajo krompirjeve rastline, in kot posebno učinkovito ukrep - prekinitve rasti v nasadih semenskega krompirja. To pa je predmet današnjih nasvetov.

Na osnovi ulova krilatih sivih breskovich uši v posebne lovne posode je kmetijski inštitut letos določil naslednje priporočene roke za prekinitve rasti semenskega krompirja: za rane sorte (saskia, vesna, sirtema) do 4. julija, za sorte dobrin, meta, desiree, jana in urgenta do 10. julija, za sorte igor, cvetnik in jaka, ki jih pri nas gojijo največ, pa do 22. julija. To so seveda okvirni datumi, natančneje pa za vsak posamezni nasad določijo pooblaščenci potrjevalci semena.

In kakšne pripravke letos priporoča inštitut? Kot dobri desikanti (prekinjevalci rasti), ki učinkovito uničijo krompirjevo cimo, so priporočeni: region, gramoxon in galakson. Za hektar nasada je potrebnih 5 litrov, raztopljenih v 1000 l vode. Med močno sončno pripeko škropljenje ni priporočljivo. Če je nasad zelo bujen, je bolje škropiti dvakrat v presledku 3 do 5 dni, vsakič pa je treba uporabiti po 3 litre desikanta na hektar.

Inž. M. L.

Odličen prijem Slovinovih trsov

Od preko 20.000 cepljenk v po toči obnovljenih 19,5 ha vinogradov slovinovega TOK Vinogradništvo se jih ni prijelo le 32 - Premajhne kleti - Letos okrog 2500 vagonov

BREZICE - Brežiški Slovin, delovna organizacija s 355 delavci ter 700 kooperanti z Bizeljskega in okrog 200 iz Plešivici (Hrvatska), bo letos naredil za 2.500 vagonov vin in brezalkoholnih pijač, kar je za 300 vagonov več, kot lani.

Ker letosnji plan doslej izpolnjujejo brez večjih težav, če izvajamo tisto, da morajo zavoljo pomanjkanja nafte najemati spiderje, kar seveda draži poslovanje, so dobri obeti, da bi utegnili načrte celo preseči. Lani so v ZRN izvozili 400.000 litrov plešivičkovega belega vina, po prodaji doma pa so Brežičani prvi v sozdu. Medtem ko so lani prodali 1000 vagonov vina in 1300 vagonov brezalkoholnih pijač, naj bi letos poslali na trg za 1200 vagonov vina in 1300 vagonov brezalkoholnih pijač.

Na 90 hektarih lastnih in 800 hektarih vinogradniških površin pri kooperantih se letos nadejajo obilnega in kakovostnega pridelka. Še vedno se ubadaj s težavo, kako zagotoviti zadostne kletne zmogljivosti. V kletah na večjih krajih lahko zaenkrat shranijo okrog 580 vagonov vina. Vlaganje v kletarstvo še ni zaključeno; gradbeno so že naredili kleti za dodatnih 200 vagonov, ni pa denarja za opremo.

Doslej so v Slovinovem TOK Vinogradništvo Bizeljsko-Brežice zriholali 22 hektarov v toči opustošene

„Čudežna“ vetrnica

Rotorsko-turbinske vetrnice, uporabne v kmetijstvu

Resda nismo Nizozemska in da nimamo enosmernih, stalnih vetrov, ki zmorejo poganjati mlino, vendar se tudi pri nas zrak premika. S primerno napravo ga je mogoče koristno izrabiti in prav to je imel v svoji izumiteljski glavi Zagrebčan Nikola Čelebić, Vukovičeva 3, ko je iznašel rotorsko-turbinsko vetrnico.

Njena posebnost je v tem, da s svojo koničasto in pošastno konstrukcijo zmore učinkoviteje izkoristiti moč vetra. Veter „lovi“ v kar največjem možnem obsegu na vseh 360 stopinjah enega obrata vetrnice. Kaj takega doslej ni zmogla nobena druga tovrstna naprava.

Čelebićeva rotorsko-turbinska vetrnica, katere celotni stroški za izdelavo in namestitve znašajo približno 35.000 dinarjev, je zlasti primerna za kmečka gospodarstva na izpostavljenih, vetrovnih legah. Njim lahko poganjajo električne generatorje pa tudi kake druge naprave, črpalke, elevatorje, rezalke, mešalnice ipd., kar v vsesplošnem pomanjkanju energije ter njeni visoki ceni gotovo ni od muh. Veter je zaenkrat še zastoj, pa tudi vnaprej bo, zato bi kazalo gospodarsko izkoristiti najnovejši izum, ki ima še to dobro lastnost, da se je rodil na domačih tleh. Tega pa je tako in tako pri nas zdaleč premalo. (Po Gospodarskem vestniku).

zanimivost

nih vinogradov, 19,5 hektarov pa so tudi zasadi s novimi cepjenkami, vse to s solidarnostjo in pomočjo v

STRELEC IN NAPRAVA - Med 21 strelnimi mesti, kolikor so jih za sedaj za obrambo pred točo postavili v osrednji Sloveniji, so 4 tudi v brežiški občini, njeno območje pa delno pokrivajo še 3 rampe v občini Krško. Strelci so se takoj po vzpostavitvi sistema že trikrat izkazali, saj so s 54 raketami obvarovali pred točo širše celjsko območje. Že julija letos bodo raketne rampe postavili na Dolenjskem, v Zasavju in vse do Gorenjske, na Lisci pa pričeli urejevati radarsko računski center, od koder naj bi od prihodnjega leta vodili obrambo v vseh 22 občinah osrednje Slovenije in v njenem severovzhodnem delu. (Na sliki strelec Miha Preskar iz Gornjega Lenarta pri Brežicah. (Foto: V. Podgoršek)

Petrolej še drugače smrdi

So občinski plotovi v Posavju neprehodna ovira?

KRŠKO - Pomanjkanje raznih drobnarij in pomembnejših reči za pridelovalce hrane je v dne, ko so padli že prvi snopi pšenice in so tudi druga poljedelska dela v polnem zamahu, v Posavju veliko, gotovo pa večje kot lani. Kmetije in polkmetije se jezijo na trgovce Petrola, ker jim nočejo natočiti petroleja za kosilnice in druge stroje, če ne prinese potrdila, da so kooperanti zadruge. V Sevnici je petroleja dovolj, a ga vsi pridelovalci hrane, med katerimi je več neorganiziranih kmetov kot kooperantov, brez omenjenega potrdila ne morejo dobiti, ker so tako sklenili na občinskem komiteju za družbeno planiranje in gospodarstvo. Zapiranje v občinske meje je pred kratkim občutil kmet, ki je iz Krškega prišel s takim potrdilom po petrolej v Brežice, a ga ni dobil, kajpak s pojasnilom, da je to le kos papirja v drugi občini.

Delegati zbora krajevnih skupnosti krške občinske skupščine so na seji 27. junija vzročili, ko so slišali, da so morali ob takih občinskih odredbah in delno zaradi pomanjkanja, kmetije iz Koprivnice in okolice kupovati onkraj meje v Kumrovcu. Veseli so bili, da so petrolej sploh dobili, čeprav jim ni bilo vseeno, da so ga plačali po 41 dinarjev, medtem ko bi v Krškem za liter odšteli celih 9 dinarjev manj.

Toda to še ni vse, kar moti. Pidelovalci ne morejo in nočejo več razumeti takih nesmislov. Kako zelo so si v nasprotju pri nas besede in dejanja, potrjuje tudi tale, vsekakor ne ravno nepomembna podrobnost. Kmet je že obupal nad iskanjem vrvice za snopozevalke po posavskih trgovinah, pa se je napolil še v celjsko kmetijsko

komentiramo

udarniškem delu delavcev nekaterih delovnih kolektivov. O odličnem prijemu cepljenk priča podatek, da se jih od preko 20.000 posajenih ni prijelo le 32. Zanimivo je, da kooperanti niso hoteli pomoči, ker so se verjetno bali, da ne bi bilo delo opravljeno dovolj strokovno. 18 hektarov vinogradov bodo obnovili prihodnje leto.

P. PERC

SEKAJO GRMOVJE

Na območju občine Kočevje in Združenega KGP Kočevje precej kmetijske zemlje zarašča grmovje in gozd. Zemljo, ki je v zaraščanju, so začeli čistiti. Zdj očiščujejo precej preko 600 ha zemljišč, od tega jo bodo večinoma porabili za družbeno kmetijsko proizvodnjo, 70 ha pa za zasebno (kooperacijsko) kmetijsko proizvodnjo. Del takih zemljišč je tudi na območju Drage, kjer te dni prav tako opravljajo očiščevalna oz. agromelioracijska dela.

NA KOZJANSKO

RIBNICA - Mladinska delovna brigada Franca Levstika iz Ribnice čje odpotovala 3. julija na mladinsko delovno akcijo na Kozjansko, kjer bo ostala 4 tedne. Mladi Ribničani bodo gradili vodovod in drugo.

TRTA LEPO KAŽE

METLIKA - Vinogradi v metliški občini in v Beli krajini nasploh zelo lepo kažejo. Lepo in za trto ugodno vreme je povzročilo, da je trta od cvetela v kratkem času, vegetacija „prehitva“ za kakih 10 dni, kar obeta enakomerno dozorevanje grozdja in pravočasno trgatve. Skratka: po količini in kakovosti se obeta nadpovprečna letina.

SPOSOJENO TRNJE

Ob žetvi bi se lahko kaj naučili tudi od prekupčevalcev, ki so pravi čas na pravem mestu, s pravi denarjem.

(Iz Borbe)

lekarno pri Agrotehniku. „Danes ste že približno 200., ki sprašuje za vrwico. Lahko pa vam postržemo...“ se je trudil trgovec pomjati blago, ki ga kmet pred žetvijo sploh ne bo potreboval.

PAVEL PERC

Težki časi za vinogradnike

Cena grozdja in vina močno zaostaja za stroški v vinogradništvu - Slabša obdelava in manjše zanimanje za obnovo vinogradov - Obresti višje od vrednosti pridelka

METLIKA - Zaradi naraščajočih stroškov, katerim niti od daleč ne sledi cena grozdja oziroma vina, povsod po Sloveniji in tudi v Beli krajini v zadnjem času opazajo manjše zanimanje za obnovo vinogradov in za obdelavo vinogradov nasploh.

V Beli krajini strokovnjaki opozarjajo, da se to posebej vidi pri talni obdelavi; vinogradi niso več tako skrbno obdelani kot nekdanj, čeprav je tudi res, da vinograd ne potrebuje toliko skrbi, kot so mu jo namenjali vinogradniki. Prav tako pa je res, da je dobro in skrbno obdelan vinograd ponos vinogradnika in sedanja bolj površna obdelava priča tudi o padcu morale pri vinogradnikih.

POKOSITI SLEHERNI TRAVNIK

SEVNICA - V sevnici občini je v zaraščanju 375 hektarov nekdanj obdelane zemlje. Stavek je sicer iztrgan iz „celote“, a je bil dovolj, da so se nekateri delegati kmetijske zemljiške skupnosti na seji skupščine minuli četrtek oglašili v razpravi. „Prvi greh je pogledati velike nepokošene travnike od Šmarja do Podgorja v dolini Sevnice,“ je opozarjal eden izmed njih.

Lani je potekalo po krajevnih skupnostih popisovanje slabo oziroma slabšes obdelanih zemljišč. V pretekateri krajevni skupnosti se dela niso lotili dovolj skrbno. Res je tudi, da se marsikdo boji zamere, čeprav je znano, da je boljša prva kot zadnja. Zemljiška skupnost sevnici občine se bo zato lotila širše akcije. Zbrane podatke o neobdelanih zemljiščih bodo obdelale tudi upravne in inšpekcijske službe in ravnale po zakonu.

A. ZELEDNIK

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Stekleničenje?

V zadnji številki sem na tej strani na koncu poročila o težnjah za uveljavitev 51. čl. pravilnika o kakovosti vina zapisal, da bi bile gospodarske koristi zasebnih vinogradnikov v Sloveniji, zlasti pa na našem območju z uveljavitvijo tega člena močno prizadete. Ta ugotovitev je resnična, saj večina dolenskih vinogradnikov svojih tržnih presežkov vina sploh ne bi mogla vnovčiti. Ze dosedanje izvajanje razmeroma strogih republiških predpisov o pogojih za promet z neustekleničenimi namiznimi vini z geografskim poreklom se odraža v tem, da mnogi gostinski obrati ne točijo več odprtih vin, ustekleničeno vino pa nabavljajo tam, kjer je cenejše. Da to ni v veliko primerih slovensko, zlasti pa ne dolensko vino, vem vsi. Tako so dolenski vinogradniki v letih, odkar se izvajajo navedeni strogi republiški predpisi, izgubili tržišče za svoja vina v mnogih gostinskih lokalih v Ljubljani, na Gorenjskem v predelu Ribnice in Kočevja in v Revirjih. Tako so dolenski vinogradniki danes pred dejstvom, da so z velikimi stroški, napornim delom in z ljubeznivo obnovili vinograde, trte lepo rastejo, še bogatejšo rodijo, toda sodi cvička po dolenskih zidanicah so polni in ob ponovni bogati letini, ki se nam obeta, se s strahom sprašujemo po Aškerčevu: „kam bi del“. Če ne bo ustrezne rešitve glede prodaje neustekleničenega vina, bo dolensko pa tudi slovensko vinogradništvo ponovno začelo propadati. Dolenskske trte obrasle griče bo začelo preraščati trnje in grmovje, škode ne bo trpel le vinogradnik ampak cela skupnost. O tem bi morali malo razmisliti tudi naši delegati v občinskih, zlasti pa v republiških in zveznih zborih.

Naš vinogradnik se pri vsem tem z grenkobo v srcu sprašuje zakaj je to potrebno? Na to vprašanje naj odgovorijo zagovorniki 100-odstotnega

ustekleničena vina. Učene razlage, ki jih slišimo, da s stekleničenim vinom nudijo potrošniku bolj kvalitetno vino in da so slovenske družbene kleti sposobne ustekleničiti vse tržne viške vina, ki ga pridelajo poleg družbenih obratov tudi zasebni vinogradniki, niso resnične. Ti izgovori ne vzdržijo resne razprave in težijo le za monopolnim položajem družbenih kleti. Glede tega se ponujajo tele misli:

1. Da je ustekleničeno vino kvalitetnejše kot neustekleničeno, velja le za vino, ki je na splošno slabo po krivdi nestrokovnega kletarjenja. Strokovno predelano in strokovno negovano neustekleničeno vino po kakovosti ni nič slabše kot ustekleničeno; nekatera vina, med katere sodi tudi naš cviček, so neustekleničena še bolj sveža, bolj poživiljoča, saj ta vina s stekleničenjem izgubijo mnogo svežine. Če je torej neustekleničeno vino enake kakovosti, pri nekaterih vinih pa celo boljše, nima pomena obremenjevati prodajne cene vina z dragim stekleničenjem.

2. Resnico o zmogljivosti slovenskih družbenih kleti glede stekleničenja vina je v svojem poročilu na kongresu jugoslovenskih vinogradnikov in vinarjev v Radencih lani septembra povedal dipl. inž. Janez Istenič, enolog Slovinc, ki mu nihče ne more očitati, da zagovarja zasebno vinogradništvo. Ta strokovnjak je v svojem poročilu povedal, da slovenske družbene kleti lahko prevzamejo le 57 % pridelka vina v Sloveniji, 43 % slovenskega pridelka vina pa ostaja še vedno v kletah zasebnih vinogradnikov.

Da je tako stanje prav na Dolenjskem še bolj kritično, je dokaz v tem, da je edini družbeni obrat v Novem mestu, središču obširnega vinogradniškega zaledja, v hudi krizi in brez lastne polnilnice. Te krize gotovo ni kriv dolenski vinogradnik. O pravih vzrokih te krize ne kaže na tem mestu razpravljati.

TIT DOBERSEK

potrebščin. Leta 1975 je kilogram kruha veljal 0,98 kg grozdja, leta 1981 1,26 kg; za kg svinine je dal najprej 9,3 kg grozdja, nato kar 15,3 kg; za kg pšenice 0,51 kg grozdja, leta 1981 pa kar 1,04 kg grozdja. Skratka: pogoji gospodarjenja se v vinogradništvu vztrajno slabšajo.

A. BARTELI

Zložba 1604 parcel

Na 310 ha zemljišč na področju Muzga - Mraševo

VELIKO MRAŠEVO, VELIKI PODLOG - Na 310 hektarih površin na območju katastrskih občin Veliki Podlog in Veliko Mraševo se je pričela zložba 1604 parcel, od katerih meri vsaka povprečno 19 arov. Komasaacija, ki jo izvaja ljubljanski geodetski zavod, naj bi bila končana do 1. aprila, prihodnje leto spomladi naj bi bila na teh zemljiščih že prva setev. Komasaacija se dotika površin na področju Kalce-Nakla, kjer so pred leti opravili prvo zložbo v občini Krško, in 57 hektarov zemljišč v Velikem Mraševu, ki so jih komasirali letos.

Investitor zložbe je krška kmetijska zemljiška skupnost. Kmetijska zemljišča na komasaacijskem območju Muzga - Mraševo so last občanov in ležijo na območju vasi Veliko in Malo Mraševo, Brod pri Podbočju in Kalce-Naklo. Del zemljišč pa je bil že vključen v melioracijo na območju Jelšanski potok - Muzga.

P. P.

Ukinjeno družbeno varstvo

NOVO MESTO — Te dni so zbori novomeške občinske skupščine sprejeli sklep o odpravi ukrepov družbenega varstva v Zavodu za požarno varnost Novo mesto, za katere so se odločili pred letom zaradi bistvenih motenj v samoupravnih odnosih. Kaj vse je storil tričlanski začasni organ, je povedal predsednik Nace Štamcar.

"Najbolj me je motilo, da delavci niso bili navajeni, da lahko marsikaj razrešijo sami preko samoupravnih odnosov. Iz razgovorov smo videli, da se do tedaj vse odločalo in dogajalo preko ene osebe, direktorja. Ni bilo nobene evidencije prihodov in odhodov z dela in na delo, ne prave discipline itd. Sicer pa je kolektiv razen nekaj izjem zdrav in sposoben opravljati zastavljene naloge".

Nace Štamcar

— Kaj ste v letu dni naredili najbolj nujnega?

"Zadolženi smo bili, da pripravimo samoupravne akte. To smo storili, vse v začasnem organu, sprejeti pa so bili, kot je treba. Izpeljali smo volitve v vse samoupravne organe, poskrbeli za imenovanje delavcev s pose-

bnimi pooblastili, pravočasno dali razpis za poslovodni organ itd. Pri delu smo naleteli na vrsto problemov, ki niso le stvar zavoda. Niso bili npr. razčiščeni odnosi med interesno skupnostjo, zavodom in občinsko gasilsko zvezo. Vse je bilo pod eno streho in vse se je prepletalo. Da bi se to razčistilo ter da bi bilo delo sisa strokovnejše in zakonito (ugotovljena je bila vrsta nezakonitosti), smo predlagali, da se prenese v delovno skupnost s statusom občinskega in komunalnega gospodarstva. Prav tako smo predlagali, da se gasilski dom v Ločni prenese v upravljanje zavodu, saj ga ni nihče vzdrževal. To je bilo storjeno, naš dober namen pri tem pa je bil, žal, razumljen drugače.

Mislim, da smo kolektivno za res pomagali in da sedaj ima temelje, da zaživi, čeprav marsikaj še ni urejeno, recimo nagajanje. Poklicni gasilci imajo po dva ali celo tri poklice, opravljajo težke, odgovorno in humano delo, ki pa v naši družbi ni vrednoteno in cenjeno, kot bi bilo treba."

— Večkrat je bilo slišati o plačilu začasnega organa. Kako je bilo s tem?

"Nadomestilo osebnega dohodka za vse tri člane začasnega organa skupaj ni smelo presegati povprečnega osebnega dohodka nekdanjega poslovodnega organa. Koliko je kdo dobil od tega zneska, smo se dogovorili sami glede na deliteve dela. Poudariti pa moram, da nihče ni bil oproščen nobenih del in nalog na svojem delovnem mestu. Vse je moralo biti opravljeno. Kdaj, je bil naš problem."

Z. LINDIČ—DRAGAŠ

Šepavo ocenjevanje vodilnih

Novomeški komite ZKS razpravljal o kadrovske politiki — Oceniti moralno plat nakupa avtomobila IMV za dinarje, če je bil to res privilegij — Družbeno varstvo za DITC?

NOVO MESTO — „Vprašanja kadrovske politike danes niso nova, so le bolj naglašena in komunisti jih morajo resno vzeti v praktični dejavnosti. Gre za stalno, živo in odgovorno skrb vsakega komunista in organa za uresničevanje načel kadrovske politike,“ je med drugim dejal član CK ZKS Franc Šali na seji občinskega komiteja ZKS Novo mesto pretekli četrtek, ko je tekla beseda o aktualnih vprašanjih kadrovske politike in nalogah Zveze komunistov.

V ta namen pripravljeno gradivo je bilo ocenjeno kot preveč splošno, zato ga bodo dopolnili s konkretnimi ugotovitvami in predlogi iz razprave. Med njimi velja omeniti zahtevo po načrtnejši, dolgoročnejši in podružbljeni kadrovske politiki, ki mora biti stalna skrb vsakega komunista, v ta namen pa bo treba pregledati tudi kvaliteto članstva ZK ter poenotiti vsebino te obsežne problematike v SZDL.

PRIZNANJA ZA BORCE

NOVO MESTO — V petek, 1. julija, je bila v Novem mestu ob prazniku dneva borca slovesna podelitev priznanj in pohval občinskega odbora ZCB NOV Novo mesto najzaslužnejšim borcem in aktivistom NOV ter jubilejantom. Priznanja so prejeli: Ivan Virant, Leon Kavšček, Franc Kotnik, Albina Ferbežar, Franc Somrak, Franc Cejan, Tone Valentičič, Janko Jarc, Marija Novak, Ana Florjančič in Jože Klobčar. Pohvalo za negovanje, obujanje in razvijanje tradicij NOB pa sta prejela Novoles in pohodni Cankarjev bataljon iz Straže.

POGOJNO SOGLASJE ZA TAJNIKA

NOVO MESTO — V četrtek, 30. junija, je bila v Novem mestu skupščina medobčinske zdravstvene skupnosti Novo mesto. Delegati petih občinskih zdravstvenih skupnosti so dobili poročilo o delu skupnosti od zadnje seje naprej, sprejeli obračun medobčinske solidarnosti za leto 1982, sporazum o delitvi dela med regijskimi zdravstvenimi delovnimi organizacijami ter poročilo o njihovem poslovanju v prvih treh mesecih letošnjega leta. Dali naj bi bili tudi soglasje k imenovanju novega tajnika skupnosti, kjer pa se je zataknilo, saj delegati niso imeli mnenj iz občinskih skupnosti. Soglasje naj bi dale občinske skupnosti naknadno.

13 DRŽAVNIH ODLIKOVANJ

NOVO MESTO — V petek, 1. julija, je bila v Novem mestu slovesna podelitev visokih državnih odlikovanj, s katerimi je predsedstvo SFRJ letos odlikovalo nekaj zaslužnih novomeških občanov. Medaljo za vojaške zasluge je prejel Albin Gutman, medaljo dela Janez Mihalič, medaljo zaslug za narod Jože Sladič in Marica Eržen, red dela s srebrnim vencem Anton Gabrijel, Jože Javornik, Marija Kastelic in Fanika Kovačič; red republike z bronastim vencem Franc Čotič, Jure Dragovič in Jože Kralj; red dela z zlatim vencem Adolf Kovič in red zaslug za narod s srebrnimi žarko Jože Gosena.

uporabljajo podatki, ki so na voljo v občinski kadrovske evidenci, postavljane ljudi na vodilna mesta ni dovolj načrtno in tudi z ocenjevanjem vodilnih delavcev v Novem mestu še nismo nikamor prišli. V bodoče naj bi bil pomoč pri tem ter za objektivnejše ocene o posameznih kadrih tudi vprašalnik, ki ga je večina osnovnih organizacij ZK le izpolnila, čeprav je bilo nanj precej pripomb, med drugim, da je preveč črno-bel.

Komunisti bi morali v osnovnih organizacijah posvetiti več pozornosti tudi delu delegatov, ki je v sedanjem mandatnem obdobju bistveno slabše kot prej. Slabša je udeležba na sejah, na katerih tudi razprave skoraj ni več.

● Komite je obravnaval tudi prodajo avtomobilov IMV za dinarje, o kateri je bilo v Novem mestu zadnje dni precej govora. Ker natančnejših podatkov o tem ni imel, je sklenil, da počaka s proučitvijo in oceno primera, dokler ne bodo poiskali resnice samoupravni organi v IMV, predvsem delavska kontrola. Pri tem naj bi vsekakor ocenili, ali je šlo za enako pravico vseh ljudi ali za privilegiran položaj nekaterih, proti čemur bi se morali kot komunisti boriti. Nasploh bi morali biti komunisti osterjši do vse pogostejših pojavov privatizacije, privilegijev itd. zaradi pomanjkanja nekaterih dobrin.

Komite je sprejel tudi sklepe, oblikovane na skupni seji predsedstva in osnovne organizacije ZK TOZD Grafika v Dolenjskem informativnem in tiskarskem centru. V njih je ugotovljeno, da DITC ni zaživel kot delovna organizacija s tremi tozdi in da so v njem motnje na področju samoupravnih odnosov, zaradi česar naj bi občinska skupščina proučila primernost uvedbe ukrepov družbenega varstva. Komunisti v Grafiki pa so se obvezali, da kljub drugačnim stališčem ne bodo nasprotovali združitvi tozdvov Grafika in Tiskarna. V nasprotju bo komite ocenil odgovornost osnovne organizacije ZK, komunistov, še posebej pa sekretarja in individualnega poslovnega delavca.

Z. LINDIČ—DRAGAŠ

SPOSÓJENO TRNJE

— Za hranilne vloge jamči država, ki odмира.

Vse pre malo odgovorni

Tako so menili na posvetu v Črnomlju

ČRNOMELJ — Delegatski sistem v bazi še vedno ni zaživel tako, kot bi glede na možnosti moral, so menili na nedavnem posvetu predsedniki delavskih svetov in delovnih skupnosti OZD, predsedniki skupščin sisov in krajevnih skupnosti v

črnomaljski občini. Prisotni so kritično ocenili pomanjkljivosti v delegatskem sistemu, zlasti gradiva, ki so nemalokrat preobširna in težko razumljiva, ter nesklepčnost. Le-ta je najbolj očitna na skupščinah sisov, ki jim zadnje čase prisostvuje vse manj delegatov iz krajevnih skupnosti. Kot so pojasnili, je vzrok za izostanke v prešibkem povezovanju krajanov.

Predsednik delavskega sveta Iskre je poudaril, da je za malomarnosti v delegatskem sistemu mnogokrat kriva neodgovornost, prav pri poskusih, da bi jo zaostri, pa nam nemalokrat uhajajo vaje iz rok. Čut za odgovornost pa mora imeti vsak posameznik, sicer bomo zašli v položaj, ki nas bo moral strestiti.

B. M.

SLUŽILI DENAR ZA IGRALA

SEMIČ — Otroci semiškega otroškega vrta so skupaj z vzgojiteljicami in kuharicami že drugič pripravili sejem cibicibanov. Pred dvema letoma so na semiških igrah prodajali svoje izdelke, denar pa namenili za igrčice. Letos pa so na enaki prireditvi poleg prodaje izdelkov pripravili tudi naštop in srečolov, za okrog 40.000 dinarjev, ki so jih iztržili, pa bodo nakupili igrala za igrčice ob vrtno. Gotovo bi lahko prodali še več izdelkov, če bi tudi ostali obiskovalci privedli, in ne le starši, vedeli, zakaj bodo v vrtno namenili denar.

J. SIMČIČ

DEVIZNE KUPČIJE — V dolenjski prestolnici so bile te dni devize še bolj iskane kot običajno. Kupcem R-18 (večina nima te sreče, da bi jih kdo prisilil v nakup za dinarje), so se pridružili bodoči lastniki zmrzovalnih skrinj, omat in pralnih strojev velenjskega Gorenja. Kdor je te dragocene predmete vplačal v devizah do 1. julija, lahko upa, da bo imel kam spraviti zaklanega prašička in kje oprati gate. Za dinarje pa ni.

OBČINARIEM JE PREVROČE — Ko so še ne tako dolgo tega svečano predali namenu v steklo oblečeno poslopje nekaterih služb novomeške občinske skupščine, bi najbrž vsakega, ki bi kaj znil zoper stekleno razkošje, razglasili vsaj za oportunisto. Žal se sonce in zima ne zmenita preveč za človeške idejne tokove, dejstvo je, da je v stavlji poleti prevročje, pozimi pa se skozi stekla greje bolj ožrače kot vrli uradniki. Sklep: poslopje bo treba preurediti, odgovoren za napako pa ni seveda nihče.

Črnomaljski drobir

VESELICE BREZ STABILIZACIJE — Črnomelj je v teh poletnih dneh ves frfotajoč. Plakati, posvodi plakati za veselice. Ker je konkurenca velika, hoče vsak priveditelj iz iznajdljivosti in izvirnosti pritegniti čim več obiskovalcev. Kaj vse so pripravili narediti, kaže primer vaščanov Petrove vasi, ki so na svojo veselico 9. julija povabili Štraufčigerja. Za njegovo „garanje“ bodo odšteli več kot star milijon din na uro.

V EVROVIZIJSKEM DUHU — Sicer za danes veselice niso več tisto, kar so bile včasih. Harmoniko in klarinet so zamenjali elektronski instrumenti. Za veselice v črnomaljski občini pa smemo celo trditi, da dosegajo evropsko raven, saj ansambli kar tekmujejo, kateri bo večkrat zaigral Džuli. Po okusu poslušalcev ne sprašujejo...

Sprehod po Metliki

METLIŠKA MESTNA GODBA je imela občni zbor, na katerem so sprejeli med drugim pravila društva ter druge samoupravne akte, izvolili pa so tudi novega kapelnika. Začasno opravila to delo Jože Vrančar, ki je hkrati tudi predsednik izvršnega odbora. Godbeniki bodo poskušali pritegniti k delu več ljudi, tudi takšne, ki sicer aktivno ne igrajo. Želijo namreč, da bi godba ponovno zaživila, saj je bilo zadnje čase njeno delo v primerjavi s prejšnjimi leti dokaj skromno, četudi dovolj opazno.

NA KRASINCU JE REŽISER FILIP ROBAR — Dorin, za prijatelje tudi Fič, posnel krajši film o kmetu, ki gre na morje. Nagrajena kmeta igra Jože Nemanič, bolj znan po domačem imenu Mikulaš. Da gre za humoristično obarvan filmček, priča že dejstvo, da je prejel nagrado, reci in piši, kmet. Letovanja na morju pa ima kaj hitro zadosti, saj se mu „zvrti“ ob pogledu na razkošne počitniške hišice in se raje vrne na kmetijo, kjer ga čakajo zemlja, živina in vse, kar sodi h kmečkemu življenju. Ko bodo pričeli film predvajati, bodo Krasinci gotovo pripravili veselico, saj se ne zgodi vsak dan, da bi brnelo kamere po Beli krajini.

Trebanjske iveri

PREŽE SO ZDAJ PRIPRAVLJENE — Odkar so dobriški lovci slišali, da se bo v njihove vrste včlanil tudi direktor Dane Avgust Gregorič, so začeli temeljito obnavljati vse preže. Kako se bo novi član, ki se je doslej večkrat rad ponorečeval iz mirenskih lovec, odrezal pri lovu, pa bomo še poročali. Če ga bodo — glede na težo — držale preže, seveda.

ZA VIKEND POČIVA TUDI TELEFON — Če ob nedeljah počivajo poštarji, trgovci, kmeti pa bodo brzokone tudi železničarji in avtobusarji, saj vsem „pripada“ počitek ob koncu tedna, zakaj ne bi počival tudi telefon. Drugače si namreč ni mogoče razlagati teh novih „samoupravnih“ trendov, ki se kažejo na Mirni tudi v tem, da imajo ob sobotah in nedeljah zaprtjo javno telefonsko govornilnico.

OVCE NA GAČAH

Črnomaljska Kmetijska zadruga namerava na Gačah nad Črnomlju organizirati proizvodno skupnost za pašo ovac. Na Gačah se naj bi paslo okoli 150 ovac, last več kmetov. Ljudje so za to proizvodno skupnost, saj je v nižjih predelih manj možnosti za pašo, na Gačah pa je 70 do 80 hektarjev košenic, ki niso primerne za drugo izkoriščanje.

Četrtnina bolnikov od drugod

Pet zdravnikov zadostuje za potrebe zdravstvenega varstva v metliški občini — V zdravstveni dom prihajajo tudi občani ozaljske in črnomaljske občine

METLIKA — Na metliški zdravstveni dom je poleg 7.800 zavarovancev iz domače občine navezane še več prebivalcev žumberskih in obkoljskih vasi iz sosednje ozaljske občine pa tudi del črnomaljske občine. Skratka več kot četrtnina storitev v metliškem zdravstvenem domu je priliv iz drugih občin.

Najstarejši od petih zdravnikov, kolikor jih dela v tem zdravstvenem domu, je dr. Blaž Mlačak, ki je v Metliko prišel pred dobrimi 12 leti takoj po končanem stažu; v tem času je postal specialist splošne me-

Strožja merila za popoldanske obrtnike?

Število popoldancev v črnomaljski občini skoraj izenačeno z rednimi — Premalo uslužnostnih dejavnosti

ČRNOMELJ — Četudi v črnomaljski občini dela 201 redni obrtnik, 172 popoldancev ter po ocenah 150 do 200 šušmarjev, pa vendar več obrtnih dejavnosti, zlasti uslužnostnih, v občini sploh ni. Ker je med rednimi obrtniki malo takšnih, ki nudijo občanom drobne storitve, kot so na primer popravila, na obrtnem združenju poudarjajo, naj bi bil smisel občinskega odloka o izdajanju dovoljenj za popoldansko obrt v tem, da dovoljuje izdajanje dovoljenj le za opravljanje storitvenih in deficitarnih dejavnosti, nikakor pa ne za proizvodne dejavnosti.

Zato je obrtno združenje dalo pobudo, naj bi pri izdajanju dovoljenj za opravljanje popoldanske obrti sodelovala tudi komisija za drobno gospodarstvo pri združenju. Hkrati so predlagali, naj bi popoldance, ki dosežejo 150.000 din prometa letno, opozorili, da preidejo na redno obrt ali opuste popoldansko.

S temi ukrepi bi se povečalo število rednih obrtnikov, saj je ugotovljeno, da bi jih v črnomaljski občini potrebovali od 300 do 350. Hkrati bi se sprostilo določeno število delovnih mest v družbenem sektorju, kar pomeni dodatne možnosti za zaposlovanje. In ne nazadnje, če bi popoldanci postali redni obrtniki, bi laže nadzorovali dohodke teh občanov, ki sedaj plačujejo le popoldansko. Sedaj namreč le 9 popoldancev plačuje svoje obveznosti po dejanskem dohodku.

M. BEZEK

Blaž Mlačak: „Težnje po odpiranju obratnih ambulanz v drugih krajih občine v sedanjem času in glede na majhne razdalje in dobre zveze z Metliko niso upravičene.“

A. BARTELJ

IGK: za izgube niso krivi sami

Trebanjski IGK že naprej posluje z izgubo — Letos že 10 milijonov dinarjev

Industrija gradbene keramike z Račjega sela pri Trebnjem je eno samo poslovno leto doslej poslovala brez izgub. Še tedaj se je izkazalo, da je bil ta uspeh dosežen zaradi precenjevanja vrednosti zaloga. Zato so se sanacijski programi kar vrstili, najbolj resno pa se je reševanje tovarne začelo konec leta 1981, ko je tovarna prešla v delovno organizacijo No-oles.

„Tedaj smo za to tovarno sprejeli zahteven sanacijski program, s katerim smo nameravali odpraviti vse slabosti in ozka grla v proizvodnji,“ je dejal inž. Mirko Pečar, član KPO Novoles, odgovoren za razvoj.

„Toda zaradi nerazumljivo dolgega postopka pri pridobivanju sanacijskih kreditov smo uspeli uresničiti precej manj, kot smo si zadali.

Najbolj žal nam je lahko, ker se zaradi tega nismo pravočasno lotili proizvodne pečnice, ki bi jih lahko v večjih količinah izvažali v Nemčijo. Prav tako še nismo uspeli realizirati rekonstrukcije vitalnih delov — preš, vkladalnih naprav. Tako pa smo postavili samo prepotrebno zorišni-

co gline, končali smo s prvo fazo izkoriščanja tako imenovane odpadne toplote, za vse to pa smo že plačali 51 milijonov dinarjev. Zdaj čakamo še na soglasje zveznega izvršnega sveta o uvozu preš. Kljub vsem tem obnovam in temeljitemu iskanju rešitev pa bomo izgubo še naprej pridelovali, vsaj za zdaj,“ je dejal Pečar.

Ko je pojasnjeval to svojo črnogledno napoved, je med drugim dejal, da je v Jugoslaviji vsa keramična industrija v izgubi. Skupne zmogljivosti znašajo 32 milijonov kvadratnih metrov, proizvedemo 19 milijonov ploščic, potrebujemo pa jih le 15 milijonov. To pa tudi pojasnjuje vse bolj polna skladišča na Račjem selu. Velika dodatna obremenitev za

ta Novolesov tozd je tudi draga energija, ki v ceni ploščice zavzema več kot tretjino, se je v zadnjem letu podražil za sto odstotkov, cena ploščice pa je v tem času splezala samo za 12 odst. Prav zaradi cene plina, tehnološke nedogajenosti, v IGK kljub doseganju izjemnih proizvodnih rezultatov, še naprej posluje z izgubo. In če zmanjka domačega plina, je treba kupiti tujega, ki je še enkrat dražji. Skratka, več kot tri četrtnine vzrokov za sedanje izgube — preračunano na sedanje cene — je IGK pridelala že 300 milijonov dinarjev izgub, od tega samo lani 16 milijonov, letos pa že 10 milijonov dinarjev.

Ob vsem tem se zastavlja tudi vprašanje solidarnosti med tozdi. Prav zato si v Novolesu še naprej prizadevajo tehnološko dograditi tovarno, poiskati nove proizvođe, predvsem pa strokovno okrepiti vodstveno ekipo.

Drobne iz Kočevja

KRITIKA KRITIKOV – Stalni nergači so ugotavljali, da bo novi blok pri zdravstvenem domu, ki bo kmalu vseljiv, pravo gradbeno skrupulo. Zdaj pa kaže kar lep videz in tako nemo kritizira kritike.

PLOČNIKI SO PARKIRIŠČA – Organi, odgovorni za red in mir v mestu, niso prestrogi, saj avtomobilisti parkirajo osebne avtomobile in tovornjake kar po pločnikih. Parkirišča pa so zelo slabo izkoriščena, zato bi jih kazalo preurediti v peš poti.

Ribniški zobotrebci

OKREPITI GODBO – Ribniška godba na pihala želi okrepiti svoje vrste. Vabi nove člane. Upajo, da bodo pridobili precej novih članov in da bodo tako Ribničanom igrali vsaj veselo melodije, ko je življenje vsak dan težje.

LOVSKA RAZSTAVA – Lovska zveza Kočevje je priredila v Dolenji vasi tradicionalno razstavo trofej uplenjene divjadi v zadnjem letu. Zanimanje med lovci je zanjo precejšnje, precej manjše pa je med kmeti, ki na svojih poljih in vrtovih opazujejo kar živo divjad.

Krške novice

POMANJKANJE PAPIRJA NE ZA VSE? – Hrvaške časopisne hiše so ob prepolovljenih dobavah papirja iz krške tovarne Djuro Salaj zagale precej večji vik in krik kot slovenski časopisi, češ kako zelo bo prizadeto obveščanje. Tudi sami še kako občutimo pomanjkanje, a smo, nekateri ste se hudovali, izšli prepolovljeni na komaj 12 straneh. Zagrebški Večernji list pa je v številki z datumom 26., 27. junij natisnil kar 16 strani oglasov in reklam.

Novo v Brežicah

(NE)RAZVITOST – Za hitrejši razvoj manj razvitih ni dosti narejenega. Če se že kaj obrača na boljše v uradno priznanih manj razvitih krajevnih skupnostih Sromlje, Bizeljsko, Pečice-Križe, Artiče, Kapele, Pišce in Globoko, potem tega sploh ne bi mogli reči za gorjanski predel občine. Ta je še bolj nerazvit.

Sevniški paberki

INTERVENCIJA ZA VRVICO – Zetev je tu, minuli teden pa so kmetje po sevniški občini, predvsem tisti iz višinskih predelov, zamažali vrvice za snopovozalke. Sliši jih pač tisti, ki je najbližje kmetom, to je prodajalec kmetijskih materialov in pospeševalci. Zadevo so v občini preverili in ugotovili, da se je vse skupaj zapletlo pri vrhu, kjer jih je občino presenetil zgodnejši čas letošnje zetje. S pristojnih mest so slednjič dosegli, da je bilo minuli petek na voljo pet ton te vrvice. Ni bila v prosti prodaji, saj bi si je nekateri spet nagrabili, drugi pa bi ostali brez nje.

UBOGE ROŽE – Hvale vredna skrb sevniške krajevske skupnosti se je pokazala, ko so nedolgo tega zasadili rože med pločnikom in parkiriščem pod avtobusnim postajališčem. Rože, kolikor jih je še ostalo sicer še cvetijo, zgažene steze pa nemo opozarjajo.

MALČKI RISALI – V avli sevniškega gasilskega doma so razstavljene najuspešnejše risbe malčkov iz vrtcev na temo varstva pred požari. Gasilci so prejeli kar 77 risb.

JESENKO VODJA SIS

BREŽICE – Delegati skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti so na torkovih seji sprejeli sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih s samoupravno komunalno skupnostjo, enoto za urejanje stavbnih zemljišč in enoto za cestno dejavnost v brežiški občini. Podpisnice so s posebnim sporazumom ustanovile skupno strokovno službo sisov materialne dejavnosti. Za vodjo te strokovne službe so imenovali dolgoletnega družbenopolitičnega delavca, dosedanjega predsednika občinske konference SZDL Toneta Jesenka.

IMENOVANJI

SEVNICA – Na zadnjem skupnem zasedanju vseh treh zborov občinske skupščine so za predsednico komiteja za družbeni razvoj in gospodarsko upravne zadeve imenovali članico izvršnega sveta Marijo Jazbec, dipl. ekonomistko iz Lisce. Po neuspelem glasovanju na predhodnem zasedanju so tokrat imenovali za sekretarja skupščine Borisa Slapčaka, predmetnega učitelja iz Bolezna.

IZ NAŠIH OBČIN

Izostanki so le izzvali ukrepe

V tozdu Gozdarstvo Pugled kar 13,5 odstotka bolniških izostankov

KOČEVJE – Vse delovne organizacije, ki imajo bolniški stalež preko 7 odstotkov, morajo analizirati vzroke za tako stanje in podvzeti ukrepe za znižanje bolniškega staleža. To je eden od sklepov zadnje seje zbora združenega dela občinske skupščine v Kočevju, ko so razpravljali o urejanju razmer na področju zdravstva.

Nad 7 odstotkov bolniške imajo v Inkopu, Itasu (tozda GOIP in PIN), Slovenjalesu-Liku (tozdi Žaga, TMT in Tovarna šolskega pohištva), Tekstilani, Trikonu (tozdi Konfekcija), KG (tozdi Govedoreja), GG (tozda Gozdarstvo Rog in Gozdarstvo Pugled). Omenimo naj še sklepe, da je treba natančneje pregledovati račune za zdravljenje v bolnišnicah.

Razpravljali so tudi o gospodarjenju v prvih treh mesecih letos. Ugotovili so, da je stanje posebno kritično v Itasu in Liku. Osvojena so bila priporočila izvršnega sveta občinske skupščine, ki govorijo o analiziranju uresničevanja stabilizacijskih nalog in razreševanju kadrovskih vprašanj na vodilnih mestih, zanimiva pa je tudi ugotovitev, „da sredstva javne-

ga obveščanja ne kažejo realnega prikaza položaja našega gospodarstva, kar velja tako za glavna sredstva v državi kot tudi za občinska glasila.“

J. PRIMC

Cesto posodablja

Do septembra še 2,6 km ceste od Loškega potoka proti Sodražici

LOŠKI POTOK – Pred kratkim so pričeli posodabljanje naslednji 2,6 km dolga odseka ceste med Loškim potokom in Sodražico. Dela bodo trajala do septembra, ko bo ta odsek tudi že asfaltiran. Za dela je pripravljeno 29,5 milijona din, kar bo zadostovalo za asfalt do Pirkerjevega kolcolca. Gradnja financira krajevna skupnost Loški potok z milijon din (iz sredstev samoprispevka), posojilo so najeli v višini 20 milijonov din, ostalo pa bo prispevala skupnost za cestno in komunalno dejavnost občine Ribnica. Krajevni so za cesto brezplačno odstopili zemljo. Po načrtu naj bi letos asfaltirali tudi okoli 2 km dolga cestni odsek od Pirkerjevega kolcolca do Vagovke. Vendar za ta dela še ni zagotovljenega potrebne denarja.

Doslej poteka posodabljanje ceste po načrtih in ni ovir, da dela ne bi bila končana do septembra.

J. P.

Cerklje slavijo

CERKLJE OB KRKI – Letos mineva 40. leto, odkar so borci 5. slovenske narodnoosvobodilne udarne brigade Ivana Cankarja napadli nemško letališče v Cerkljah na Krki. Partizani so uničili pet letal in nekaj tehnične opreme. Hkrati so za potrebe partizanskih bolnišnic organizirali oskrbovalno akcijo, v kateri so sodelovale enote Cankarjeve in Šerčerjeve brigade. V spomin na ta dogodek ob krajevna skupnost Cerklje ob Krki odslej praznuje krajevni praznik.

V soboto, 9. julija, ob 9.30 bo v osnovni šoli Toneta Seliškara svečana seja vseh zborov in delegacij cerkljanske krajevske skupnosti, uro pozneje pa bo na zgradbi letališča slavnostni govornik generalmajor Alojz Zokali – Džizi odkril spominsko ploščo. V kulturnem programu bodo sodelovali učenci osnovne šole Toneta Seliškara in vojniki brežiške garnizije, zatem pa bo tovariško srečanje.

Odbor ZZZ NOV, krajevna skupnost Cerklje in skupnost borcev 5. SNOUB Ivana Cankarja vabijo na slovesnost krajevske, zlasti pa še borce, ki so sodelovali v napadu na nemško letališče. Ob že sicer ugodnih prometnih zvezah so poskrbeli za avtobusni prevoz z brežiške železniške postaje do Cerklje.

Izhod so domači gozdovi

Dolgoročna rešitev za največjega proizvajalca časopisnega papirja tovarno „Djuro Salaj“ Krško

KRŠKO – Izhod iz sedanjega bolečega pomanjkanja časopisnega papirja na domačem tržišču bi lahko kaj hitro poiskali, če bi Tovarni celuloze in papirja Djuro Salaj v Krškem zagotovili potrebne devize za uvoz surovin – lesa in kemikalij, ali pa vračilo 9,1 milijona dolarjev, ki si jih je morala tovarna sposoditi.

Toda ne eno, niti drugo ne pomeni dolgoročne rešitve, marveč bi bilo moč presekatki gordijski vozle tako, da bi v Jugoslaviji vendarle resneje pričeli načrtovati pogodovati, predvsem z iglavci. Čeprav smo v Sloveniji več storili kot v drugih republikah, je vse to še zelo skromno, saj niti niso opre-

deljena področja, kamor naj bi vlagali, da bomo imeli več lesne surovine. Po nekaterih podatkih je v Sloveniji okrog 300 tisoč hektarov nevrtrajnih zemljišč, kar pomeni, da so opuščena in tudi neprimerna za smotno kmetijsko obdelavo. Toda, ko bi v občini morali pokazati, katere so te površine, tega ne znajo ali pa morda nočejo. Slovenska papirna industrija ni pripravljena vlagati v nekatere obpotočne parcelice, marveč v komplekse. Slovenski gozdarji bi očitno radi romantično živeli, da bi gozdovi počasi rastle, oni pa meditirali. Častna izjema je Gozdno gospodarstvo Brežice, prvi glavni direktor Tovarne celuloze in papirja „Djuro Salaj“ Silvo Gorenc.

P. PERC

Kako bi ozdravili zdravstvo?

Zdravstvena skupnost v Sevnici v izgubah vse od začetka

SEVNICA – V sevniški zdravstveni skupnosti se številke pod črto vseh izdatkov v primerjavi s prihodki že dolgo več ne izidejo. Izguba se vleče že od 1981. leta, zdaj pa se približuje že 20 milijonskemu znesku in bo treba ukrepati. Sevnicičan so dolžniki tudi pri naložbah v brežiški in celjski bolnišnici. Kako zagotoviti zdravstveno varstvo v sevniški občini vsaj v dosežnem obsegu, so obravnavali na

skupnem zasedanju vseh treh zborov občinske skupščine in skupščine zdravstvene skupnosti konec junija. Zdravstveni delavci menijo, da bolniškega staleža 4,5 odstotka ni mogoče nadalje zniževati. Zaradi velikega števila zaposlenih žena v konfekciji je dosti bolniških zaradi nege otrok. Sedanji zdravstveni dom postaja tudi pretesen. Razmere so nezavidljive v vsem celjskem zdravstvenem centru.

Od 1. julija namenjajo v sevniški občini za zdravstveno skupnost prispevek po stopnji 13,54.

Varčevali bodo, kjer se bo le dalo, in zaježili nepotreben odliv v druge bolnišnice.

V Sevnici še vedno vztrajajo pri ugotovitvi, da republiški sistem solidarnosti ni ustrezen.

A. ZELEZNIK

MGLADI DOPIŠNIK

POZDRAV DOLENJSKEMU LISTU

Preljubi naš Dolenjski list, prišel je čas slovesa, pred nami so počitnice, ki so prepolne smeha.

RENATA ČOŽ
nov. krožek
COŠ Mokronog

ZDAJ PA UŽIVAJO

Učenci četrtega razreda smo vse leto pridno varčevali, zbirali papir, železo in tekstil in tako zbrali precej denarja in ob pomoči obrtnika Vidmarja ter delavcev Metalne zbrali dovolj za letovanje na Pacugu, kjer je res lepo.

A. LOGAR in
M. BUCAR
OŠ Krmelj

NAUČILI SMO SE PLAVATI

Ob koncu šolskega leta smo imeli v Dolenjskih Toplicah plavalni tečaj. V petih dneh se je naučilo plavati 56 učencev. Tudi jaz sem iz neplavalke postala plavalca.

MARINA LUČIČ
OŠ Semič

DA NE BO ŽRTEV

Na cestah se iz dneva v dan dogajajo nesreče, katerih žrtev so pogosto otroci, pešci in kolešarji. Na naši šoli se trudimo, da bi poznali prometna pravila. Učimo se pravil, vožnje s kolesom, opravljamo kolesarske izpite, imamo pogovore s prometnimi milicijami.

VESNA BEGIČ
OŠ Semič

pisma in odmevi

NAGRADA LB

Na natečaj Ljubljanske banke smo poslali svoja likovna, fotografska in literarna dela. Dela je posebna žirija pregledala in podelila priznanja, plakete in nagrade. Literarni krožek naše šole je prejel denarno nagrado, meni pa je pripadla plaketa s priznanjem.

IRENA PEČAVAR
OŠ Semič

POGOZDOVANJE IN ZBIRANJE

Naša šola je letos zbrala 10 ton starega papirja, najboljši pa je bil 5. a razred. Sedmi razredi so tudi pogozdovali. V okolici Stranske vasi so posadili 1450 sadik, na Brezovi rebri pa 2150 sadik.

MILKA POČ
OŠ Semič

NAGELJNI ZA FAO

Štiri učence naše šole smo na željo naše znanke Mare Rupene izvezle embleme – nagelečke – za posvetovanje FAO v Ljubljani. Embleme smo pripeli gostom, ki so se udeležili posvetovanja. Čeprav je bila prireditev mednarodna, smo goste pozdravljali v slovenski.

TADEJA ZUPAN
OŠ Sentrupert

Zgrešena rast industrije

Pojasnilo o širitvi kovinske industrije v Brežicah s stališča varovanja prostora in naravnega okolja

Iz skromnih obrtnih delavnic komunalnega podjetja se nezadržno širi kovinska industrija v središču srednjega šolskega, kulture, zdravstva in telesne kulture: od začetih 390 m² površine se danes že kaže potrebo po 2000 m² industrijskega prostora, k temu pa sodijo še vsi pomožni objekti. Ze vrsto let se ponavljajo enake fraze: samo še to bodo zgradili in konec! V resnici se pa kovinska industrija širi skozi zadnja vrata in se bohoti v obliki provizorijev, mimo zakonitih dokumentov. Prostora za pravi razvoj kovinske industrije na tej lokaciji pa vsekakor ni.

Da bi lažje spoznali zgrešeno širitev industrije na tem kraju je treba povedati, da na tem prostoru živi in dela preko 2200 odraslih in mladine v šolstvu, zdravstvu in kulturi in da so te ustanove vredne preko 80 milijard starih dinarjev, brez kadrov in infrastrukture. Hrup in plini iz lakirnice že danes motijo delo v radiu, knjižnici in v dijaškem domu; v neposredni bližini gradi bolnišnica nov otroški oddelek – škodljivi plini lakov in ostalih snovi najbrž otrokom ne bodo za zdravlje pa tudi onim ne, ki bodo pripeli na cevke in aparate v intenzivni negi bolnišnice. Druga izmena v tovarni bo stanje še poslabšala, zato je razumljivo, da so proti širitvi industrije na tej lokaciji: zavod za kulturo, krajevna skupnost, šolstvo in še drugi.

Region je izvršnemu svetu predložil v proučitev možnost povezave med SCT PKM in med novo tovarno kovinske industrije Trimo Dobova, kjer dela 120 delavcev, tovarna pa jih zmora zaposliti do 200. Širitve je tudi možna. Če pride do zblizanja delovnih organizacij, bo odpadlo investiranje v zidove, kot dodatno breme za delavce, sredstva, naložena v skupni tehnološki program, bi prinesla zanesljivo boljše rezultate dela kakor tudi višje osebne dohodke delavcem. Vsekakor predla-

gam več strpnosti in vsestransko proučitev pred odločitvijo.

KARL FILIPIČ
dipl. ing. arh.

Miha Zupančič

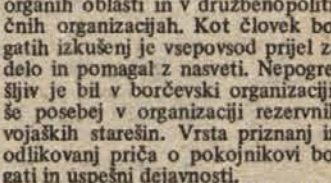
18. junija smo se na kranjskem pokopališču zadnjikrat poslovili od upokojenega polkovnika Mihe Zupančiča. Nič več ne bomo srečevali vedrega, skromnega in vselej k delu usmerjenega tovariša. Rad je imel ljudi, ožje rojake še posebej. Kot vojaški starešina enot, ki varujejo naše meje, je razen v Makedoniji služboval v vseh republikah.

Rodil se je leta 1918 v Smolnji vasi pri Novem mestu. Starši so bili napredni, imeli pa so malo zemlje, a veliko otrok. Ti so hitro odrasli in zgodaj zapuščali dom. Miha je bil najmlajši – trinajsti. Izučil se je krojaške stroke pri svojem bratu. Pred vojno je bil član Sokola in vnet športnik. Veselilo ga je zlasti kolesarstvo. Tudi v delavskem gibanju, ki ga je vodila partija, je že sodeloval.

Julija 1941 se je vključil v boj proti okupatorju. Kot sekretar je vodil delo krajevnega odbora OF. Pridobivali so somišljenike, birali orožje in novačili mladeniče v partizansko vojsko. Ko mu je postalo vroče, je, že komunist, odšel v gozd tudi Miha. V Gorjanski bataljon, kjer je brž postal komandir čete.

Razumnega in hrabrega borca je vodstvo imenovalo najprej za namestnika komandanta Belokranjskega, pozneje pa za komandanta Notranjskega odreda. Po osvojitvi sledijo leta službovanja v KNOJU oz. v obmejnih enotah. Tam je bil šef varnostne službe, komandant bataljona in načelnik štaba graničarske brigade. Pred upokojitvijo je vrsto let opravljal dolžnost komandanta vojnega oddelka okraja Kranj. Še kot vojak se je udeleževal v organih oblasti in v družbenopolitičnih organizacijah. Kot človek bogatih izkušenj je vespovsod prijel za delo in pomagal z nasveti. Negrešljiv je bil v borčevski organizaciji, še posebej v organizaciji rezervnih vojaških starešin. Vrsta priznanj in odlikovanj pričra o pokojnikovi bogati in uspešni dejavnosti.

NOVOMESKI ROJAKI
IZ KRANJA

IZ KRANJA

kultura in izobraževanje

Galerija v zdravilišču

DOLENJSKE TOPLICE — Okolje in hotelske prostore tukajšnjega zdravilišča bodo poslej krasile likovne stvaritve. Vodstvo je povabilo tri kiparje, ki bodo v poletnih mesecih ustvarili skulpture za v park, v zdraviliškem salonu pa se bodo izmenjavale slikarske razstave.

Akademski kipar Stane Jarm iz Kočevja bo kot prvi že ta teden začel ustvarjati kip, ki bo kasneje stal na prostem. Kiparil bo več tednov. Tudi druga dva kiparja, ki bosta delala na tej mali „formi vivi“, sta že potrdila udeležbo.

Eden od pobudnikov za to kulturno akcijo je bil akademski slikar Jože Centa, ribniški rojak, ki se je večkrat udeležil Novoteksove (dolenjske) in Krkine slikarske kolonije. Tokrat je bil v zdravilišču kot pacient. Povedal je, da je zdraviliška uprava takoj sprejela pobudo, saj je ni bilo težko prepričati o združljivosti kulture in gostinsko-turistične dejavnosti.

Vodja zdravilišča Jože Plut je menil, da gre za kulturno pridobitev, pomembno tudi za sam kraj, hkrati pa, da je ta akcija le nadaljevanje tovrstnih prizadevanj v okviru „Krike“, pod kate- re okriljem deluje topliško zdravilišče.

Stane Jarm, akademski kipar iz Kočevja

Delavnica samorastnikov odprta

XVI. tabor, na katerem sodeluje 35 slikarjev in kiparjev, je minuli petek odprl Roman Ogrin — V kulturnem sporedu nastopili pevci in folkloristi iz Mokronoga

TREBNJE — Na letošnjem, 16. taboru likovnih samorastnikov, ki ga je minuli petek zvečer odprl Roman Ogrin, direktor politične šole CK ZKS, sodeluje 35 udeležencev — šestindvajset slikarjev in devet kiparjev. Iz tujine je tokrat prišlo šest ustvarjalcev. Prvi se tabora udeležuje dvanajst samorastnikov. Drugi so torej že stari znanci Trebnjega in njegovih tradicionalnih taborovskih prireditvev.

Udeležence 16. tabora so predstavili med potekom kulturnega programa, v katerem sta nastopila moški pevski zbor pod vodstvom Vilka Videčnika in folklorna skupina KUD Emil Adamič iz Mokronoga.

Celotna slovesnost je potekala v zgornji avli stare trebanjske osnovne šole, prisostvovali pa so ji obiskovalci od blizu in daleč. Med njimi so bile nekatere znane osebnosti — Mara in Bogdan Osojnik, Jože Osterman, predsednik ZKO Slovenije, in drugi.

Poseben aplavz obiskovalcev je veljal slikarjem in kiparjem, ki so se največkrat udeležili taborovskih srečanj. To so kipar Zdenko Grgeljac iz Karlovca, slikar Stjepan Ivanec iz Kladarov, kipar Sandi Leskovec z Mirne in slikar Lucijan Reščič iz Trebnjega, če omenimo samo nekatere. Največkrat se je taborov udeležila slikarka Greta Pečnik iz Pirana, ki je razen na prvem sodelovala na vseh naslednjih. Prijavila se je tudi letos, a je, žal, ni bilo na otvoritvi.

Roman Ogrin je v otvoritvenem govoru med drugim poudaril, da je

postal trebanjski tabor likovna manifestacija z mednarodnim ugledom. Ta ugled je dosegel s svojo odprtostjo in kvaliteto. Nikoli ni bil samo slovenski, niti ni imel namena biti samo to, saj so že na prvem leta 1968 sodelovali tudi hrvaški samo-

SLIKE IZ LATINSKE AMERIKE

TREBNJE — V soboto, 2. julija, so v tukajšnji galeriji odprli razstavo slik ekvadorskega likovnega samorastnika Gonzala Endare Crowa, ki se udeležuje letošnjega, XVI. tabora. O razstavljalcu in njegovih delih je govoril Zoran Kržišnik, predsednik umetniškega sveta tabora. Razstava bo na ogled do 15. julija.

rastniki. Potem je kmalu prerasel v vsejugoslovansko prireditev, ki zadnja leta vključuje slikarje in kiparje tudi iz tujine.

• **Letos bi moral biti v Trebnjem tudi tradicionalni salon — pregledna razstava najboljših del jugoslovanskih likovnih samorastnikov.** Roman Ogrin je poudaril, da so prireditelji salon zaradi stabilizacijskih razmer prestavili na prihodnje leto.

I. Z.

Meja je 40 izposojevališč

Kombi ne ustreza več za novomeško potujočo knjižnico

NOVO MESTO — Po novomeški občini že dobrih pet let križari kombi, naložen z okoli 2.000 knjigami. To je tako imenovana potujoča knjižnica, ki deluje v okviru študijske knjižnice Mirana Jarca. Ta knjižnica na kolesih ima 40 izposojevališč, od tega 14 v delovnih organizacijah.

Potujoča knjižnica je namenjena predvsem prebivalcem zunaj Novega mesta (v Novem mestu se ustavlja le v nekaterih večjih delovnih organizacijah). Obiskuje 26 krajev, pride tudi v najbolj oddaljene (Prevole, Kočevske Poljane, Brezova reber, Lipovec, Ajdovec itd.). Samo julija in avgusta kombi ne odhaja na pot.

Trenutno ima potujoča knjižnica na voljo nekaj nad 8.700 knjig, kar pomeni, da pride na območju, ki ga oskrbuje z branjem, ena knjiga na prebivalca. Knjižni sklad se nenehno povečuje, saj so tudi potrebe bralcev vse večje.

Kombi še komaj zmora razvoz. Že več let ugotavljajo, da bi bil nalogi kos le bibliobus, torej ustrezno, dovolj prostorno, ne pa prilagojeno vozilo. Če bi imeli bibliobus, bi lahko še povečali število izposojevališč študijske knjižnice nima denarja za nakup ustreznega vozila, zato bi morali spet razmišljati o združevanju sredstev delovnih organizacij in drugih uporabnikov.

VEČER POEZIJE

METLIKA — Pred dnevi je bila v dvorišču metliškega gradu predstavitev pesniške zbirke „Tako se kolne začetek“ (Avtorji, ki sodelujejo v zborniku in so sami brali svoje pesmi, so bili: Rudolf Vlašič, Duška Vrančič, J. B., Dušan Bečaj, Matjaž Rus, Maja Weiss, Marina Šimec, Goran Jarnevič in Ivi Kukman. Večer je bil popestren z glasbo in filmom, kot kantavtor pa se je predstavil Goran Jarnevič, ki je na kitaro zaigral in zapel nekaj svojih pesmi angažirane tematike. Večer poezije, ki je bil nekakšen neuraden začetek kulturnega poletja v Metliki, je privabil precejšno število gledalcev, ki so si pred začetkom prireditve lahko ogledali razstavo slik mladinskega foto kluba.

JANI BEVK

PREDSTAVITEV BO NA PROSTEM

TREBNJE — Predstavitve letošnje „Samorastniške besede“, literarne revije, ki jo izdaja trebanjska kulturna skupnost, bo v petek, 8. julija, ob 20. uri pod miremskim gradom. V številki so objavljeni literarni spisi, predvsem pesmi, dvajset avtorjev.

POL URE ZA POEZIJO

NOVO MESTO — 29. junija so v mali dvorani Doma JLA nastopili nekateri člani Literarnega kluba Dragotina Ketteja skupaj z vojaki, ki se ukvarjajo z literaturo. Literarni večer, ki je trajal dobre pol ure, je pripravil vojaški klub novomeške vojašnice.

Sandi Leskovec, kipar z Mirne, eden tistih, ki so največkrat sodelovali na trebanjskih taborovskih srečanjih likovnih samorastnikov.

SKUPEN KONCERT

ARTICE — V nedeljo, 26. junija, je bil tu skupni koncert otroškega in mladinskega pevskega zbora z instrumentalno skupino frulic ter moškega zbora domačega kulturnega društva. Prireditev je zadovoljila številne poslušalce, hkrati pa potrdila, da se v tem kraju z dolgoletno pevsko tradicijo ni bati, da bi zborovsko petje utihnilo.

Mreža manjša za šest oddelkov

V novomeških srednjih šolah vpis v nove prve letnike še ni povsem končan

NOVO MESTO — Večina od 1.400 učencev, ki so v minulem šolskem letu končali osnovno šolo v črnomaljski, metliški, novomeški in trebanjski občini, bo nadaljevala šolanje na srednjih šolah usmerjenega izobraževanja. Pretežno so se seveda vpisali v šole, ki delujejo v dolenjski regiji. Za nove prve letnike je bilo razpisanih 43 oddelkov raznih usmeritev ali šest manj, kot je bilo predvideno z mrežo šol. Zmanjšali so predvsem število oddelkov v šolah z družboslovnimi vzgojno-izobraževalnimi programi.

Največ dolenjskih osnovnošolcev se bo šolalo na novomeških srednjih šolah. Oddelki so v glavnem polni, vendar pa je tudi po opravljenem preusmerjanju tu in tam še vedno ostalo nekaj nezasedenih klopi. Tako se je še vedno moč vpisati v „natakarški“ oddelke na gostinski šoli, v oddelke srednjega in skrajšanega programa na kmetijski šoli pa v nekatere oddelke na srednji šoli

tehniških usmeritev (predvsem v skrajšani program za kovinarje in lesarje ter skrajšani in srednji program za gradbenike).

Z vpisom v prve letnike na Dolenjskem pravzaprav ni bilo posebnih težav. Vse, kar je povzročalo zatikanje, so izločili že v pripravah. Informativni dnevi so bili bolj pripravljeni kot lani. Med drugim so bili kandidati za šolanje na gradbeni usmeritvi no-

vomeške srednje šole tehniških usmeritev seznanjeni z ugodnostmi, ki jih daje Pionir. Ta „svojim“ učencem-omogoča celotno oskrbo v dijaškem domu, jim plača šolske potrebščine, povrh pa jim primakne še kaj žepne.

• **Ivan Šantelj, strokovni sodelavec za usmerjeno izobraževanje pri novomeški izobraževalni skupnosti, je povedal, da sta se dolenjska in posavska regija letos še bolje sporazumeli, ko je slo za preusmerjanje učencev. Medregijsko dogovarjanje bo še potrebno, zanj pa je zainteresirano predvsem Posavje, ki ima tačas nezasedenih večino oddelkov za nove prvotolce srednjih šol.** I. Z.

TELEVIZIJSKI SPORED

8. VII. petek

18.15 POROČILA
18.20 DOMAČI ANSAMBLI:
30-LETNICA AVSENIKOV
18.50 TARZAN, ameriška risanka
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK

9. VII. sobota

17.00 POROČILA
17.05 TARZAN, ameriška risanka
17.30 DOLGO ISKANJE: VPRAŠANJE RAVNOVESJA, angleška dokumentarna oddaja
18.30 GALAKTIKA, oddaja iz ameriške nadaljevanke
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

10. VII. nedelja

9.15 POROČILA
9.20 ŽIVZAV, otroška matineja
10.05 KAPELSKI KRESOVI
11.20 625, oddaja za stik z gledalci
11.35 ČEZ TRI GORE: GORENJEVAŠKI OKTET
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
13.00 POROČILA
... VISOK PRITISK, zabavnoglasbena oddaja

19.55 VREME
20.00 ROCKFORDOVI DOSJEJI, oddaja iz ameriške nanizanke
20.50 ZRCALO TEDNA, pregled političnih in drugih dogodkov
21.10 NOČNI KINO: DRUZABNIKA, ameriški film
22.40 DNEVNIK

2
17.45 Test — 18.00 Dnevnik — 18.15 Soba za igračke — 18.45 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik —

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 SKRU SE, italijanski film
22.15 DOBER VEČER, zabavnoglasbena oddaja
23.00 POROČILA

2
15.15 Jugoslavija : Italija (prenos tekme v hokeju na travi) — 16.35 Jugoslavija, dober dan — 17.05 Otroška predstava — 18.05 Kraja ima dolg rep — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00

... IGRANI FILM
17.50 ŠPORTNA POROČILA
18.05 SUTJESKA, 2. kumertarne oddaje
18.55 NE PREZRITE
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 M. Udovički: ZEMLJA, novosadska televizijska drama
21.20 ISTRA: NAŠE MESTO, dokumentarna oddaja
21.50 ŠPORTNI PREGLED
22.20 POROČILA

2
16.45 Narodna glasba — 17.15 Za-

20.00 Koncert violončeliste Ksenje Janković — 20.45 Poročila — 20.50 Prva živa slika na Balkanu — 21.40 Ples v dežju (slovenski film)

TV ZAGREB

15.50 Video strani — 16.00 Poletno popoldne — 18.00 Poročila — 18.05 Koledar — 18.15 Soba za igračke — 18.45 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Rockfordovi dosjeji — 21.00 Dober večer — 21.45 Dnevnik — 22.00 Paleta — 23.30 Poročila

Glasbeni oder — 20.30 Poezija — 21.05 Poročila — 21.10 Feljton — 21.55 Športna sobota — 22.15 Najstarejše evropske univerze: Heidelberg (dokumentarna oddaja)

TV ZAGREB

15.30 Sedem dni TV — 16.00 Poročila — 16.05 Koledar — 16.15 Poletno popoldne — 18.15 Opera glasba — 18.30 Srčno vaši (dokumentarna oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Slivov sok (jugoslovanski film) — 21.35 Dnevnik — 21.50 V soboto zvečer — 23.05 Poročila

kaj te očka pušča samo (ameriški film) — 19.00 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 C. Monteverdi: Orfej (opera) — 22.30 Poročila

TV ZAGREB

11.50 Poročila — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Štetje ovac (češko-slovaški film) — 14.30 Glasbeno popoldne — 15.45 Galaktika — 16.45 Narodna glasba — 17.15 Zakaj te očka pušča samo (ameriški film) — 19.00 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Gospodična Rentflow (oddaja iz nemške nadaljevanke) — 21.20 Potovanja — 21.50 Športni pregled

11. VII. ponedeljek

17.10 KMETIJSKA ODDAJA
18.10 POROČILA
18.15 NEKEGA POLETJA, oddaja iz skopske nanizanke za otroke
18.45 GLASBA ZA MLADE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

12. VII. torek

18.00 POROČILA
18.05 SEDEM STOPNIC DO GLASBE: DVA ZMERJAVCA
18.25 KNJIGA, kulturna oddaja
18.40 OD VSAKEGA JUTRA RASTE DAN: ZIRI
19.10 RISANKA

13. VII. sreda

18.05 POROČILA
18.10 VOJVODINSKI ZBORI: KOMORNINI ZBOR GLASBENE MLADINE
18.40 MOZAIK KRATKEGA FILMA

14. VII. četrtak

17.40 MOGOČNO MORJE: ZETEV, angleška dokumentarna oddaja
18.40 GLASBENA ODDAJA: SPLIT
19.10 RISANKA

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 Matjaž Kmecl: INTERVJU, predstava SNG Maribor
21.00 GLASBENA ODDAJA
... DNEVNIK

2

18.00 Dnevnik — 18.15 Slovenske ljudske pravljice — 18.30 Bosnoko-hercegovski pesniki — 18.45 Glasba za mlade — 19.30 Dnevnik — 20.00 P. Golubović: Pregon (televizijska drama) — 21.15 Izbrani trenutek — 21.20 Argumenti (zunanjepolitična oddaja) — 21.50 En avtor, en film — 22.10 Dnevnik

19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 G. Markov: STROGOVI, oddaja iz sovjetske nadaljevanke
21.10 SKUPNO, notranjepolitična oddaja jugoslovanskih televizijskih hiš
21.55 DNEVNIK

2

18.00 Dnevnik — 18.15 Pisani avto-

19.10 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA
... DNEVNIK

2

18.00 Dnevnik — 18.15 Alice in njena družina — 18.45 Glasbeni amaterji — 19.30 Dnevnik — 20.00 Proslava ob 500-letnici Cetinja —

19.30 DNEVNIK

20.00 TOM, DICK IN HARIET, angleška zabavna oddaja
20.30 MOGOČNI MIKRO: O STROJIH IN DENARJU
21.00 IZ KONCERTNIH DVORAN — Vinko Globokar: DER KAEFIG
2
18.00 Dnevnik — 18.15 Nadloge nekega Branimira — 18.45 YU rock

Serijski film — 21.55 Zabavnoglasbena oddaja

TV ZAGREB

17.50 Video strani — 18.00 Poročila — 18.05 Koledar — 18.15 Slovenske ljudske pravljice — 18.30 Bosnoko-hercegovski pesniki — 18.45 Glasba za mlade — 19.30 Dnevnik — 20.00 P. Golubović: Pregon (televizijska drama) — 21.15 Izbrani trenutek — 21.20 Argumenti (zunanjepolitična oddaja) — 21.50 En avtor, en film — 22.10 Dnevnik

bus — 18.45 Zabavnoglasbena oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Folk parada — 20.45 Dokumenti revolucije — 21.35 Poročila — 21.40 Cas knjige

TV ZAGREB

17.50 Video strani — 18.00 Poročila — 18.05 Koledar — 18.15 Pisani avtobus — 18.45 Zabavnoglasbena oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Skupno — 20.50 Nekdo me opazuje (ameriški film) — 22.30 Dnevnik

21.05 Naša krajevna skupnost: Prisilno mrtev (ljubljska humoristična oddaja) — 21.50 Resna glasba — 22.35 Poročila

TV ZAGREB

17.50 Video strani — 18.00 Poročila — 18.05 Koledar — 18.15 Alice in njena družina — 18.45 Glasbeni amaterji — 19.30 Dnevnik — 20.00 Zabavni filmski kolaž — 22.00 Dnevnik

TV ZAGREB

17.50 Video strani — 18.00 Poročila — 18.05 Koledar — 18.15 Nadloge nekega Branimira — 18.45 YU rock koncert — 19.30 Dnevnik — 20.00 Politični magazin — 21.05 M. Smoje: Velo misto — 22.35 Dnevnik

V NEKAJ LETIH OB 33.000 HEKTAROV NJIV

Če naj bi do konca sedanjega srednjeročnega obdobja v Sloveniji zares uresničili cilj, da pridelamo doma 85 odstotkov vse potrebne hrane, v daljšem času pa da se celo povsem samooskrbujemo s hrano, bi morali najprej vključiti v kmetijsko proizvodnjo vse za obdelavo primerne kmetijske površine. Prav tako bi morali doseči, da je vsa zemlja obdelana tako, da daje kar največ pridelkov. Ne moremo se namreč več zadovoljiti le s tem, da zemlja sicer je obdelana, a ne glede kako. Obdelana mora biti intenzivno. Dokler ni tako, tudi ne moremo pričakovati ekonomske uspešnosti te gospodarske panoge.

Da sedaj prenekateri kos zemlje daje od sebe najmanj, kar more, ali pa nič, ni govorjenje na pamet. Po podatkih, ki so jih lani zbrale občinske kmetijsko zemljiške skupnosti v okviru akcije za boljšo obdelanost kmetijskih zemljišč, je v Sloveniji skoraj 67 tisoč hektarov neobdelanih ali slabo obdelanih površin. Poleg tega bi lahko z veliko verjetnostjo trdili, da popis ni zajel vse zanemarjene kmetijske zemlje. Sicer je res, da je dobrih 40 tisoč hektarov teh zemljišč v večjih kompleksih na redko naseljenih območjih (npr. Murske Sobotice, Suhe Krajinne, Kočevskega, Brkinov, Tolminskega), kjer ni mogoče zagotoviti takojšnje boljše obdelave. A še zmeraj ostane dobrih 26 tisoč hektarov neprimerno obdelanih površin. Od tega je bilo

16 tisoč hektarov in pol (od tega petina njiv) v rokah 4.261 zasebnih lastnikov, slabo obdelanih pa je bilo tudi 9.600 hektarov družbenih zemljišč. Delavci kmetijsko zemljiških skupnosti so se pogovorili s tretjino lastnikov zanemarjene zemlje in 881 jih je že poskrbelo za boljšo obdelavo na dobrih 1.700 hektarih. Nekaj uspeha torej je, a v marsikateri občini so razmere pri obdelavi zemlje in ravnanju z njo nasploh take, da zbuja resno zaskrbljenost.

Neusmiljeno pozidavanje je sicer ostro presekal konec lanskega leta sprejet zakon o varstvu kmetijskih zemljišč, za kar je bil očitno že skrajni čas. Podatki o plačani odškodnini za spremembo namembnosti kmetijskih zemljišč po letu 1973 namreč govore, da smo v Sloveniji letno pozidali najmanj 1.200 hektarov kmetijskih površin. Poleg tega se v naši republici zadnjih 15 let zaskrbljujoče hitro zmanjšujejo njivske površine. Slovenija je bila v letih od 1966 do 1981 kar ob 33 tisoč hektarov njiv. Vse to dovolj jasno kaže, da bo treba v bodoče bolj varovati kmetijske površine in jih tudi primerno obdelovati.

V novomeški občini je po katastrskih podatkih okrog 32 tisoč hektarov kmetijskih površin, od tega 13 tisoč hektarov njiv, 6.520 hektarov travnikov, 10.081 hektarov pašnikov, 852 hektarov sadovnjakov in 1.359 hektarov

vinogradov. V lanski akciji za boljšo obdelanost kmetijskih zemljišč je bilo naštetih 345 hektarov neobdelanih ali slabo obdelanih kmetijskih zemljišč pri 157 lastnikih, od tega 200 hektarov v ravninskih predelih, vse v rokah zasebnih lastnikov. Z večino je bil tudi opravljen razgovor, ki je rodil nekaj uspehov, saj je vsaj manjše število opozorjenih lastnikov vendarle poskrbelo za boljšo obdelanost svoje zemlje. Vendar pa od marsikoga bistvenih sprememb ni pričakovati, saj so najpogostejši vzroki za zanemarjanje zemlje ostarelost lastnikov, nezanimanje, pomanjkanje delovne sile, pa tudi neugoden teren. Pri teh bo verjetno treba dosledno uporabiti zakon o kmetijskih zemljiščih in takšno zemljo vsaj začasno dati v druge roke, ki jo bodo pripravljene obdelati.

Nasploh z obdelanostjo kmetijskih površin v novomeški občini ne moremo biti ravno zadovoljni. Zaznati je sicer, da se neobdelane površine zmanjšujejo, a po oceni so v občini zares dobro obdelana le zemljišča tržno usmerjenih kmetij. To pomeni, da kar 70 odstotkov obdelovalne zemlje ne daje iz sebe toliko, kot bi lahko, če bi bila bolj obdelana! Prav v intenziviranju obdelave so torej največje rezerve za večje pridelke v občini.

Opozoriti pa kaže še na nekaj, o čemer v zadnjem času precej govore različni kmetijski in drugi delavci. Katastrski podatki menda le še

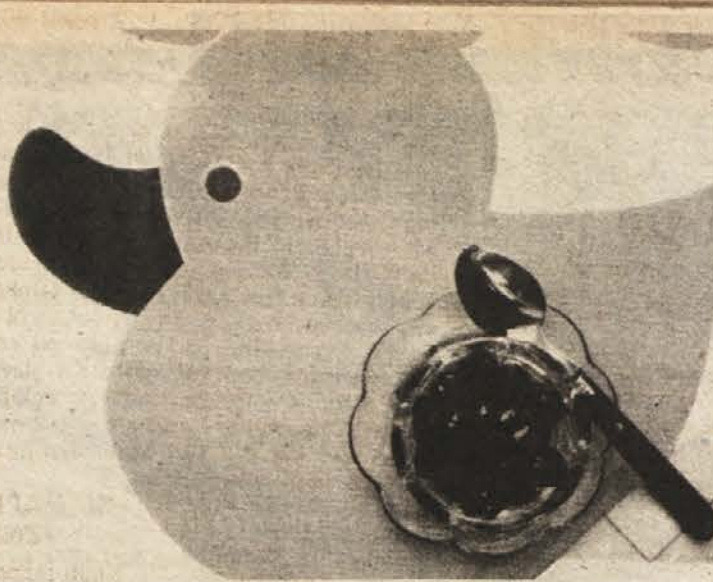
polovično ustrezajo dejanskemu stanju na terenu. Od 32 tisoč hektarov kmetijskih površin v novomeški občini je po najnovejših podatkih kar 8.600 hektarov takih, ki kažejo znake zaraščanja in opuščanja. Brez dvoma je to zastrašujoč podatek. Kajti pojav zaraščanja je po svoje precej nevarnejši od očitne slabe obdelave ali pozidave, ker je bolj prikrit, saj obdelovalna zemlja nečitno izginja pod grmičevjem, grmovjem in drugo zarastjo, kar bo treba preprečiti. In še to, da se že tako razdrobljena zemlja, ki preprečuje racionalnejšo obdelavo, še drobi. Število parcelnih lastnikov se je v novomeški občini v zadnjih 10 letih povečalo za okrog 7 tisoč.

Kot že rečeno, je lanska akcija v novomeški občini dala nekaj uspehov. Seveda pa se bo letos nadaljevala in sicer tako z nadaljnjim odkrivanjem neobdelanih ali slabo obdelanih zemljišč kot s kontrolo, kako je z izboljšanjem obdelave na površinah, za katere je bil že izrečen „ukrep“. V akciji pa bodo morale resno sodelovati krajevne skupnosti, ki najbolje poznajo razmere na terenu, in seveda pospeševalna služba kmetijske zadruga. Vse s ciljem, da kmetijska zemlja ne bi ostajala neobdelana ali slabo obdelana, mi pa vsepovsod, tudi preko meja, iskali dragoceno hrano.

ZDENKA LINDIČ-DRAGAŠ

POGRINJEK ZA ROJSTNI DAN

Kadar praznuje naš otrok rojstni dan in povabi v goste nekaj prijateljev, že vemo, kaj jim naredimo za poslastico. Veselje hkrati pa boste malim pripravili z domiselnimi papirnatimi seti. Polijejo jih tako in tako, če pa boste proč vrgle papir, vam ne bo žal. Izrezane račke iz rumenega papirja z modrim kljunčkom in očescem bodo varovale prt, obenem pa bodo za igračo. Vsem enako, da ne bo prepira...

GREMO NA DOPUST, NA IZLET

Tricetrtninske ženske hlače, ki so letos na prvih straneh modnih časopisov, so tisto pravo, kar potrebujemo, kadar se pripravljamo na pot z avtom ali na sprehod. So običajno iz tanjšega blaga, niso vroče in dopuščajo, da nam sonce mimogrede porjavi noge od kolena navzdol. Tanjša široka bluza bo komplet dopolnila, kot izrazito modni dodatek pa je širok pas. Za tiste, ki si ga lahko privoščijo, če so dovolj vitke.

OTROK IN PRVI DINAR

Varčevanje v najširšem pomenu, pod katerim razumemo naš odnos do okolja v celoti, našo skrb za premišljeno izrabljanje virov energije ter za ponovno vračanje sekundarnih surovin v proizvodne procese, skrb za pravilno vrednotenje prostora, hrane, časa in še vrste drugih dobrin, ki sta jih ustvarila človek in narava, je z denarnim varčevanjem seveda v najtesnejši povezavi.

Še več, privarčevani denar je le logična posledica, rezultat varčevanja na drugih področjih našega življenja. Vsak prihranek pri energiji, času itd. se mora nujno odraziti tudi vrednostno. Vsako drevo, vsaka neizrabljena delovna minuta, vsak kilogram odpadnega papirja nekaj stanč. Zato denarnega varčevanja nikakor ne moremo enačiti s skladiščenjem prihrankov in obravnavati ločeno od drugih prizadevanj za lepši in bogatejši jutri. Tudi tu se nam ponujajo mnoge primerjave. Mogoče samo teoretične, a vendar dovolj zgovorne in oprijemljive, da pritegnejo pozornost. Če bi vsak prebivalec naše države privarčeval kakorkoli en sam dinar na dan, bi

lahko v Jugoslaviji zgradili več kot 200 novih vrtcev na leto. Neprijazljivi ukrep naše vlade, ki je uvedla med drugimi omejitvami tudi bencinske bone, nekoliko laže razumemo, če vemo, da pomeni 10 km na teden manj kar 50 milijonov litrov goriva letno. Primera smo navedli le v ponazoritev. Lahko bi namreč izhajali tudi iz številnih drugih izkušenj ter nanizali vrsto izračunov, kako je mogoče z rednimi dnevnimi, tedenskimi in mesečnimi majhnimi prihranki v določenem obdobju privarčevati velike zneske. Zato varčevanje nikakor ne more biti stvar trenutnega navdaha in odraz enkratnih potreb. Z njim morajo biti prežeta naša razmišljanja vse od zgodnjega otroštva, ko se začneja oblikovanje osebnosti, pa tja do zrelih let življenja, ko naj bi pobirali sadove vzgoje.

Kot torej dajemo otroku v roke prvi dinar in prvo hranilno knjižico, ko ga prvič spremimo v banko ali po nakupih, se največkrat niti ne zavedamo velike odgovornosti, ki jo s tem prevzemamo za njegov bodoči razvoj, za njegovo pravilno usmeritev. Kajti namenili smo se, da otroka seznanimo z vrednostjo dobrin, da ga navajamo na razumno trošenje, da ga naučimo varčevati. To pa je zahtevna in težka naloga.

varčujmo

VOJAŠKI KOTIČEK

JEDRSKA VOJNA JE POSTALA VERJETNEJŠA

Orožja, o katerih danes največ razpravljajo, so ali bodo pod izključnim ameriškim ali sovjetskim nadzorom. Gre za ameriške rakete perthing 2 in manevrirne rakete ter za sovjetske rakete SS-20. Vsa tri orožja so prostorsko premična, tako sta obe veliki sili bistveno povečali odpornost teh orožij pred morebitnim prvim nasprotnikovim udarcem.

Sovjetska raketa SS-20 je dolga okoli 12 metrov in je plod razvoja medcelinskih raket, saj je skoraj povsem enaka zgornjima stopnjama tristopenjske medcelinske rakete SS-16, ki jo je sporazum SALT 2 posebej prepovedal. V primerjavi z njenimi predhodnicami (SS-4 in SS-5) poganja SS-20 trdo gorivo, torej je ta raketa zanesljivejša, varnejša in uporabna za izstrelitev v zelo kratkem času. Njen doseg je povečan na 5000 km, cilj zgreši za največ 400 metrov. Vsaka raketa lahko nosi po tri neodvisno usmerjene jedrske naboje, od katerih je vsak 8- do 28-krat močnejši kot atomska bomba, ki so jo odvrgli na Hirošimo. Sovjetska zveza ima menda 250 takih izstrelkov, če pa bo v celoti zamenjala starejše rakete tega razreda, se bo število SS-20 v nekaj letih povečalo na 470.

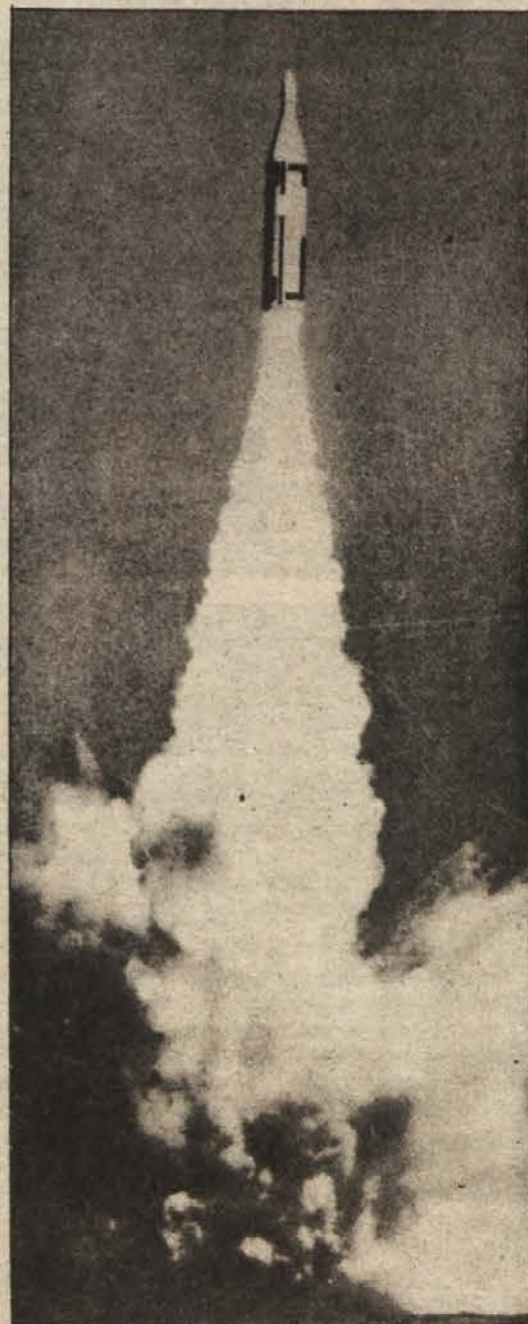
Zaradi velikega dosega lahko te rakete pokrivajo vso zahodno Evropo s katerekoli točke v višini Moskve. Če pa SZ izstrelišča nekoliko pomakne v azijski del ozemlja, rakete še vedno dosejajo domala vso zahodno Evropo, hkrati pa ista orožja obvladujejo tudi morebitne cilje v Aziji (recimo LR Kitajski).

Ameriška raketa perthing 2 je obdržala le nekaj sestavin starejše rakete perthing 1. Njen doseg so z bistveno izboljšanim novim gorivom in novimi motorji podvojili na 1500 do 1800 km. Rakete lahko torej z izstrelišč v ZR Nemčiji zadenejo cilje v evropskem delu Sovjetske zveze do Moskve in Leningrada. Perthing 2 nosi sorazmerno majhen jedrski naboj: močan je kot hirošimska bomba. Ena od inačic tega naboja je nameščena v odporni jekleni konici, ki eksplodira šele globoko pod površino zemlje.

Ti naboji so namenjeni podzemeljskim silosom z raketami in drugimi skritimi cilji. Čeprav ima perthing 2 manjši doseg kot SS-20 in šibkejšo konico, jo odlikujejo nekatere pomembne prednosti novejšega orožja.

Kot navadna balistična raketa leti le del poti, v preostalem delu pa lahko simulira prelet kakšnega pomembnega cilja (preslepi morebitno obrambo) ter nato strmo zgrmi nanj. Med poletom videoradar na konici primerja površino pod raketo s podatki, vloženi v računalnik, ki nato popravlja smer rakete. Z elektronskimi pripomočki lahko perthing 2 doseže neverjetno točnost zadetka - zgreši največ 45 metrov od cilja, kar je devetkrat večja točnost kot pri

SS-20. Potem ko raketo perthing namestijo, ne potrebuje naprav za izstrelitev, od starta do padca na cilj pa preteče le 5 do 7 minut. To pomeni da nasprotnik pravzaprav nima možno-

sti, da bi se izognil presenečenju. Zelo hitra je tudi sovjetska SS-20.

Ameriške manevrirne rakete imajo za nasprotnika še bolj neprijetne lastnosti, čeprav so med poletom bistveno počasnejše od perthinga. Ne dosežejo niti hitrosti zvoka, teoretično jih lahko sestrelje celo nasprotnikovi lovci, vendar je te rakete zelo težko opaziti na radarskem zaslonu. Manevirne rakete, ki so bogato opremljene z elektronikom, lahko lete nad gričevnatim ozemljem celo manj kot 50 metrov visoko, kar je najboljša zaščita pred radarji. Poleg tega so manevrirne rakete, ki nosijo jedrske naboje z močjo do 200 kiloton, izredno natančne. Na razdalji 2500 kilometrov zgreše cilj največ za 100 metrov. Raketa lahko leti cikcak, obide nasprotnikova protiraketna središča.

Perthingi 2 in manevrirne rakete so kakovostno nova in -za zdaj še vedno težko ubranljiva grožnja Sovjetski zvezi in njenim zaveznikom. Pri razvoju teh orožij izrabljajo Američani pomembno prednost svoje elektronike v primerjavi s sovjetsko. Zahod opravičuje razvoj teh orožij z dva- do trikratno premočjo sovjetske konvencionalne oborožitve tankov, težkih topov in bojnih letal. Moskva temu seveda ugovarja in zatrjuje, da samo zamenjuje zastarele rakete, medtem ko Zahod uvaža kakovostno nove sisteme. S tem menda ruši približno strateško ravnovesje med SZ in ZDA. Zanimivo je, da Sovjeti protestirajo predvsem proti manevrirnim raketam in ne toliko proti perthingom. Hkrati pa sovjetski predstavniki ne omenjajo velikih kakovostnih razlik med svojimi novimi in starejšimi orožji, recimo trikratnega povečanja števila nabojev na vsaki raketi SS-20, povečanja natančnosti, večje premičnosti itd.

Kar zadeva sovjetska uradna stališča, ni možna omejena jedrsko-raketna vojna, ki ne bi prerasla v svetovni spopad s katastrofalnimi posledicami. Na drugi strani pa Sovjetska zveza sama razvija, proizvaja in namešča sorazmerno manjša in točnejša orožja, ki so podobna zahodnim orožjem in ki nimajo večjega pomena, če se sovjetsko vodstvo resnično misli držati svoje uradne jedrske doktrine.

Oboroževalna tekma obeh blokov je tako pripeljala do stanja, v katerem bi se morebitna jedrska vojna po svojih lastnostih približala nejedrskemu, konvencionalnemu spopadu. S tem pa je jedrska vojna postala tudi verjetnejša.

MIR IN POKOJ LE NA POKOPALIŠČU

Na ukveškem pokopališču je slovenščina doma.

Nad ukveškim zvonikom so se zbirali temni nevihtni oblaki in po malem pokopališču okoli cerkvice je začel pršeti dež, ko smo se slovenski novinarji (med njimi Tone Jakše, Milan Markelj in Drago Rustja) potikali po tem svetem prostoru, kjer pokojniki uživajo večni mir. Na začetku junija nas je tja pripeljala pot, začrtana v programu enodnevnega izleta po Kanalski in Ziljski dolini.

Med nagrobniki v italijanskem pa tudi nemškem jeziku smo opazili veliko takih, na katerih so vklesane slovenske besede: „Tu počiva...“ Nekako se nismo mogli znebiti vtisa, da je v tem delu naše izgubljene etnične domovine še največ Slovencev na pokopališčih, medtem ko tisti, ki še bivajo zavestno kot Slovenci, ne poznajo ne miru ne pokoja. Temni nevihtni oblaki nad Ukvmi so bili naravna podoba mraka in grozeče nevihte, ki pritiska na Slovence v Italiji. In besede, slovenske besede, vklesane v kamen nagrobnikov in z zlatimi črkami uvezene na cerkvene bandere, s katerimi je naš človek prosil pomoči nebeškega očeta, varuha resnice in pravice, bledijo, spira jih dež, razjeda zob časa. Ust, ki bi jih izgovarjale, je vse manj. In še ta hočejo na silo zapreti.

Pred tedni, ko so se v Italiji pripravljali na splošne volitve, smo se zgražali nad nezaljšnim nasiljem fašistov, ki so, podobno kot v najbolj mračnih časih svetovne zgodovine, divjali po slovenskih vaseh v okolici Trsta, pretrepali Slovence, skrunili spomenike padlim partizanom in slovenskemu pesniku, zasramovali Tita. Za nameček pa so na volitvah dobili več glasov, kakor so pričakovali.

V Bazovici, Proseku, Nabrežini, Dolini, Lonjerju in še kje hočejo zapreti usta, ki govorijo po slovensko. Z barvo zalivajo vklesane slovenske besede. A utišati jih ne morejo, usta so čvrsta, srca odločna v zvestobi tisti najgloblji človekovi istosti, ki se odraža v jeziku in pripadnosti narodni skupnosti. Ne bodo jih zlomili z očitnimi fašističnimi izzivanji in nasiljem. Iz roda v rod se slovensko besedo prenašata tudi upornost in čvrstost, z njo gre spomin na preganjanja, nasilje, ki pa zamejskih Slovencev ni uničilo, temveč jeklenilo.

Vtis pa vseeno ostaja, vtis, da je čedalje manj živih in vse več mrtvih Slovencev v prelepih krajih od Tržaškega zaliva do alpskih vršacev. Življenje je pač tako, da se ne ravna po obljubah in izjavah, te pa so za zamejske Slovence v Italiji in na Koroškem razmeroma ugodne; ravna se po drugačnih dejstvih — in eno od teh je tudi hasilje.

LE NEKAJ TISOČ KANALSKIH SLOVENCEV JE ŠE

Na prvi pogled je manj očiten propad Slovencev v Kanalski dolini. Dolga desetletja je bil ta predel Italije kot nekakšen pozabljen žep, v katerega je prodrlo malo tistega, kar dandanes povežujemo z napredkom. Šele potres je pred leti javnost opozoril na revno življenje ljudi v tej dolini, tedaj so mnogi v matični domovini prvičkrat slišali za Slovence, ki že stoletja prebivajo tam.

Onstran rateškega mejnega prehoda jih po vaseh tja do Pontablja živi le še nekaj tisoč. V

pravem pomenu slovenskih je samo še sedem vasi, njihov življenjski pa se mora čedalje bolj krčevito boriti za slovensko besedo, hkrati kajpak za narodni obstoj. Neznanski je italijanski, furlanski pa tudi nemški pritisk, Slovenci stežka kljubujejo vplivom nemškega televizijskega sporeda, potujčujejo jih šole, ugodni krediti za morebitno gospodarsko rast, kar terjaja vrsto odgovodi na račun slovenstva.

Boj za slovenščino bijejo že 130 let. Sredi prejšnjega stoletja je bilo v Kanalski dolini še pet povsem slovenskih šol, načrtno izkoreninjenje slovenščine pa se je začelo z uvedbo slovensko-nemških šol. V slovenščini so učili le v prvih dveh razredih, v naslednjih pa samo še v nemščini. Prišli so časi, ko so slovenščino docela izpodrinili iz šol, po zaslugi Salvadora Venosija pa v ukveški šoli poteka pouk že osmo leto tudi v slovenščini, seveda v senci italijanščine in nemščine.

NE UKLONIMO SE, HOČEJO BITI SLOVENC

Prava trdnjava slovenstva v Kanalski dolini je še zmeraj cerkev, ta je pred desetletji znova vpeljala pouk v slovenščini, učitelj je učil kar v cerkvi. V slovenske šole h goriškim rojakom so začeli odhajati kanalski Slovenci, čeprav so imeli doma težave, predvsem z nemške strani. A se niso povsem uklonili, hotenje biti Slovenec je dandanes močnejše kot pred začetkom zadnje vojne, ko so se morali pod grožnjami, da jih bodo v nasprotnem primeru izselili na Sicilijo, izreči za tretji rajh.

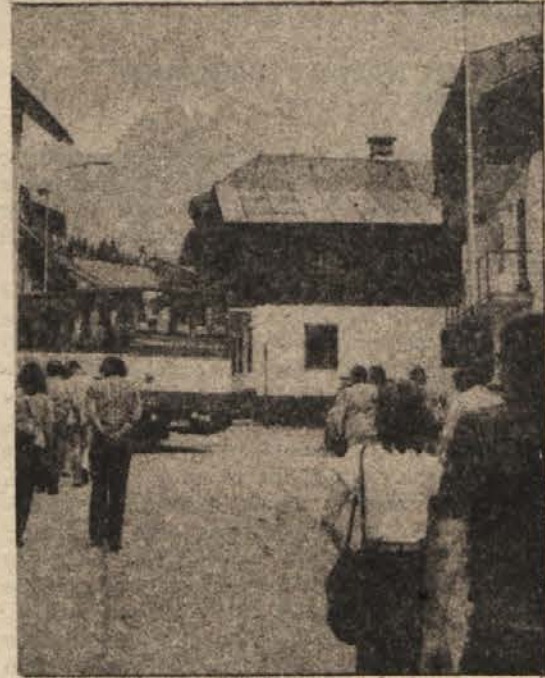

Učitelj Salvatore Venosi je Slovenec le po materini strani, po srcu pa ves.

Venosi, župnik Mario Garjup (ta je bil pred leti zaradi poučevanja slovenščine celo sodno preganjan) in še nekateri narodno zavedni kanalski Slovenci si z enako zagnanostjo kot za slovenščino prizadevajo dvigniti tudi kulturno raven tamkajšnjega življa. Velike možnosti bo v bodoče nudil oddelk Slovenskega znanstveno-raziskovalnega inštituta, ki je pred kratkim dobil prostor v Ovčji vasi, in sicer v stavbi nekdanjega župnišča. Inštitut že premore blizu dva tisoč knjig, tudi nekaj časopisov prihaja iz Trsta, glavne raziskovalne naloge pa bodo zbiranje in proučevanje dokumentarnega gradiva o kanalskih Slovencih, obdelava podatkov, ki govorijo o izseljevanju Slovencev iz teh krajev tik pred zadnjo vojno, v končni posledici bo inštitut, ki bo navezal čimveč stikov z zamejskimi rojaki in matično domovino, skušal izdelati kar se da podrobnejšo zgodovinsko podobo slovenstva v Kanalski dolini, razčlenil pa bo tudi zdajšnje socialne in šolske razmere ter vprašanja prostorskega načrtovanja.

NEZNATNA POZORNOST IZ MATIČNE DOMOVINE

Znabit da bo inštitut nekakšen povezovalac na kulturnem področju, kjer že zdaj ne vlada popolno mrtvilo, temveč se ponujajo možnosti za prodornejši boj za ohranjanje slovenske besede in drugih narodnih posebnosti. V Žabnicah so Slovenci dejavni v okviru prosvetnega doma, v Ukvi vsako leto priredijo koncertne nastope zamejskih pevskih zborov, umetniških skupin, izdajajo tudi slovensko spisano glasilo Ukve.

Ovčja vas je postala izrazito turistični kraj. Nekdaj je tu prebival Julij Kugy in od tod raziskoval okoliške gore.

Z nekaj milijoni lir, kolikor so jih od italijanskih oblasti dobili lani, si resda niso mogli veliko pomagati, pomoč pa so jemali kot znak, da vseeno niso docela pozabljeni, zatrti. Zaradi zgodovinskih korenin in zemljepisnega položaja, saj jih navsezadnje loči le ena gorska veriga, se kanalski Slovenci tesneje navezujejo na koroške rojake, pri teh nikoli ne naletijo na gluha ušesa. Žal niti približno tolikšne pozornosti niso deležni iz matične domovine. Najbližja jim je jeseniška občina, tamkaj pa jih sprejmejo uradno, hladno. Menijo, da bi imeli več uspeha, ako bi delovali na strankarski ravni, ker pa njihov boj za obstoj poteka v glavnem prek cerkve, se jih Jeseničani obzirno ogibljujejo. Dovzetnejši so v drugih občinah vzdolž meje proti morju, a pravo sodelovanje se nikakor ne more razviti.

BO NAPREDEK GOSPODARSTVA IZNIČIL SLOVENSTVO?

Kljub mnogim pobudam na kulturnem področju se kanalski Slovenci borijo, da njihov boj za narodno prvobitnost ne bo uspešen. Dolino, ki je gospodarsko na moč zaostala, bo hitra avtomobilska cesta, ki jo zdaj pospešeno gradijo, približala razvitejšim krajem severne Italije, gospodarski napredek pa grozi s popolnim izničenju slovenstva. Zdaj se slovenski življenjski ukvarja zvečinoma s kmetijstvom. So mali kmetje, ki si poiščejo sezonska dela tudi na Koroškem, po prastari pogodbi še vedno dobijo vsako leto nekaj lesa iz državnega gozda, za dodatni zaslužek pozimi kidajo sneg na železnici, poleti pa je njihova glavna korb živina. Iz Ukve se poleti vsi kmetje preselijo na planine, prodajajo mleko, sir, skuto, s prvim snegom pa se planšarji z govedom ali ovčami vrnejo v dolino.

MLADE bo čedalje težje obdržati na zemlji, izven slovensko obarvanih vasi, v manjših mestih, tovarnah pa se je še toliko težje braniti pred potujčevalnimi vplivi, ki z vseh strani pritiskajo nanje. Bo pokončnost, trdoživost Slovencev presahnila? Spodbude za klubovanje jim dajejo tudi priložnostni obiski, kakršni je bil novinarski. Ne jadicujejo nad usodo, po resnici povedo, kako živijo, vedo, da bi zaman pričakovali morebitno gmotno pomoč iz matične domovine, zato pa so toliko bolj veseli vsakršne moralne podpore.

TRDA NEMŠKA ROKA NE SKOPARI Z UDARCI

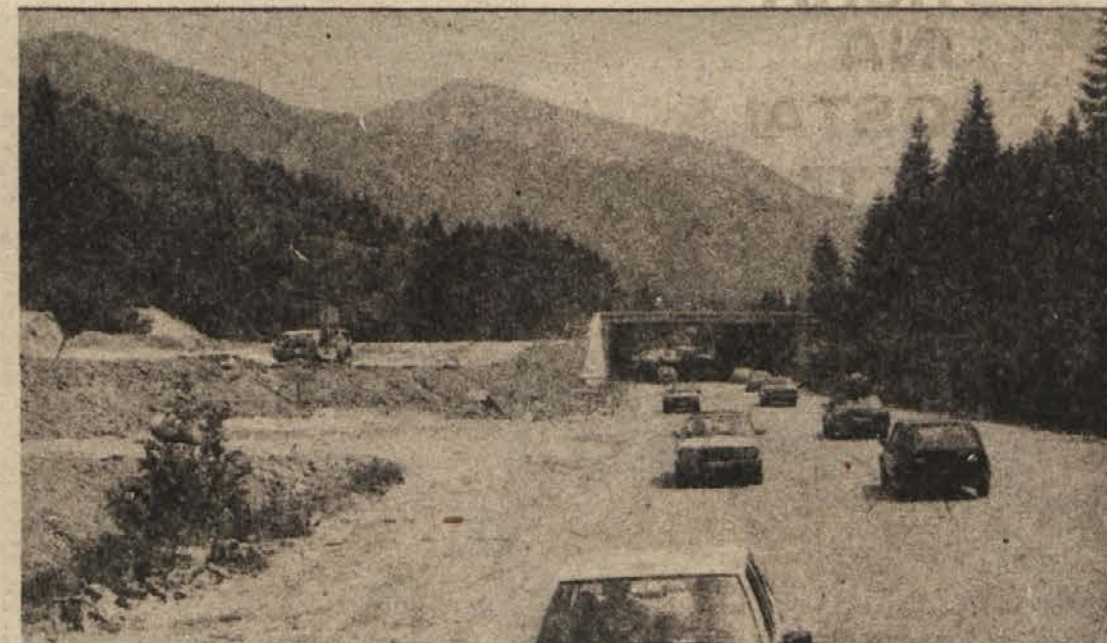
Slednjo Slovence v obilnejši meri posvečamo rojakom na Koroškem. Med obiskom Ziljske doline smo se hoteli pogovoriti s slovenskimi graškimi študenti, a je domenično srečanje na prostem zaradi dežja odpadlo. Med vožnjo po dolini proti Šmohorju nam je Urban Popotnik, ki uči na slovenski gimnaziji v Celovcu, razložil, da so Slovenci iz okolice Preseškega jezera, kjer cveti turizem, že izrinjeni v višje predele. Vsi so ponosni na slovensko poreklo, nemalo pa se jih boji javno priznati, da so Slovenci, saj trda nemška roka ne skopari s takimi ali drugačnimi udarci. Kmetje nimajo v pušči niti pednja zemlje, ljudje pa se s kmetij odpravljajo tudi v tovarne.

Kot povsod v slovenskem zamejstvu je tudi v Ziljski dolini kulturno udejstvovanje tista gonilna sila, ki Slovence drži pokonci, jih druži, dela močnejše za obrambo pred nenehnimi naleti različnih oblik potujčevanja. Pogosto prirejajo kulturna srečanja, v Bistrici imajo prosvetni dom, v čim bolj izvorni obliki ohranjajo stare običaje, med temi je najbolj znana ziljska ohcet (pravijo, da so se kratka krila, ki jih za to priložnost oblečejo dekleta, zdela preveč pohujšljiva Mariji Tereziji). Tudi t. i. štehanje še zmeraj priredijo na binokštni ponedeljek, tedaj fantje na dirajočih konjih skušajo preluknjati sode, pritrjene na posebnih drogih.

Na Brdu smo si ogledali gorsko kmetijo, kjer je nekoč domoval Franc Grafenauer, zadnji slovenski koroški poslanec v dunajskem parlamentu. Videli smo kapelico, ki jo je Francem oče dal po zaobljubi sezidati, zato ker so tamkajšnji slovenski kmetje od grofa dobili v last bližnje planine, na katere se še zmeraj odpravljajo kot planšarji in se na višavah, kjer jih ne motijo tujci, srečujejo s kanalskimi Slovenci. Izredno dobro se razumejo med seboj, pa ne samo zato, ker oboji govorijo v na moč podobnem slovenskem narečju, pač pa zato, ker se eni in drugi še zmeraj borijo za prostor pod soncem.

V nekdanjem župnišču v Ovčji vasi je našel svoj prostor oddelk Slovenskega znanstveno-raziskovalnega inštituta.

Turska avtomobilska cesta bo odprla Kanalsko dolino svetu, toda ob tem naprednem poslanstvu tudi pozira slovensko zemljo.

JEZIK, NAŠE OGLEDALO

V zdanjem času je ponovno veliko govora in razprav o jeziku, ki včasih zaidejo tudi na spolzka tla in se znajo sprevreči celo v žolčna očitavanja in lepljenja najrazličnejših etiket, od nacionalizma, šovinizma do neuresničljivih zavzemov za neki nov jugoslovanski jezik. Vse to kaže, da je vprašanje jezika pomembno in kočljivo, saj postaja vse bolj jasno, da jezik ni zgolj sredstvo občejanja, marveč na svojski način odraža dogajanja v družbi. Tam, kjer govore več jezikov in so si le-ti enakopravni, je to nedvomno tudi spričevalo razvitih demokratičnih odnosov, kjer je jezik zapostavljen, lahko hitro najdemo tlačitelje in tlačenege. Lahko bi torej rekli, da je tam, kjer je jezik jasen in razumljiv, to znamenje jasnih in odkritih družbenih razmer. Nasprotno pa lahko tam, kjer je jezik zapleten, nejasen in nerazumljiv, najdemo tudi na ostalih področjih družbenega in političnega življenja neurejene, nejasne in zapletene razmere.

„Če misel kviri jezik, tudi jezik kviri misel,“ je zapisal neki mislec, ko je opredelil življenjsko povezanost jezika in razmišljanja. Jasna misel najde jasen jezik: če jezik šepa, šepa najbrž tudi misel.

Da ne bo kdo očital, da udrihamo načelno in povrhu, v varni oddaljenosti od konkretnih zadev, pogledimo kar k nam samim, k tako imenovanemu novinarskemu jeziku. Dostikrat očitajo novinarjem, da pišejo suhoparen, nerazumljiv jezik, poln tujk, skrotovičenih formulacij, skratka jezik, ki je odmaknjen od žive govorice ljudi. Zelo zanimiva je ugotovitev jezikoslovca Janeza Dularja, ki je na nedavnem posvetu o novinarskem jeziku v Škofji Loki dejal, da so mu zamejski Slovenci povedali, da osrednjega slovenskega dnevnika Dela ne razumejo več. Ali pa pogledamo kar v naš domači vrt. Pri analizi zadnje ankete, s katero smo skušali ugotoviti, kako naši bralci gledajo na Dolenjski list, smo našli tudi nekaj opomb, ki nas opozarjajo, da z jezikom ne ravnamo najbolje. „Prevečkrat pišete nerazumljivo,“ je zapisal nek bralec, drugi pa: „Preveč tujk! Pišite slovensko!“

Najbrž se bralci, ki so zanesljivi barometer časopisa in katerim je časopis navezadnje tudi v celoti namenjen, ne motijo preveč. Pri tem se jim pridružujejo jezikoslovci in ostali strokovnjaki, poznavalci in ljubitelji jezika. Novinarski jezik je res marsikdaj slab, suhoparen in nerazumljiv.

Vendar ne bi bilo prav, če bi za to krivili zgolj novinarje. Ni njihova želja, da bi pisali slabo in nerazumljivo in s tem odvrčali bralce od svojega izdelka — časopisa. Bralec in novinar sta preveč trdno povezana, da bi si novinarji lahko to hote privoščili. Razlogi za novinarsko latovščino, kadar in kjer se v časopisu pojavlja, so večkrat druge. Res je, da je pri nekaterih novinarjih odnos do jezika nemaren in celo omalovažujoč, vendar se zgodi, da tudi pisci, ki so jezikovno osveščeni in imajo sicer bogat jezik, pišejo v tej latovščini.

Da vseh jezikovnih nemarnosti v časopisih niso krivi zgolj novinarji, ugotavlja tudi France Forstnerič, ki pravi: „Novinarji še daleč niso edini tvorci jezika v medijih. V svoji jezikovni dejavnosti so sorazmerno nesamostojni, odvisni od jezikov, ki jih uporabljajo različni viri informacij.“

Kateri so ti viri, od katerih informacija izvira in z njo, kot vse pogostejše ugotavljajo, tudi jezikovne nemarščine, suhoparnost, nerazumljivost, nejasnost? Posvet o jeziku v Škofji Loki je pokazal na enega poglavitnih virov — birokratizem.

jéziti

329

jódlati

~i konj; jezdar -ja m jezdec, jezdarški -a -o, jezdarina -e ž, jezdnina -e ž = jezdarina -e ž, jezdariti -im, jezdarjenje -a s: kmet, ki samo jezdari, slabo gospodar

jezero -a s: ledeniško, slano, nižinsko, alpsko ~, ~ solzá, jézeren -rna -o = jézerski -a -o in jezérski -a -o: ~a voda, kotlina, ~o dno, jézerce -a s, jézerec -ra m [prebivavec], jezérka -e ž zool. postrv, jezérnica -e ž [voda, trava], jezérnat -a -o: ~a pokrajina; Jézero -a s kr. i., na ~u, z ~a; Jezérnica -e ž [potok]; Jezérsko -ega s [vas], jezérski -a -o: ~a planina, Jezerján -ána m [prebivavec]

jezik -ika m: dolg, oster, hudoben, strupen, gladek, nabrušen ~; malinast, obložen ~; pokazati, iztegniti ~; brzdati, brusiti, stresati ~, zmajati ~, držati ~ za zobmi, ~ za zóbe! mlaskati z ~om, komu ~ zavezati, koga za ~ prijeti, na ~ stopiti, namazati si ~ (s pijačo), besedo na ~u imeti, na koncu ~a imeti, z ~a vzeti, mu ne gre z ~a, na ~ položiti, ljudem v ~e priti, koga po ~ih vlačiti; ~ beremo in pišemo, poslušamo in govorimo; materin ~, domač, tuj, živ, mrtev, ljudski, narečni, knjižni, pogovorni, pesniški, odrski, učni, uradni, umetni, rokovnjaški ~; bogat, gladek, okoren, robot, hrapav, blagolajsen, lahkoten, nazoren, slikovit, jednat, jasen, ohlapen, papirnat, gostobeseden, skrotovičen ~; ognjeni ~i, ~v morju, ~ pri čevlju, piščali, tehtnici, čebelnjaku, oknu, ojesu; ima ~ kakor krava rep; opleta z ~om kakor krava z repom; jelenov, pasji, volovski ~ bot.; jezichen -čna -o: ~i koren, ~a površina, ~ človek, otrok, ~i doktor; jezičnost -i ž, jezičnež -a m, jezičnica -e ž, jezičnik -a m [glas]; jeziček -čka m anat., fiz., stroj., jezičkov -a -o: ~a lega lega jezička; jezikóven -vna -o: ~i zakoni, razvoj, jezičniški -a -o: ~i razred glagolov; jezikovec -vca m bot.; jezikovka -e ž zool. [ramenonožec]; jezičast -a -o: ~i cvetovi, jezičav -a -o: škorec je bil hudo ~; jezikúlja -e ž

jezikáti -ám, jezikáj -ájte! jezikál -ála -o, jezikánje -a s: otrok rad jezika, jezikáv -áva -o, jezikávost -i ž, jezikávec -vca m, jezikávka -e ž, jezikáč -a m, jezikálo -a s

jezikó -v sestavi: jezikoslóvje -a s, jezikoslóven -vna -o: ~i spisi, jezikoslóvec -vca m, jezikoslóvka -e ž, jezikoslóvski -a -o: ~a modrost; jezikoznánec -nca m, jezikoznánski -a -o, jezikoznánstvo -a s

jezljáti -ám jezíkati, jezik brusiti, jezljáj -ájte! jezljál -ála -o, jezljánje -a s: kača jezljá; jezljáv -áva -o, jezljávec -vca m, jezljávka -e ž, jezljávost -i ž

jezuít -a m, mn. jezuiti in jezuitje -ov, jezuitski -a -o: ~a drama, ~i red, jezuitizem -zma m, jezuitstvo -a s, jezuitar -ja m znč.

Jézus -a m os. i., Jézusov -a -o, Jézušček -ščka m = lj. Jézušček -ščka m; jézusovec -vca m jezuit; jézeš = jézas(ta) = jéš medm.

jéž prisl. jahaje: prjšli so ~ in peš
jéž -a m: nasršen kot ~, jéžev -a -o: ~e bodice, ves ~ je danes, ~a noga vet.; jéžek -žka m zool., bot., jéžast -a -o, jéževina -e ž [koža]; jéževac -vca m zool., jéževka -e ž 1. ježeva samica, 2. riba, 3. goba; 4. kurentova palica, jéžarica -e ž [riba], ježevnják -a m min.

jéža -e ž jahanje, jéžen -žna -o: ~i konj, ~a pot

jéža -e ž brežina, breg: travnata ~, po ~ah kositi; Jézica -e ž kr. i., na ~i, jéženski -a -o [-žan-]

ježerilec -lca [-lc-] m zdol. [črevesni zajedavec]

ježica -e ž bodica, bodičasta lupina: kostanjeva, hrastova, bukova ~; ježičje -a s, ježičiti -im se: kostanj se že ježiči; ježičar -ja m [hrast], ježičarica -e ž bot., zool., ježičnat -a -o: kostanj je ~

ježiti -im se, jéži -íte se! ježenje -a s in jéziti -im se s stal. poud.: lasje se mu ježijo od strahu

jidiš -a m judovska oblika nemščine jiu-jitsu [džudžicu] -tsa m šp.

jo členek: mahati, ucveti, pobrisati jo jockey [džokej] -a m poklicni dirkalni jahač

jód -a m kem. [prvina], jódov -a -o: ~a tinktura, ~ vodik; jodit -a m min.; jodid -a m kem.; jodát -a m kem., jodirati -am, jodiranje -a s: ~ kožo, rano, kuhinjsko sol; jodkálj -a m kem., jodofórm -a m med., jodometrija -e ž jódlati -am, jódlanje -a s glas., jódlar -ja m [pevec in napev]; jódlarica -e ž, jódlarški -a -o

Res grozljivo: to beremo v gradivu, ki govori o izjemni vlogi knjige za človekov osebni in družbeni razvoj, o knjigi, ki je vendar hiša jezika!

Takih in podobnih primerov bi lahko iz raznih gradiv nabrali še in še. Ne manjka tudi jezikovnih spakedrank v raznih navodilih za uporabo predmetov, strojev, naprav in drugih industrijskih izdelkov. Vse to so očitne in jasne napake, plod neznanja, malomarnosti, včasih tudi podcenjevanja „manjvrednih“ jezikov, vendar vse te napake takoj padejo v oči in jih vsakdo kot take takoj prepozna. Zato ne vplivajo usodno na način izražanja, se pravi govorjenje in pisanje. Očitnih in grobih napak se človek zlahka ogane, saj so za nameček še smešne. Kdo pa hoče biti smešen, ko javno govori ali piše?

Za jezik so mnogo bolj nevarni tisti vplivi, ki načenjajo njegovo razumljivost, sporočilnost, jasnost in učinkovitost znotraj njega samega, znotraj jezikovne norme.

ZAPLETENO IZRAŽANJE NI VEDNO ZNAK PAMETI

V stavku: „Individualni kmetijski proizvajalec s svojim osnovnim sredstvom obrača in rahlja zemljo na manjšem kosu kmetijske obdelovalne površine prve kategorije.“ ni slovničnih napak. To je sicer nekakšna slovenščina, vendar od žive

govorice tako daleč, kot je zdrava pamet od neumnosti. Ljudje bi misel iz gornjega stavka povedali najbrž takole: „Kmet orje njivo.“

Podobnih neumnih in nabuhlih izrazov in besednih sklopov nam ne manjka. Vsak dan nastajajo celo nove in nove besede. Ne pišemo več: med učenjem, ampak „v procesu učenja“. Slovenija je tudi že marsikdaj znana le še kot „slovenski prostor“, vajenec je le še „učenec v gospodarstvu“, nekdanje direktorje so zamenjali individualni poslovodni organi.

Mar se ljudje bojijo, da bodo videti premalo pametni, če ne bodo enostavnih stvari zapletli? Govorijo in pišejo: pristopili smo k reševanju problema oskrbe, namesto: začeli smo reševati oskrbo. Ali: zmanjkalo nam je finančnih sredstev, namesto: zmanjkalo nam je denarja. Zakaj uporabljajo dolgi splet „iz tega razloga, ker ne moremo“, ko je bolj jasno, krajše in razumljivejše reči preprosto: zato, ker ne moremo. Ponoči se pri nas iz gostiln ne majo več pijanci, marveč se „v nočnem času iz gostinskih obratov majo osebe v alkoholiziranem stanju“. Ne vozimo se več v avtobusih ali vlakih, marveč v vozilih potniškega prometa. In še in še in še.

V občinskem odloku naj kar piše: „omrežje za odvajanje in čiščenje odpadnih in padavinskih voda“ namesto „kanalizacija“, toda ali ne prihaja do pačenja jezika zato, ker že v odloku sestavljenci ne uporabijo preprostega in razumljivega izraza. Se mar bojijo, da bi odlok, kjer bi pisalo „kanalizacija“, ljudje predobro razumeli? Bi bili sestavljenci zaradi jasnega izražanja kaj manj strokovni? Komu torej zameriti, če ljudje ne govorijo več, da bodo v vasi zgradili kanalizacijo ampak pletenčijo o omrežjih za takšne in takšne vode?

NOČEJO, DA BI JIH RAZUMELI

Ti izrazi ne nastajajo iz naravnega razvoja živega jezika, marveč si jih izmišljajo in kujejo določene skupine v prepričanju, da bodo novi izrazi prinesli tudi novo vsebino. Res je, da velike družbene spremembe zahtevajo ustrezne jezikovne spremembe, ker se v družbi pojavi vrsta novih pojmov in pojavov. Naša družba se je po vojni z osvoboditvijo in z zmago revolucije izredno hitro razvijala, nastali so novi družbeni in proizvodni odnosi, dobivali so novo vsebino, obliko in seveda tudi nove izraze. Vidimo, da so vsi važnejši državni dokumenti (ustave, ustavne dopolnila, ustavni zakoni) uveljavili kopico novih izrazov. Od tam so potem prodirali v življenje in v vsakdanjo jezikovno rabo. Vendar se je dogajalo, da je strokovno izrazoslovje, ki je v državnih dokumentih pač potrebno, prehajalo nespremenjeno v vsakdanje izrazoslovje, da sta se živa govorica in javno pisanje, namenjeno sporazumevanju in obveščanju, navzela dolgih strokovnih besednih sklopov in jih nekritično obdržala.

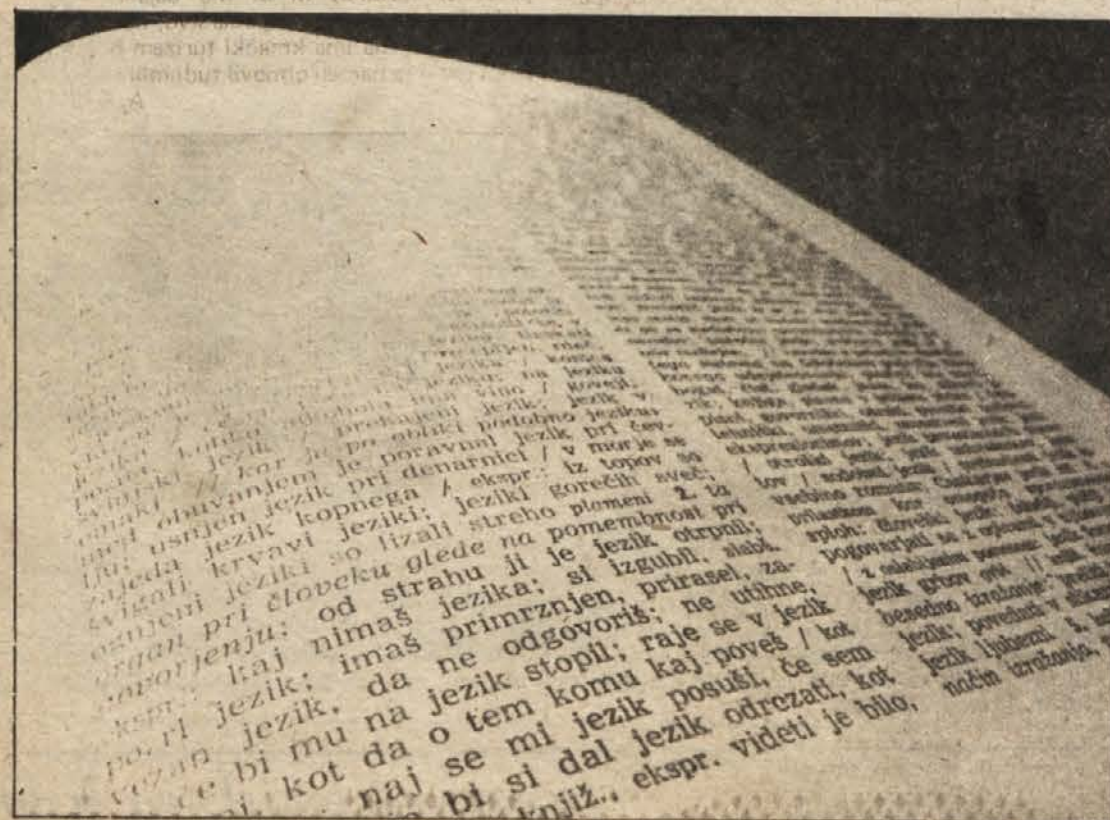
Vse kaže, da birokrati med politiki tega očitno nočejo. Izdaja jih jezik, ki ni namenjen sporazumevanju, ampak prikrivanju. Tak jezik onemogoča samoupravljanje.

V socialističnem samoupravljanju naj bi odločali delovni ljudje. Odločajo pa lahko samo na osnovi jasnih in razumljivih predstavitev dejstev, sicer prero do pride od nesporazumov.

„Kako naj ljudje samoupravljajo, če ne razumejo politikov niti gradiv, iz katerih bi se lahko poučili o problemu?“ se je vprašal eden od razpravljalcev na posvetu v Škofji Loki. Njegovo vprašanje zadeva žeblico na glavico. Atenka Puhar pa vprašuje takole: „Ali politiki sploh hočejo, da jih ljudstvo razume?“ Tudi to vprašanje ima veliko težo.

Sklenimo prispevek z osnovno mislijo, da v jeziku odsevajo razmere v družbi. Zbirokratiziran jezik je nedvomno odsev birokratskih teženj v naši družbi. Jezik nas opozarja na neki odklon. Kaj je treba popraviti? Samo s čiščenjem jezika ne bomo odstranili nesamoupravnih odklonov. Z urejanjem odnosov v družbi pa lahko izboljšamo tudi jezik.

A. BARTELI
M. MARKELJ

JUBILEJ PARTIZANSKE OFICIRSKÉ ŠOLE

Bela krajina ima več partizanskih vzdevkov, ki pričajo, da so jo borci za svobodo in pravico ohranili v najlepšem spominu. Do kapitulacije Italije je Bela krajina veljala za nekakšno obljubljen dežel slovenskih partizanov, tja so brigade po hudih bojih hodile na počitek, tam so se obnavljale in krepile, tam so se borci do sitega najedli kruha in tudi česa boljšega. Po kapitulaciji Italije so Belo krajino sovražniki pregazili samo enkrat, in to v veliki nemški ofenzivi oktobra 1943, vsi drugi vdori in ofenzive pa so bili zavrženi. V letu 1944 je ta slovenska pokrajina postala središče slovenskega osvobodilnega gibanja oziroma središče slovenske partizanske države.

Med partizanskimi ustanovami, ki so bile ustanovljene v Beli krajini in so potem tam tudi delovale, je treba posebej omeniti oficirsko šolo glavnega štaba NOV in POS in partizansko vojaško šolstvo nasploh, katerega tradicije nadaljuje in razvija Zveza rezervnih vojaških starešin Slovenije.

V okviru oficirske vojaške šole NOV in PO Slovenije sta bila najprej (3. avgusta 1943) osnovana pehotni in topniški tečaj. Pehotni tečaj je že takrat vseboval vse bistvene prvine, ki jih imajo pehotne oficirske šole danes. Enako velja za topniški tečaj. Do kapitulacije Italije je bila šola na Fričicah v kočevskih gozdovih, potem pa v Semiču vse do nemške ofenzive v oktobru 1943. Po umiku okupatorja je šola delovala v Gaju—Rajakovičih do konca tekočega tečaja, v

Čermošnjicah do 11. januarja 1944, nato pa v Geršičih—Krivoglavcih, kjer so slušatelji prebivali v udobnih barakah. Nekateri oddelki šole so bili tudi v Gradcu in Črnomlju. Komandant šole je bil sprva Jože Malnarič—Križevski, politični komisar pa Milko Goršič. Pehotnih oficirskih tečajev je bilo skupaj 14. V njih se je izšolalo 535 komandirjev vodov in komandirjev čet.

Topniških oficirskih tečajev je bilo 13. Izšolalo se je 213 komandirjev vodov in komandirjev

baterij. V višjih oficirskih tečajih, ki jih je bilo 11, se je usposobilo za opravljanje zahtevnih dolžnosti 196 komandantov bataljonov in komandantov brigad oziroma sorodnih formacij.

V minersko-inženirskih tečajih, bilo jih je 13, je pridobilo potrebno vojaško znanje 266 minerjev in komandirjev minerskih vodov. Seveda so bili minerski tečajni tudi še pred ustanovitvijo oficirske šole NOV in PO Slovenije. V radiotelegrafskih tečajih se je naučilo rokovanja z radijsko oddajno in sprejemno postajo kar 695 radiotelegrafistov. Poleg trinajstih radiotelegrafskih tečajev je bilo še 8 tečajev za zveze, trije nižji in pet višjih. Višji so dajali kadre za organizacijo zvez v divizijah in brigadah. Izobrazili so 56 vezistov nižjega ranga in 83 referentov za zveze pri štabih brigad in divizij.

Tudi intendantski tečajni so bili nižji in višji, izobrazili so 173 bataljonskih ter 212 brigadnih in divizijskih intendantov. Tečajev za izgradnjo vojaške oblasti je bilo 7, iz njih je izšlo 140 oficirjev, komandantov mest. V sedmih tečajih se je izšolalo 230 obveščevalnih oficirjev.

Partizanski tankovsko-šoferski tečajni so dali 175 tankistov in voznikov. Poltiskomarski tečaj je šolal politične komisarje bataljonov in brigad. Skupaj so bili trije tečajni, ki so izobrazili 57 političnih komisarjev. V sanitetnem tečaju se je v dveh zaporednih oddelkih izšolalo 20 gojencev, v prometnem tečaju, ki je bil samo enkrat, pa 52.

To je le nekaj faktografskih podatkov o delovanju oficirske šole glavnega štaba NOV in POS, ki slavi letos 40-letnico delovanja. Prav bi bilo, če bi zbrali kaj več gradiva, dokumentov in pričevanj o tej pomembni ustanovi, ki je v okviru drugih bistveno skrajšala pot k slovenski državi.

Vodstvo oficirske šole Glavnega štaba NOV in PO Slovenije v Čermošnjicah januarja 1944. (Od leve proti desni: namestnik politkomisarja Živko Bernot, komandant Alojz Hostnik—Jovo in politkomisar Milko Goršič.)

Gojenci podoficirske topniške šole med manevri pri Metliki

Radiotelegrafski tečaj v oficirski šoli Glavnega štaba NOV in PO Slovenije januarja 1944.

Kmečki turizem

PRVI SO NAS ODKRILI TUJCI

V Beli krajini že leta ugotavljajo, da imajo čudovite naravne možnosti za razvoj turizma: izredno prijetno in lepo pokrajino, odmaknjeno od hrupnih velikih mest, blago klimo, prijazne in gostoljubne ljudi, čisto in neoskrunjeno okolje ter za krono najčistejšo in najtoplejšo slovensko reko Kolpo. Vsega tega — da o vinskih goricah in njihovem plemenitem pridelku sploh ne govorimo — Belokranjci, oziroma tisti, ki so zadolženi za razvoj turizma in gostinstva v tej prelesteni deželi, niso znali, mogli ali hoteli izkoristiti. Res velikopotezni razvoj turizma zahteva ogromno denarja, Bela krajina pa je kot nalašč tudi za razvoj tako imenovanega kmečkega turizma. Pa tudi tu do pred kratkim ni bilo nič. Pred leti so poskušali s kmečkim turizmom Madroničevi iz Prelesja pri Starem trgu, vendar zanje vedo le redki stalni obiskovalci teh krajev ob Kolpi. Bolj

velikopotezno pa se je kmečkega turizma pred kratkim lotil Julij Brinc z Otoka ob Kolpi.

Podjetni Brinc je stari his, kot Belokranjci pravijo kašči pa tudi drugim lesenim shrambam in hramom, preuredil, tako da je sedaj v gornjem, podstrešnem delu pet ležišč v dveh sobah, v spodnjem delu pa je uredil prostorno kuhinjo, jedilnico in sanitarije. „Ko sem se priženil k Pezdirčevim na Otok, sem hotel his, postavljen leta 1857, porušiti. Idejo, da bi ga preuredil v bivalni prostor, pa mi je dala znanca iz Nemčije, kjer sem bil več let zdomec. Njena družina in njihovi prijatelji so že več let zapored kampirali na Vinici in se močno navezali na Kolpo in Belo krajino sploh. Obljubili so, da bodo, če bom his preuredil, potem raje hodili k nam. In tako sem se lotil tega dela, čeprav žena sprva ni bila za to.“

Brinc je kot mlad fant odšel najprej na Nizozemsko, od tam pa v Nemčijo, kjer je ostal več let in poprijel za vsako delo, čeprav je po stroki kovinar. Po vrnitvi domov je Brinc začel z obrtjo v Črnomlju, in sicer je začel izdelovati peno za ikebano oziroma za aranžiranje cvetja. Kot enega prvih izdelovalcev pene za cvetličarstvo Brinca poznajo po vsej Jugoslaviji. „V začetku je bilo to peno zelo težko prodati, kajti teh in podobnih materialov je bilo dovolj iz uvoza, in to dokaj kakovostnih in poceni, tako da si moral biti zares konkurenčen, če si hotel dobiti stranke. Danes pa je povpraševanje večje, kot lahko naredim; po peno pridejo večji odjemalci na dom.“

Iz Črnomlja je Brinc obrt preselil na Otok. „Poleg pene za aranžiranje delam še plastične

posode za rože, od maja pa imam v Metliki tudi cvetličarno. Pri izdelavi pene za aranžiranje in plastičnih posod sem močno vezan na uvoz potrebnih surovin, pri čemer se je treba v današnjih težkih časih znajti, kakor človek ve in zna. Ta moja obrt je bolj sezonska, oziroma občasna: ko dobim surovine, je treba delati noč in dan in moram za pomoč dobiti kakšnega delavca, kajti surovine so hitro pokvarljive, potem pa je do nove pošiljke mir.“ Julij vodi obrt in skrbi za nabavo za cvetličarno v Metliki, v kateri sta v glavnem žena Tončka in Julijeva sestra.

Na kmečki turizem je začel Julij misliti predvsem zato, da bi tu „zaposlil“ ženo, ki je prej delala kot šivilja v Kometu, pa je naneslo tako, da ima Tončka sedaj „glavno“ zaposlitev v cvetličarni, seveda pa je tudi precejšen del bremena kmečkega turizma na njenih plečih. „Od lanskega poletja, ko je bil his prenovljen, imamo tako rekoč ves čas goste pri hiši. Dve nemški družini, moji prijatelji, prihajajo po trikrat na leto: za novo leto, za veliko noč in poleti. Bela krajina in Kolpa sta jih tako prevzeli, da nočejo niti pomisliti, da bi svoj dopust preživljali kje drugje. Precej gostov so nam že lani poslali tudi iz metliškega hotela, kadar tam ni bilo prostora. In ne samo eden je prišel samo prenočit, ostal pa več dni ali se pri povratku z morja za dalj časa ustavi pri nas. Lahko rečem, da se od lanskega poletja ni zgodilo, da 14 dni ne bi nihče prespal pri nas.“

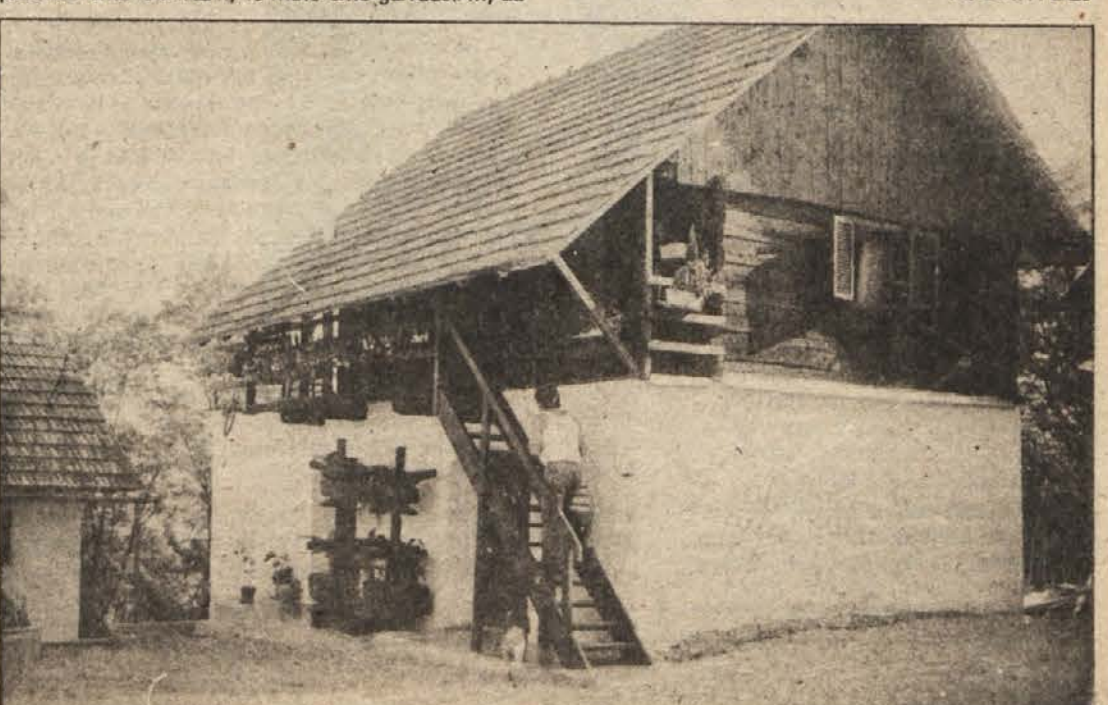
Brinčevi so stari his obnavljali sami, s svojim denarjem, delom in po svoji zamisli. „Staro podobo smo obdržali, le malo smo ga razširili, da

smo spodaj dobili prostor za kuhinjo, zgoraj pa teraso. Spodaj je popolnoma urejena in opremljena kuhinja in dnevni prostor z jedilnico za 12 ljudi, zgoraj pa sta dve sobi, v eni sta dve, v drugi pa tri postelje. Ker smo vse sami delali, nas je prenova stala le okoli 85 starih milijonov. Za prenovo nisem dobil niti dinarja kredita, če bi dobil kakšno turistično posojilo, bi bil pripravljen v razvoj kmečkega turizma vložiti še več denarja. Tako imam v načrtu, da bi za kmečki turizem preuredil našo staro hišo, za nas bi sezidal stanovanje pa nad delavnico.“

Od srede junija do srede avgusta letos imajo Brinčevi svoj his že vnaprej rezerviran. „V glavnem so to tujci, medtem ko nas domači gostje še niso odkrili, čeprav bi jih bili zelo veseli, še posebej je tu ugodno za ribiče. Kolpa in Bela krajina nasploh sta zelo prijetni in privlačni tudi spomladi in jeseni.“

Brinčevi gostom poleg bivanja nudijo še zajtrk, za ostalo prehrano oziroma kuho pa naj bi v glavnem poskrbeli sami. Ker Brinčevi obdelujejo tudi kmetijo, lahko goste zalagajo z domačimi pridelki, mlekom, zelenjavo, krompirjem, jajci, vinom in še marsičem, vse ostalo pa jim lahko pripeljejo iz Metlike. Pri hiši imajo tudi telefon. Julij je začel urejati še travnato teraso tik nad Kolpo in dostop do reke nad jezom, kjer je nekdaj stal mlin. Za začetek namerava Brinc tu postaviti turbino, ki bi mu dajala potrebno elektriko za celotno gospodarstvo, kasneje, če se bo izkazalo, da ima kmečki turizem bodočnost, pa bi rad v ta namen obnovil tudi mlin.

A. BARTELJ

KOČEVSKI ŠAH VČERAJ IN NIKOLI VEČ?

„Kaj je s kočevskim šahom, ki je dosegal vrsto let na republiških in državnih tekmovanjih velike uspehe? Se morda kočevska šahovska šola ni obnesla, se je zgodilo kaj drugega? Ta in druga vprašanja nam je pred kratkim v našem časopisu zastavil Drago Markotin, mi pa smo skušali dobiti odgovore kar med kočevskimi šahisti. Pristujhimo jim:“

Mitja Dulmin, star 25 let, šahovski prvokategornik: „Za pionirsko šahovsko ekipo Kočevja sem nastopal v letih 1971, 1972 in 1973. Takrat smo bili dvakrat slovenski prvaki, leta 1971 pa celo tretji na državnem prvenstvu. Učil nas je Ivo Stanič. Znal je pritegniti mlade. Bil je naš mentor, prijatelj in odlični organizator.“

Ni pomembno, da smo bili prvaki. Več je veljalo, da je bil šah takrat množična igra. Zgovoren je primer, da je kočevska osnovna šola igrala dvoboj s pionirji 11 ljubljanskih šol na 60 deskah in jih močno premagala. Zmagali smo tudi na dvoboju s Slovenijo na 100 deskah. Takrat je aktivno igralo šah 220 pionirjev.“

Glavni razlog, da je šahovsko življenje v Kočevju zamrlo in da o kočevskem šahu ni dosti slišati, je, da nimamo več Iveta Staniča oziroma njemu podobnega človeka. Odkar je odšel on iz osnovne šole in Kočevja nimamo več ne pionirjev, ne članic, ne mladincev. Ostali smo le člani, ki pa sami, brez mladincev in članic, niti ne moremo tekmovati ekipno v republiški ligi, ker nam tega pravila ne dopuščajo.“

Pa tudi naši člani beže iz Kočevja in igrajo za druge klube. Tako nastopajo mojstrski kandidati Ivčič, Žilevski in Mestek za „Goranko“ iz Ravne gore na Hrvaškem. Prvokategornika Malnar in Čuk igra za Ponikve, mojster FIDE Osterman, ki ima za sabo tudi že prvi bal za mednarodnega mojstra, pa nastopa za „Murko“ iz Lesc. Doma nas je ostalo zelo malo.“

3 REZ STANIČA NE BI BIL USPEHA

Marko Ofak, star 23 let, mojstrski kandidat: „Kočevska šahovska šola se je odlično obnesla. Lani je bil v Mariboru sestanek trenerjev in organizatorjev šaha, na katerem so se dogovarjali, kako naj bi uspešno delali. Ugotovili so, da bi morali delati tako, kot se je pred leti že delalo v Kočevju pod vodstvom Iveta Staniča. Tudi jaz sem prepričan, da je bil Ivo Stanič odlični organizator — to gotovo velja vsaj za pionirski šah — in da takega organizatorja ni bilo v Sloveniji ne pred njim ne za njim. Kaj se je zgodilo s Staničem, da je odšel iz Kočevja in opustil delo na šahovskem področju, bi bilo treba vprašati njega in morda še koga. Žal zaradi uspehov ni postal veliko hvale, pač pa je imel le težave. Bil je učitelj, samski, in se je ves razdaljal učencem in šahu. Dajal je več, kot so lahko drugi, ki so imeli še obveze do družine, in je morda tu glavni vzrok za nesporazume, ki so pripeljali tudi do propada kočevske šahovske šole in do nazadovanja kočevskega šaha.“

Že dve leti poizkušamo z osnovno šolo Kočevje, da bi spet uvedli šahovski krožek, pa nekako ne gre in ne gre. Zahtevali so plane in učne ure. Šah pa ni običajen šolski predmet. Treba je igrati in še prej ga prikazati privlačnega, kar je znal Ivo Stanič, iz katerega šahovske šole sem zrasel tudi jaz.“

Šahovski igralec običajno ni dober organizator. Pri nas moramo biti zdaj igralci tudi organizatorji, zato ne gre. Težava je, ker nam manjka Stanič, ki smo ga imeli pred desetimi leti. V našem društvu ni problem denar, ampak smisel in volja za organizacijo. Šahisti v Kočevju smo pripravljani delati, vrnili bi se tudi tisti, ki igrajo zdaj drugod, potrebujemo le človeka, ki bi nas znal zdražiti.“

Staniču pri njegovih težavah, ki jih je takrat imel, ni noben pomagal. Nekaj vodilnih iz našega šahovskega društva mu je celo nasprotovalo, ker so bili verjetno ljubosumni na njegove uspehe, saj jih sami niso imeli. Šahisti bi radi dobili Staniča nazaj, vprašanje pa je, če je on še pripravljen delati, saj je gotovo zgubil tudi zaupanje v ljudi. Šahisti smo prepričani, da je on edini človek, ki bi lahko povrnili kočevskemu šahu nekdanji ugled.“

Stane Podkoritnik, 31 let, mojstrski kandidat: „Članski šah v Kočevju živi, ni pa nobenega, ki bi vzgajal pionirje—šahiste. Z Markom Ofakom sva poizkušala, a ni bilo uspeha. To je včasih uspešno delal Ivo Stanič, ki je bil učitelj na šoli in je znal mlade pritegniti. Morali bi spet dobiti takega človeka. Ker ga ni, se že dogovarjamo, da bosta nama z Ofakom pomagala še Stefan Cimer in učitelj Karel Mohar. Nova šahovska šola za začetnike in tiste, ki že nekaj znajo, bi se tako začela že v prihodnjem šolskem letu, „pouk“ pa bi bil dvakrat na teden, seveda popoldne. V šahovskem društvu se zavedamo, da brez mladine ni napredka. Tudi starejši šahisti se namreč ne uče novosti, če ni za njimi mladih, ki jih izpodrivajo, ki se bore za mesto v reprezentanci, med najboljšimi. Le s takim delom bomo vzgajili tudi mladince in ženske, saj za tekmovanja v republiški ligi potrebujemo poleg šestih članov še po dva mladince in dve ženski.“

DVANAJST LET ZMAGOSLAVJA

Za konec smo obiskali še Iveta Staniča, saj brez njega „kočevskega šahovskega čudeža“ ne bi bilo, ga zaprosili, naj ta „čudež“ razloži in naj pove, zakaj je šahovska šola razpadla. Stanič je rekel: „O minulih šahovskih časih v Kočevju ne govorim rad, pa ne zato, ker mi šah ne pomeni nič več, ampak zato, ker me spomin nanje preveč boli, preveč reže v srca. Ker ste me izzvali, bom naredil izjemo.“

Niše delo ni bilo običajno klubsko delo ali navaden šolski pouk. To je bilo mnogo več. Mejilo je že na fanatizem. Nikogar nisem prosil, naj igra šah. Dal sem jim le možnost, da lahko igrajo in se tako sami, brez prisile približajo šahovski igri in odkrivajo njene skrivnosti. Pionirjem sem bil prijatelj, njim enak, in sem verjetno tako podzavestno razdaljal svojo ljubezen mladi množici. Navdušenje za šah je bliskovito naraščalo, odnos do igre se je resnil in šah jim je vedno bolj postajal življenjska potreba. Že na začetku sem bil nad rezultati kar presenečen.“

To so bili sicer garaški dnevi, a ko gledaš sadove svojega dela, ko vidiš, da šahovska igra mlade zdražuje, da jih čustveno in intelektualno bogati, jih spreminja v

boljše, v misleče ljudi, potem se vsak tvoj naporni delovni dan spremeni v praznik. Šah naredi človeku življenje boljše, bogatejšo — seveda le, če ga vzljubimo in pravilno razumemo.“

Večje tekmovalne rezultate pa lahko dosežemo le z načrtnim delom. Ker sem delal še s pevskimi zbori, v društvu prijateljev mladine, društvu za varstvo živali, vaškem kulturnem društvu in zaradi organizacije različnih kulturnih prireditev v Kočevju in drugod, je delo v klubu teklo pogosto tudi brez mene: starejši so učili mlajše, mlajši najmlajše. Vsako popoldne se je v klubu zvrstilo 60 do 80 pionirjev, približno toliko pa še v šolskih klopeh. Zvečer so prišli na vrsto mladinci in člani. Skupaj je takrat redno šahirajo 220 pionirjev, pozneje pa preko 20 mladincev in 18 članov pa tudi nekaj deklet oz. žensk. Leta 1974 smo imeli registriranih 82 kategornikov.“

Vsak dan je bilo na programu več različnih turnirjev, od priložnostnih, kategoriških, prvenstvenih, tematskih, študijsko-analitičnih pa tja do turnirjev na slepo. Med pionirji so krožile knjige iz šahovske knjižnice, ki je imela kar preko 400 šahovskih knjig.“

Dvanajst let so bili kočevski pionirji republiški prvaki v večini kategorij, včasih celo v vseh. Nekajkrat so bili med zmagovalci na državnem prvenstvu. Dosegli so tudi več mednarodnih uspehov. V Kočevju smo organizirali prvo neuradno pionirsko prvenstvo Jugoslavije, med-republiške turnirje in „Turnirje prijateljstva“, na katerih so igrali prvaki šestih evropskih držav. Zanimivi so bili dvoboji na 50 in pozneje na 100 ploščah med Kočevjem in Ljubljano ter Kočevjem in Slovenijo, na katerih je vedno z visokim rezultatom zmagalo Kočevje. Zavidljive uspehe so dosegali tudi kočevski mladinci in člani.“

Ruska šahovska federacija je podelila kočevskim pionirjem kot najboljšim pionirjem—šahistom v Jugoslaviji lep pokal iz marmorja. Takrat je z njimi igral simultanko oče ruskega pionirskega šaha, vele mojster Suetin.“

To so bila za pionirje resnično nepozabna leta. Toda zame so bili uspehi drugotnega pomena. Bistvo vsega šahovskega vrenja je bila priprava mladih na življenje, ki je potekala tudi skozi odkrivanje šahovskih skrivnosti.“

KAZEN ZA USPEH

Republiški Zavod za šolstvo je sicer registriral naše delo, vendar je bil mnenja, da je naše početje bolj rekreativnega značaja, ki sodi v svobodno izvenšolsko delo. Čeprav smo konferenčne testne rezultate učencev našega šahovskega razreda, ki jih je opravljal kvalificirani psiholog, redno pošiljali na Zavod, nismo bili vredni niti vljudnega odgovora. Toda to še ni najhujše. Še težje je bilo doma v Kočevju, ko so mi šolski kolegi, navidezni prijatelji, ki se imajo tudi za vzorne komuniste, zabolili nož v hrbet. Bil sem jim odveč in sem moral oditi. Podrobnosti ne bom navajal, ker mi jih ne bi nihče verjel in ker bi bilo odpiranje rane zame in za druge boleče. Poslovil sem se od mladih šahovskih in drugih prijateljev in na robu živčnega zloma zapustil Kočevje.“

Sicer pa so se prva nesoglasja začela tudi v šahovskem klubu Kočevje, ko je več članov doseglo naslove mojstrskih kandidatov. Naslovi so jim stopili v glavo. Zahtevali so drugačno delo in tudi drugačno finančno vrednotenje njihovih šahovskih storitev. Očitati so mi, da se brigam le za pionirje in da zaviram razvoj članskega šaha. Pri organizaciji „Šahovskih muzikalov“ smo se zaradi denarja celo sprli. Leta 1973 sem se zato umaknil iz šahovskega kluba in do leta 1975 delal samo še s pionirji.“

Po petletnem delu pri prijaznih in dobrohotnih Ribničanih sem se spet vrnil bliže rodni vasi Mozju, in tako spet delam v Kočevju. Zdej srečujem že odrasle nekdanje pionirje—šahiste, moje šahovske prijatelje, in se mi zdi, da vidim v njihovih očeh vsajeno pa še ne dozorelo kal skrivnostne kraljevske igre. Hkrati se mi porajajo vprašanja, kaj vse bi lahko v Kočevju naredili, če bi prizadevno delali.“

Zakaj so v Kočevju uspešni ljudje tako ali drugače onemogočeni ali kaznovani? Zakaj mora biti prav v Kočevju toliko slabih ljudi? “

Ob zaključku smo ga tako kot kočevski šahisti vprašali, če bi bil spet pripravljen vzgajati mlade šahiste ali voditi šahovsko društvo. Odgovoril je:

„Šah imam še vedno rad, a je bilo takrat preveč hudo. Bojim se tudi, da bi spet dosegli uspehe in da bi jih zato jaz kot vodja spet dobil po glavi. Povabil so me, naj bi bil predsednik šahovskega društva, pa sem odklonil. Delo bi bilo spet povezano predvsem z osnovno šolo, kjer je največ mladih, a se bojim, da bi se ponovno pojavile stare težave; stari spomini pa so preveč boleči in jih nerad obujam.“

JOŽE PRIMC

Kako žive drugod

KAKO DOČAKAŠ DEVETDESET LET

„Kmalu boste zdravi,“ je rekel dr. Brandes, potem ko je pregledal staro gospo. Ta se mu je nasmehnila, kot da ji je dal poklon.

„Psi mojih letih“, je momljala, „moraš biti pač nekoliko bolj skromen, kar zadeva zdravje, mar ne?“

„Vse se bo uredilo“, je ponovil dr. Brandes, zapisal recept in ga položil na nočno omarico. „Vzemite po tri kapljice vsaki dve uri in najkasneje čez en teden boste zdravi in dobre volje.“ Pokimal ji je v slovo, zložil svoje instrumente in odšel.

Toda gospod Brandes se je motil. Ni trajalo en teden, marveč samo tri dni, in že je stara gospa hodila naokrog dobre volje, kot ji je zdravnik obljubil.

Kot nalašč je imel zdravnik naslednje tedne pogosto opraviti v isti hiši in nikoli ni pozabil obiskati tudi stare gospe. Ta seveda ni potrebovala zdravniške pomoči. Medtem je zakorkala že v sedemdeseto leto in bilo je nekaj resnice v tem, ko je trdila, da moraš biti v tej starosti pač nekoliko bolj skromen, kar zadeva zdravje. Enkrat srce, drugič obtok, zbadanje tukaj, bolečina tam. „Osemdesetletnice verjetno ne bo dočkala,“ je menil sam pri sebi zdravnik. Še naprej jo je redno obiskoval, čeprav ga ni prosila, in le redkokdaj je odšel od nje, ne da bi ji pustil kakšen recept. Tega pa ni počel zaradi zaslužka. Bil je dober zdravnik, ki je tudi tedaj skrbel za zdravje svojih pacientov, ko ti niso poslali ponj.

Seveda se je včasih tudi čutil. Res je veroval v svoja zdravila, toda tudi najboljša zdravila imajo svoje meje, zlasti v tej starosti.

Kar pa se je dogajalo s staro gospo, je mejilo že na pravi čudež! Videti je bilo, kot da je vsako leto mlajša. Ko je praznovala svoj

osemdeseti rojstni dan, je bil dr. Brandes eden prvih, ki ji je voščil. „Pravzaprav,“ si je mislil, „prinašam rože na napačen naslov, moja zdravila bi jih morala dobiti, to bi bilo bolj pošteno.“

Ko je stara gospa praznovala petinosemdeseti rojstni dan, je bil dr. Brandes že neke vrste hišni prijatelj. Recepte je puščal kot neko obliko darilca na mizi in prepovedal je stari gospe, da bi mu plačevala zdravniške nasvete. Vendar je treba povedati, da zdravnik ni čutil samo simpatije do živahne ženičke, marveč ga je k vsemu temu silila zdravniška radovednost. Kajti kateri vesten zdravnik ne bi bil navdušen, ko bi videl, da je praktično samo njegova pomoč tista, ki drži pacienta še na nogah?

Ko je stara gospa končno v starosti skoraj devetdesetih let zaprla oči po takšnem življenju, ki bi ga z mirno vestjo označili kot čilo do zadnjega dne, se dr. Brandes ni prav nič začudil, ko ga je notar kmalu zatem, ko so odpečatili testament — stara gospa je bila zelo premožna — povabil, naj se zgleda pri njem. Zakaj pa ne bi stara gospa mislila tudi nanj? Zaslужil si je to v vsakem primeru. Prišel je torej k notarju in ta mu je izročil zajetno skrinjico. Ko jo je odprl, je v njej našel lepo po datumih zložene vse recepte, ki jih je bil stari gospa zapisal v zadnjih dvajsetih letih. V zdravnikovo tolažbo pa je bila priložena tudi vsota, ki bi jo stara gospa morala plačati lekarnarju, če bi hotela dvigniti vsa predpisana zdravila.

(Iz nemščine prevedla ZDENKA AVSEC)

obzorja

iz izložbe

prebrali smo roman o osamljenosti

Roman „Ponedeljki s Fanny“ sodobnega švedskega pisatelja Pera Gunnarja Evandra, ki je z letnico 1982 izšel pri Pomurski založbi, je z več plati zanimiv. To je roman, ki nam odkriva Skandinavijo in predvsem Švedsko na čisto svoj in za naša pojmovanja tuj način. Podira mite o švedski blaginji, o osebnosti in osebnostni svobodi ljudi visoko razvite industrijske družbe in postavlja v ospredje utesnjenost preprostega človeka v kolesju dobro utečenega, vendar v svojem bistvu človeku odtujenega sistema.

Skladiščnik Robert je ujet v monotonost neizpoljenih življenjskih ambicij, zakona, ponedeljkovih obiskov pri umirajočem očetu in končno tudi ponedeljkovih srečanj z ljubico Fanny. Celó ljubezenski trikotnik, ki bi moral razbiti to monotonost, postane rutina in del zmehanizirane vsakdanjosti. Šele ko Fanny prekine odnose z njim, se Robert začne zavedati neizživete in neizpovedane biti, ki se povsem razpre po očetovi smrti, ko se zave tudi svoje končnosti. Šele takrat ga obide odrešujoči jok, ki razstreli vse meje, ko ga je „zadela silna vročina“ in čuti „neznansko osvobajanje“.

Per Gunnar Evander je znan po svojem birokratskem, skoraj stenografskem stilu, ki zelo ustreza njegovemu slikanju odtujenosti, kjer je pravi mojster.

Nakazuje sicer drobne človeške prebliske, tovariško razumevanje, požrtvovalnost, vse pa vklene v predebele lupine, da bi moglo res človeško in svobodno zaživeti.

V „Ponedeljkih s Fanny“ nam prikazuje del modernega življenja, kakršno postaja tudi naše — odtujenost med zakonskimi partnerji, med generacijami, med sosedi in med sodelavci. Zato je vreden branja. Zanimiv je tudi zato, ker je prevodov sodobnih švedskih romanov malo in ker ga je prevedla pri nas živeča Švedinja Lena Holmqvist. Opravila je pomembno delo, zlasti ker je na koncu dodala kratek pregled sodobne švedske književnosti s poudarkom na avtorju romana. Moram pa pripomniti, da bi prevod v končni redakciji potreboval še precejšnje piljenje dobro verziranega lektorja. Kljub temu da je Evanderjev jezik skop, si v prevodu ne bi smela dovoliti takih jezikovnih in skladenjskih spodrsiljav, kot jih najdemo v tej knjigi. Za to pa verjetno ni odgovorna samo prevajalka, ampak tudi založba.

T. JAKŠE

v risu smrti

Nemara so neke stalnice, ki so zaznamovale smrti, v katere so omahnili Kette, Murn, Kosovel in še mnogi drugi. So te stalnice mladost, neozdravljiva bolezen, predsmrtna slutnja? Čeprav dopuščamo, da so bile njihove smrti lahko tudi različne, imajo vendarle nekaj skupnega. Slutnja, ki je spremljala njihovo pesem in jo nenadoma potegnila v svoj nepovrnjivi tok.

Tudi pesniku Vladimiru Memonu je smrt mnogo prezdaj iztrgala pero iz rok. Ko je pred nekaj leti umrl za neozdravljivo boleznijo, je imel za sabo eno samo pesniško zbirko. Veliko literarnih besedil je ostalo v njegovi zapuščini. Zato izhajajo njegove knjige tudi posmrtno. In kot pravijo poznavalci njegovega dela, literarni teoretiki in uredniki, pomenijo tudi te knjige pomemben prispevek v zakladnico slovenske literature.

Kajti Vladimir Memon je bil in ostaja eden najprodnarnejših in najbolj svojiskih med tistimi, ki predstavljajo v slovenski poeziji tako imenovani mladi val. To dokazuje tudi zadnja zbirka njegovih pesmi, ki je pod naslovom „Flamenko na sodu smodnika“ pred dnevi izšla pri Cankarjevi založbi. Zbirko, ki ji je naslov izbral še sam Memon, je uredil Tone Pavček, Denis Poniž pa je zanj napisal esej „Poezija in smrt“, v katerem je razčlenil pesmi in jim poskusil določiti mesto med tistimi literarnimi besedili, ki so nastala pod težo predsmrtnih slutnje.

„Flamenko na sodu smodnika“ je drugo posmrtno pesniško dejanje Vladimira Memona. Pesmi iz predsmrtnega obdobja pesnika, nastale med Ljubljano in Madridom, predvsem pa iz „videnja temnih brez in iz spraševanja o najbolj skrivnostnem“, kakor je zapisal recenzent, pa tudi iz poguma, ki skuša „svetlobo pesmi“ odgnati senco, ki že lega nanj, so v tej knjigi. Vse po vrsti človeško in pesniško pretresljive in pričljive. Zato bi lahko rekli, da so to „pred koncem in zoper ta konec iz sebe izprskane pesmi“. Pesmi, ki naj pričajo po smrti o življenju. Zato je omenjena Memonova knjiga pričevanje o človeku, ki je bil, in o pesniku, ki ostaja. In na nas je, da sprejmemo njegovo poezijo.

I. Z.

pot k odraslosti

„Starši vsekakor potrebujejo temeljito znanje o otrokovi duševnosti, tako bodo znali v vsakem obdobju otrokovega razvoja otroku pomagati, da se bo lažje razvijal in opravil glavne naloge. To znanje pa jih ne sme omejevati pri sproščnem in poštenem izražanju svoje osebnosti v odnosu do otroka, saj mu le tako lahko pomagajo, da bo tudi otrok zdravo razvijal svojo osebnost.“ je zapisala v uvodnih besedah k svoji knjigi „Pot k odraslosti“ Martina Zmuc-Tomori. Knjiga je pred kratkim izšla pri Cankarjevi založbi in pomeni važno obogatitev naše domače priročniške literature.

Avtorica dela kot zdravnica za duševne bolezni in kot psihiater otrok in mladostni-

kov, zato se v svoji vsakodnevni praksi srečuje s problemi, ki se pojavljajo v razvoju otrok, seveda tudi s tistimi motnjami, ki so v okviru normalnega, in tistimi, ki prestopajo to mejo. Njene zdravniške izkušnje so še toliko bolj dragocene, ker izvirajo iz naših razmer. Prav zaradi tega gre novi priročnik gledati drugače kot množino podobnih prevedenih in k nam presajenih priročnikov, ki so sicer strokovni, zanimivi in aktualni, a vendar prenašajo k nam izkušnje in vrednote tujega okolja, ki jih ni

mogoče kar preprosto uporabiti pri vzgoji naših otrok. Ne nazadnje pa ne gre zavreči tudi izkušnje, ki jih ima avtorica kot mati in vzgojiteljica lastnih otrok.

Ker vzgoja ni enosmeren proces, marveč zadeva po svoje vzgojitelja in otroka, se dogaja, da so starši od otrokovih težav sami včasih v še hujših osebnostnih stiskah, ker ne vedo, kako naj ravnajo, zaradi nepoučenosti in nepoznavanja otrokovega duševnega in telesnega razvoja. Prav bogatitvi takega znanja je namenjen novi priročnik.

Avtorica je snov razdelila na dvoje tematskih sklopov. Prvi zajema obdobje otroštva, drugi mladostništva. Znotraj teh dveh pa razčlenjuje najrazličnejše stvari, od duševnega razvoja, prehrane, motenj in inteligentnih sposobnosti do vedenja in bolezni ter psihoz. Pri mladostniku avtorica odpira tudi vprašanja spolnosti, mladolletnega prestopništva in uživanja mamila, ki postaja vse bolj pereč problem tudi v naši družbi.

Poudariti je treba avtoričino misel, da ni povsem zdrave osebnosti in da so motnje nekaj

običajnega v odrasčanju. Torej ne gre vsakega odklona jemati usodno, saj je običajno le težava na poti dozorevanja. A tudi kadar gre za prave duševne ali telesne motnje, sta jim vzgojiteljica (oče in mati) lažje kos, če poznata njihovo naravo in vesta, kako najbolje ravnati, da bo motnja čim manj škala otrokovo osebnostno rast in osebnost staršev.

M. MARKELJ

preklinjajo začetek

Julijske in avgustovske sobote bo na metliškem grajskem dvorišču precej živahno. Občinska Zveza kulturnih organizacij je pripravila niz zanimivih prireditev in jim dala skupen naslov: Metliško kulturno polje. Otvorili so ga avtorji skupinske pesniške zbirke „Tako se kolne začetek“. Na dvorišče so privabili predvsem mlade, kar je škoda, saj bi lahko tudi starejši slišali, kaj piše, misli in čuti mlada, tako imenovana punckovska generacija.

Nič pretresljivega ni bilo slišati, nič takšnega, kar bi razburkalo malomeščansko ustaljenost ali spravilo piščočo mladež pred obličje razpravljanj. Šlo je bolj za oblikovno kot za vsebinsko modnost, prebrane in v zveščiču objavljene pesmi sodijo v kategorijo metaljev, ki žive en dan in ne več, ne zavedajoč se svojega bivanja in poslanstva. Če bi spustili nekaj slišanih grobih besed, bi bila vsa zadeva nedolžna kot dojenček, večer pa prijetno žužljanje besed, ki spravijo v slapovju zaporedja celo nasmeh na ustnice.

Od mladih, neobremenjenih bitij bi človek pričakoval večjo odzivnost na nepravilnosti naše družbene stvarnosti, a kaže, da mladi protestirajo proti temu že s tem, da se jim kratko fučka za vse, kar ni njihov lastni, obstoja vreden problemček. Če bi le za las odprli zenice, bi bila lahko njihova pesniška bera kot bomba, ki jo je razneslo ob koncu njihovega dobro (tehnično) pripravljene večera.

Prebranje pesmi je kot oblak zasenčil s svojim petjem Goran Jarnevič, ki tudi sodi med preklinjalce začetka. Bil je neposreden, udaren, glasovno močan in tekstno izbrušen.

TONI GAŠPERIČ

voljni. To pa je dalo komaj 27-letni režiserki kot „njenim“ igralcem nov polet, da razmišljajo o tem, da bi postali stalna gledališka skupina. Vaje tri do štirikrat na teden po tri ure in dvoimensko delo jih gotovo ne bo odvrgnilo od njihovih načrtov. Če bo potrebno, bodo tako kot doslej vzeli za vaje dopust.

M. BEZEK

za vaje vzamejo celo dopust

Tradicija gledališke dejavnosti v Semiču je že zelo stara, tako stara, da vedo mladi povedati, če jih vprašaš o tem, le to, da je že dolgo tega, odkar so začeli igrati njihovi starši, morda tudi stari starši. V zadnjem letu so se močno uveljavili zlasti mladi Semičani, med katerimi jih pol še nikoli ni stalo na odru kot igralci, drugi pa so si izbirali izkušnje v dramski skupini na osnovni šoli ali pa so kot tehnično osebje opazovali svoje vrstnike izza odra.

13 igralcev, katerih povprečna starost ni niti 20 let, je letošnjo pomlad obiskalo s komedijo „Direktorjev rojstni dan“ večje kraje v Beli krajini ter kar štirikrat nastopilo na domačem odru. Občinstvo je bilo nad njihovim igranjem zelo navdušeno, saj že dolgo niso imeli priložnosti videti domače amaterske skupine, ki bi se bila sposobna predstaviti s

tako naravnim igranjem, brez togosti, nerodnega prestopanja po odru in treme, ki je sicer tako značilna za amaterske dramske skupine. Prav zaradi sproščene, tako rekoč profesionalnega nastopa se je marsikdo vprašal, kdo je režiserka, ki se skriva za imenom Sonje Vidmar in ki je bila sposobna zbrati in „izsolati“ tako uspešne igralce.

„Napak misli, kdor si predstavlja, da sem jaz klesala igralce ter da so prišli na oder tako ‚obdelani‘ po moji zaslugi,“ pojasni Sonja. Moja naloga je bila le, da sem igralcem predstavila like, podoba o njih pa so si ustvarili sami. Prav zaradi tega, ker jim nisem vsiljevala svojih zahtev, so se lahko še bolj neobremenjeno vživeli v dodeljeno vlogo. Res pa je tudi, da sem igralce za „Direktorjev rojstni dan“ skrbno izbrala zlasti med rosno mladimi, ki se lažje „oblikujejo“. Poleg tega je Semič še vedno tako majhen, da se med seboj dobro poznamo in vemo, kaj kdo zmore. Vsi razen štirih igralcev, ki so še šolarji, so zaposleni v Iskrji ter tako prihajam v stik z njimi vsak dan.“

Vidmarjeva, sicer socialna delavka, je v semiški Iskrji zaposlena kot referentka za izobraževanje. Vedno, odkar se spominja, pa je rada sodelovala na kulturnih prireditvah. Prvič je nastopila na odru v osmem razredu, a je že kot debitantka igrala glavno vlogo v „Sne-

guljčiči“. Od takrat je preteklo 13 let, a se od odra ni mogla več ločiti. Vsako leto so v Semiču postavili na oder eno, včasih celo dve deli, v mnogih izmed njih je nastopila Sonja kot glavna igralca, najbolj pa so ji ležale vloge starejših oseb, tako mater v Metežu in gostilničarka Roža v Budakovi komediji Klobučiči.

Četudi je raje nastopala na odru, se je pred dvema letoma le odločila za režijo. „V režijo me je vpeljal režiser naše gledališke skupine Pirš. Brez njega bi bila gotovo še vedno le igralca. Tako pa sem z režiserskim znanjem, ki sem ga pridobila pri njem in na seminarjih, preteklo sezono prvič režirala, in sicer Ingoličeve „Krape“. Z delom lanske zasedbe sem nadaljevala delo tudi letos v „Direktorjevem rojstnem dnevu,“ pove Vidmarjeva in ne pozabi omeniti strahu, ki jo je preveval, ko se je odločila prav za to komedijo, saj se je bala, da ne bo dobro sprejeta. To je namreč delo poljskega avtorja iz leta 1964, s pomočjo profesorice slovenskega jezika na semiški osnovni šoli Snojeve pa sta ga prenesli v današnje razmere ter v slovenski prostor. Prav zato, ker je za tiste kraje takšna igra nekaj novega, saj so prej v glavnem igrali le klasična dela, je bil njen strah utemeljen. A se je že ob prvem nastopu pokazalo, da brez prave podlage, saj so bili gledalci zelo zado-

OBRAZI

TRIKRAT SEDEM NAS JE BILO

V dolini zeleno zrcalo Krke, ob njem pa plodne njive vse od Novega mesta pa tja do Krškega polja objamejo oči z enim pogledom. Popoldansko sonce pritiska v dolino, da vonj po pokosenem senu kar puhti iz nje. Tam doli je vse živo. Traktorji z nakladalkami se kot požrešne gosenice zajedajo v goste redi. Le tu gori v vinjvškem pobočju je še kdaj slišati vzklike grabljic in mukanje volovske vprege, ki počasi vleče visoko naložen voz v klanec. Vse prepočasi, kajti za Vinjim vrhom se tam od Save zbirajo temni oblaki, hladen piš zaveje in že sta tu blisk in grom z debelimi kapljami dežja, v daljavi pa pritajeno bobnenje naznanja, da toča že toľče po sosednjih bregovih, Panorama pod nami se zapre. Šele ko vihar upogne starodavno lipo in strela švigne tik mimo cerkvenega zvonika, se preselimo v varno zavetje zidanice. Vanjo in v naša srca se preseli tudi sonce.

Vihar na Vinjem vrhu je za nas posebno doživetje, za Franca Ilijaža in njegovo ženo Marijo, ki sta tukaj gori oba prestopila že v deveto desetletje, pa je ta samo eden izmed mnogih v njunem dolgem življenju. Tudi hujši so že bili, taki, ki jih je pripravila narava v svoji neskončni vremenski kuhinji, pa tudi taki, ki jih je vzburkal človek v svojem nemiru.

Pred osemdesetimi leti se je Ilijaževa družina, potem ko jim je na Orešju pogorel dom, preselila v zapuščeni materin dom na Vinjem vrhu. Francu je bilo takrat komaj štiri leta, tako da se niti ne spominja. Sedem otrok je bilo v družini, zemlja na mali kmetiji v hribu pa skopa, zato so se morali kaj kmalu udinjati pri sosedih v vinogrdih, ko pa se je pričela prva svetovna vojna, je odšel starejši brat na fronto, od koder se ni več vrnil, Franc pa služil za hlapca v Ostruge pri Kostanjevici. Vihar prve svetovne vojne je pustil globoke brazde na Ilijaževi domačiji. Ostala je brez močnih rok starejšega sina, umrla je mati,

oče pa se je priženil v Belo cerkev. Otroci so ostali sami in po materini želji je Franc prišel domov in prevzel gospodarstvo, kolikor ga je še ostalo.

Z Marijo sta se spoznala in se vzela leta 1924. Tudi ona je bila doma s kmetije in tudi v njihovi družini je bilo sedem otrok, zato je dobro vedela, kaj je pomanjkanje in delo. Ravno prav za Ilijaževa kmetijo, ki je rabila pridno gospodinjstvo in vajene roke. Začela sta skoraj iz nič, imela sta le na pol crknjeno kravo v hlevu, počasi pa jima je gospodarstvo le steklo. Obnovila sta vinograd in hišo, pa tudi časa za ljubezen jima je ostalo. Iz nje se je rodilo sedem otrok.

Potem pa je zopet treščilo v domačijo na Vinjem vrhu. Vihar druge svetovne vojne tudi njej ni prizanesel. Starejši sin France je odšel v partizane in se ni več vrnil. Njegov mlajši brat Roman je našel pri neki zidanici bombo. Igral se je z njo in razmesarila mu je oko in roko. Tako so dobili v družino še težkega invalida. Nadlog pa s tem ni bilo konec. Okoli hiše so se motali belogardisti in njihovi vohljači. V sosednji zidanici je bila partizanska tiskarna, malo niže bolnišnica. Sovražniki ju niso odkrili, slutili pa so, da se tu nekaj dogaja. Komaj so partizani ob jutranji zori odšli, že so prišli beli z naperjenimi puškami in jima grozili. Le srečnemu naključju se imata zahvaliti, da sta ostala živa, ko so enega ali drugega postavili ob zid. Pa je tudi ta vihra končno le minila.

Povojni čas je prinesel na Vinji vrh mir. Kar preveč miru za Marijo in Franca, ki sta bila vajena otroškega vrišča in živčava okoli sebe. Otroci so se raztepli po vsej Sloveniji in ostala sta sama na skopih lazih in med trtami, ki sta jih vsa leta z ljubeznijo obdelovala. Vinogradništvo je posel, na katerega se France najbolj razume. Marsikateri posestnik iz okolice, ki ima svoje vinograde v Vinjem vrhu, je prišel k njemu po pomoč in po nasvet. In Marija in Franc sta rada pomagala. Še pred letom sta se podajala v kop in vezanje, da je bilo veselje. Letos pa so jima pričele pešati noge in starost je pričela kazati svoje zobe. Starost je za nekatero lahko prijazna in polna miru in počitka, za take, kot sta Marija in Franc, ki sta bila vajena trdo delati, sedaj pa zelenje grozi, da ju bo prehitelo, je lahko huda nadloga. „Če človek bolj miga, dlje živi!“ oravi Franc in se kljub triinosemdesetim letom plevelu še ne da izriniti iz vinograda. Marija pa ima pri osemdesetih že nekoliko bolj betežne noge in brez palice ne more nikamor. Kdaj pa kdaj jo obišče katera od hčera in ji pomaga pri gospodinjstvu, vendar morajo tudi one skrbeti za svoje družine, ki niso prav blizu Vinjega vrha.

Tako sedita ob prazničnih popoldnevih na klopi pred hišo osemdesetletna starčka, se držita za roke in preko vinogradov gledata v dolino. „Samo smrti še prosim!“ pravi Marija. Življenje priganja in prinaša nove nadloge, onadva pa bi rada miru. Gotovo bo tudi za Marijo in Franca na Vinji vrh prišel tisti mir, upajmo samo, da to ne bo mir po viharju, teh imata za sabo že dovolj, ampak mir, ki se priplazi tiho, kot se poleti prikrađe rahel nočni dež, da bi ohladil in napojil žejne trave.

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

KOVINA JE KOT DOJENČEK

„Livarstva se učiš vse življenje, nazadnje pa neumen umreš,“ je napol v šali dejal ob koncu najinega razgovora mojster livar Anton Makovec, ki je kot priznan strokovnjak priskočil na pomoč Agrostrojevemu obratu „Milan Majcen“ v Šentrupertu. Potem pa je že moral spet v livarski oddelek, kjer so delavci ulivali posebne obročje iz aluminij – bronca.

„Najprej so me hoteli dati za pleskarja,“ je dejal Makovec, sicer doma iz Borovnice, „toda potem, ko je teta slišala, kaj delajo pleskarji, je bila možnost, da bi pleskal zidove, ukinjena za vse večne čase. Tako sem pred tridesetimi leti prišel v ljubljanski Litostroju, ki je že tedaj začel načrtno šolati kadre. V šoli nas je bilo šestnajst, a smo samo štirje končali šolo, med livarji pa sem do danes ostal samo jaz. V šoli smo imeli šestnajst predmetov z močnim poudarkom na pouku matematike in fizike, ki mi še danes pride zelo prav. Da smo livarji nekaj posebnega, se je pokazalo tudi med učno dobo. Imeli smo pri mojstru poseben status, ki pa ni bil čisto zastoj. Če je bilo treba, smo na delo prihajali tudi ob nedeljah in praznikih. Livarstvo je v kovinarstvu nekaj posebnega. Kovina je muhasta, z njo je treba ravnati kot z dojenčkom. Nekatero litino so občutljive tudi za vreme, tako da ni mogoče dobiti odlivkov enake kakovosti, kadar bi hotel. In prav ta negotovost pa potreba po nenehnem poizkušanju, iskanju najboljših rešitev me je za zmeraj zapisala med livarje,“ pripoveduje mojster Makovec, katerega ime med jugoslovanskimi livarji nekaj pomeni.

Čprav tudi v livarstvu vse bolj prodirajo spoznanja sodobne znanosti in tehnike, je treba imeti za to panogo tudi kanček intuicije pa veliko vztrajnosti. Makovec je pripovedoval, da se včasih s kakšnim odlivkom ukvarjajo tudi po štirinajst dni, preden najdejo najboljšo rešitev. Včasih morajo delo celo za nekaj dni odložiti, potem pa se rešitev pokaže sama od sebe, tako kot v pesništvu, kjer morajo izdelki nekaj časa dozoreti, da jih avtor ugleda v pravih končnih oblikah. A samo na ta občutek se tudi v tem poklicu ne gre zanašati. Društvo livarjev Jugoslavije se sestane najmanj dvakrat na leto, ko s predavanji, prikazovanjem filmov in medsebojnimi pogovori med livarji pridobivajo nova znanja in izmenjavajo izkušnje. Večkrat je treba za novimi znanji tudi v tujino.

„Kot livar sem začel v Litostroju, potem sem delal v Unitasu pa v livarni na Dobu, ko pa so me zaposlili v Agrostroju, sem prišel še sem. Delo me namreč veseli toľiko časa, dokler je treba raziskovati nove možnosti, dokler proizvodnja narašča. In prav v Agrostroju, čeprav razpolaga z zastarelo tehnologijo, sem našel te možnosti. In ker nam gre prodaja dobro, saj delamo za kmetijstvo, ki vse bolj pridobiva pomen, bomo našo proizvodnjo še širili. In v štirih letih, kolikor moram še delati do pokojnine, upam, bom tudi priučil nekaj domačih livarjev, ki so že doslej pokazali veliko spretnosti in željo po znanju. Vzpokoju pa se bom lotil izdelovanja manjših stvari, saj livarstva ne moreš kar čez

noč zapustiti, če si z njim in od njega živel celih trideset let,“ je rekel Makovec.

Dobrih livarjev je premalo, pa tudi njihovo delo je težko zaradi vročine in kovinskih par, ki prizadenejo predvsem pljuča. Zato imajo beneficiran delovni staž, osebni dohodki pa so tudi visoki. Makovec dobi na mesec po 25 tisoč dinarjev, pogosto tudi precej več, tako da ima pogosto celo večji osebni dohodek kot vodja obrata. A Makovec ne dela samo zaradi visokih prejemkov, saj pravi, da ni bil nikoli za pisarniško delo. Vedno je rad ustvarjal nove izdelke, se spopadal s problemi. Livarstvo namreč ni samo preprosto vlivanje tekoče kovine v pečene kalupe ali kokile. Kalupe in orodja je treba narediti za vsak izdelek posebej. In tudi tu se mojster odlikuje, saj je vsak kalup takšno delo, ki terja popolnoma drugačen pristop.

V obratu „Milan Majcen“ naredijo na dan tudi tona različnih odlivkov iz različnih kovin. Najtežje je ulivati aluminij ali medenino, ki se rada penita. Prav pena pa je najhujši problem, s katerim se morajo livarji nenehno spopadati. Različni obroči, ventili in drugi deli, ki jih vgrajujejo v namakalne naprave, morajo biti natančno in kakovostno izdelani, še posebno zaradi tega, ker velik del svojih izdelkov prodajo v tujino za dolarje ali pa v zameno zanje dobijo kmetijske stroje, ki jih naše kmetijstvo prav zdaj še kako potrebuje. Zato jim v teh dneh ne zmanjka dela. Mojster Makovec je tako rekoč ves dan v livarni. Ko se v livarni lotijo bolj zapletenih del ali pa pride do problema, ga grejo klicati tudi domov. Vse to mojstru ni težko narediti, saj se je v Litostroju že pred tridesetimi leti pripravil na tak način dela.

J. SIMČIČ

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

Žreb je med reševalci naše male nagradne križanke tokrat izbral nagradenko, ki ne živi na Dolenjskem, a, kot kaže, zvesto prebira Dolenjski list. Knjigo „Lektor v Ljubljani“ Gerta Hofmanna bo dobila JASNA JAGER iz Šentvida. Za ta roman je Hofmann prejel pomembno avstrijsko nagrado za književnost in sploh ga kritiki uvrščajo v sam vrh pisateljevega ustvarjanja. Izžrebali želimo veliko intelektualnega veselja ob branju romana!

Zelo natvna je misel, da so družbene krivice nunitane kot biseri in da je zadosti, če odstraniš eno, pa se bo raztresel ves molek.

Partizanstvo je bil čas mlinov, ki so zmleli moko za nove vrste ljudi.

Za človeka je važno živeti samo, če ustvarja.

Prizadevanje za modrost nas zares osvobaja.

d	lekarna	kovinska livarska forma	ital. terme	nikelij	večetna rastlina	d	prod	mozolja-vost	pritok mozele
bršč. dežen						konjski tek			
ženska, ki pobira						površina			
pritok volge				borišče					
altana				pozniški v zapori del kolovrata					
god. delavec							oseba iz sod. bodnim sncem	pritok kolpe	različek kem. prvine
d	luža	nočeta barka vrsta pčersa	ukrajinski pesnik.	grdoba					
korenje			udarec s prtom			vozilo			
priznica			slavni jap. lesorezec budimpešt. stadion			twain			
seštevanje						st. gr. pesnik			
bet						ovčja koža			
jud. kraj			gradb. material			rudar			

A. FRANCE

J. JAVORŠEK

E. KARDELJ

SENEKA

Otroci morijo svoje starše

Staršemori so sicer še redki, vendar ne več tako izjemna kriminalna dejanja – Sinovi kot morilci

Slovenski jezik ima v svoji bogati zakladnici besedo, s katero označimo eno najbolj gnusnih kriminalnih dejanj – umor očeta. Vendar pa nimamo enakega izraza, kot je očetomur, da označitev umora matere ali celo obeh roditeljev. Vse kaže, da bomo morali uvesti nove izraze materomur in staršemur, če bomo hoteli pisati o grozovitostih, ki danes stopajo iz meja nekdanje izjemnosti. Umori mater in obeh staršev so bili pri nas tako redki in tako izjemni, da ni bilo potrebe po tvorbi novega izraza. Vprašanje je, ali bo tako ostalo. Če namreč vzamemo primerjavo, da se vse, kar se dogaja na Zahodu, prej ali slej v ostriji ali blažji obliki prenese tudi k nam, potem bomo pričeli tudi takšnim gnusnim dejanjem. V ZDA presenečeni ugotavljajo, da so imeli v zadnjem času nekaj grozljivih primerov umorov staršev. Po številu jih sicer ni veliko, vendar pa je tudi majhno število v primerjavi s prejšnjimi obdobji veliko.

Kriminologi, ki se ukvarjajo s tovrstnimi dejanji, pravijo, da sicer ne vodijo posebnih oddelkov za očetomure, da pa je mogoče na osnovi dospevanj izkušen izveči nekaj osnovnih značilnosti. Tako ugotavljajo, da večino očetomorov, staršemorov in materomorov izvršijo sinovi, hčere le izjemoma. Zanimivo pa je, da hčere dostikrat nagovore brata ali tudi kakšnega drugega moškega, da opravi umor. Torej so v resnici bolj pogosto vpletene v tovrstna kriminalna dejanja. Zelo pogosta značilnost je tudi ta, da sin ubije očeta zaradi pijančevanja in nasilja nad njim in ostalimi

Sončni kovček

Odkar so se fotovoltne sončne celice odlično izkazale v vesolju, so z leti dobivale vse več veljave tudi na Zemlji. Še posebno uporabne so za najrazličnejše naprave, do katerih človek nima stalnega dostopa in so jih doslej napajali z ne dovolj zanesljivimi akumulatorji, ki so za nameček še težki za prenašanje. Japonska družba Nihon Shisetsu Kogyo iz Tokia je sončnim celicam dala še dodatno prednost. Izdelala je majhen prenosni sistem.

Gre za nekaj večji kovček, v katerem je shranjenih 20 fotovoltnih celic, ki dajejo na soncu električni tok jakosti 5 vatov. Dovolj je, da uporabnik odpre lepo oblikovan kovček in ga usmeri proti soncu in že ima na voljo dovolj električnega toka za pogon najrazličnejših naprav od video kamer do močnih elektronskih bliskavic ipd. Pretvorba sončne energije v električno je takojšnja.

Čena sicer ni majhna: 300 dolarjev, a kupcev za sončni kovček ni malo.

člani družine. Sin torej mori iz zaščitniških interesov. Nemalo je primerov, da pijani oče spolno izrablja hčer.

Psihiater Herb McGrew opozarja, da se bo razvita družba vse pogosteje srečevala s staršemori. „Vse kaže, da ima sedanja generacija več težav pri nadzoru svojih prvinskih nagonov,“ ugotavlja. Za dosedanje generacije je bilo značilno, da so konflikte in probleme zapirali vase in jih tlačili v nezavedno, sedanje generacije pa niso inhibirane in puste, da se konflikti izrazijo v dejanjih. Žal v tem primeru z najgusnejšimi umori, ki so včasih za zunanje opazovalca skoraj brez pravega zunanje motiva.

Navedimo za primer 20-letnega Davida Chija, študenta arhitekture na Cornellu, ki je nekega večera vzel velik nož v kuhinji, odšel v dnevno sobo in zaklal očeta. Na sodišču ni znal pojasniti, zakaj je to naredil.

Odgovor pa je, a najdobje ga lahko le strokovnjaki, ki se bodo morali spopasti s to problematiko.

MiM
(Vir: Newsweek)

Snovni vzroki?

Kaj povzroča duševno bolezen shizofrenijo?

Vse več dokazov je, da je mogoče duševne bolezni povezati s čustvenimi in fiziološkimi vzroki. Med strokovnjaki je še posebej živo odjeknilo odkritje dveh ameriških raziskovalcev, ki sta pred kratkim poročala, da sta odkrila nenavadno strukturno abnormalnost v možganih kroničnih shizofrenikov.

Dr. A. Scheibel in J. Kovelman sta analizirala dele možganov 10 umrlih shizofrenikov in jih primerjala z možgani zdravih ljudi. Pozornost sta usmerila predvsem v tisti predel možganov, ki je po mnenju strokovnjakov središče za čustva in zaznavanje resničnosti, tako imenovanihippocampus. Ta del možganov se sestoji iz piramidasto oblikovanih celic, ki so sestavljene tako, da več ali manj kažejo v isto smer. Pri shizofrenikih pa sta raziskovalca odkrila, da so celice neurejene in da se odklanjajo od 90 do 180 stopinj od smeri zdravih celic.

Strokovnjaka domnevata, da ta neurejenost povzroča pojave, tipične za shizofrenijo. Še več: stopnja neurejenosti kaže na resnost obolenja.

Varno v dežju

Japonski avtomobilski proizvajalci se nenehno trudijo, da bi svoje izdelke naredili čim bolj privlačne za kupce, zato vanje vgrajujejo vedno kaj novega. Pri tem na veliko izkoriščajo elektroniko. Pred kratkim so predstavili prve povsem samodejne brisalce za vetrobransko steklo, ki so jih izumili in izdelali pri Nissan Motorsu.

Brisalci se sami vključijo, ko začne deževati, nato pa se sproti prilagajajo razmeram; bolj ko dežuje, z večjo hitrostjo brišejo. Ključna točka novih brisalcev je posebna senzorska celica, ki zaznava dež in pošilja v napravo za uravnavanje hitrosti delovanja ustrezne električne impulze, po katerih se ravna motorček.

Senzor in uravnavalnik hitrosti brisanja je mogoče vgraditi v sedanje naprave zelo preprosto. Pri tem niti ni važno, kakšen model avtomobila je, čeprav je avtomat narejen predvsem za Nissanove.

In cena? Okoli 2.700 din. Ni veliko, če pomislimo, da je dobra preglednost v slabem vremenu še kako pomembna za varno vožnjo.

Ugrabitelji iz vesolja?

Skrivnostno potovanje po oddaljenih planetih, razkrito v hipnozi, je bilo zlagano – Preko 200 „ugrabitev“

Če bi sodili po zatrjevanjih več kot dvestotih ljudi, potem na našem planetu ne ugrabljajo samo letal in potomcev bogatih ter slavnih osebnosti, marveč se iz globokega vesolja k nam spuščajo tudi nezemeljski ugrabitelji. Več kot dvesto ljudi namreč prisega, da so jih ugrabila bitja iz neznanih letečih predmetov in da so jih popeljala na neprostovoljna potovanja po širjavah naše galaksije in še globlje v zunanje vesolje.

Do nedavnega je bil nekakšen svetovni rekord v neprostovoljnih vesoljskih poletih neki italijanski nočni čuvaj, ki je prijavil štiri ugrabitve. Sedanja rekorderka je Barbara Schutte, vzgojiteljica iz ameriške zvezne države Iowa, ki je morala na vesoljska potovanja z nezemljani kar osemkrat. Njen rekord je prišel na dan šele potem, ko so raziskovalci NLP – nekateri znanstveniki se s tem resnično zavzeto ukvarjajo – začeli uvajati spreževanje v regresivni hipnozi. Na ta način priključijo v spomin hipnotizirane osebe tiste dogodke, ki so potonili v pozabo zaradi šoka ali kakšnega drugačnega duševnega pritiska.

Strokovnjak za regresivno hipnozo je Leo Sprinkle, psiholog z wyominske univerze. Kot poglobitvi strokovnjak se je uveljavil na srečanju ameriških psihologov leta 1978, ko je poročal o 25 primerih vesoljskih ugrabitev. Izrazil je sicer dvom v to, ali gre za prave telesne ugrabitve ali za tako imenovano nadčutilna doživetja, ko naj bi človek na doslej še nepojasnen način v duhu obiskoval oddaljene kraje. Da pa gre za poročila o resničnih dogodkih, ni podvomil.

Toda resnica pride na dan. Včasih traja tedne, včasih mesece, leta, desetletja in celo stoletja, vendar pa sta laž in sleparija prej ali slej le razkrinkana. Nedavna sleparija s Hitlerjevimi dnevniki je lep dokaz. Nič manjši pa je priznanje, ki je nedolgo tega razburilo strokovnjake in privržence NLP. Gospodinja Christy Dennis iz Phoenixa je namreč zanikala vse, kar je povedala o svojih doživetjih na tujih planetih. Podpisano izjavo je poslala raziskovalcu Sprinklu, ta pa jo je – kot je prav in pošteno – razmnožil in poslal vsem vidnejšim strokovnjakom za NLP.

Ime ameriške gospodnje iz Phoenixa je vsem poznavalcem ufologije dobro znano. Pred dvema letoma je namreč izšel obsežen članek z naslovom „Hipnotizirana gospodinja priznava“: „Tuji vesoljci so me odvedli na tri čudne planete“. Članek je za revijo National Enquirer napisal Leo Sprinkle na osnovi izpovedi omenjene gospodnje.

Prvič sta se raziskovalec NLP in Dennisova srečala na enem od zborovanj, na katerem so se zbrale žrtve vesoljskih ugrabitev in raziskovalci – ufologi. Zborovanje je bilo posve-

čeno raziskavam otroških doživetij v regresivni hipnozi. Pri hipnozi Dennisove je Sprinkle prišel do izjemno zanimivih odkritij, ki jih je še dopolnil z nadaljnji hipnotičnimi seansami, v katerih se je razkrila čudovita dogodivščina gospe Dennisove.

V članku je opisano, kako so neznana vesoljska bitja odvedla Dennisovo daleč na neki tuj planet. Kar je presenetljivo, je dejstvo, da je potovanje potekalo brez naprav. Vesoljski tuji so silne daljave premagovali s takojšnjimi nesnovnimi presosi.

Dennisova je tuje opisala kot tri metre visoka bitja človeških oblik. Bili naj bi izredno lepo grajeni, temno olivne poiti, zlatih las in oči. Mesta so si gradili pod površjem planeta, da ne bi skvarili naravnega okolja. Na površje naj bi prebivalci daljnega sveta hodili na počitek in izlete, vse delo pa bi ostalo v podzemeljskih prostorih.

Ko je opisovala izgled planeta, Dennisova ni bila najbolj ustvarjalna. Pripovedovala je, da je nebo vijolično, da so drevesa modra in vode škrlatne.

Pod vodstvom tuja z izmenom Aranon je Dennisova obiskala še druga dva planeta. Na enem naj bi jih napadli nekakšni jamski ljudje, kar kaže, da na vseh obiskanih planetih le ni tako zelo idilično. Po obisku so tuji ugrabljeno Zemljanjo na enak način, kot so jo ugrabili, prenesli nazaj na Zemljo.

Dve leti so mnogi verjeli vsemu, kar je gospodinja iz Phoenixa izpovedala, Sprinkle pa napisal. Zaupanje v resničnost izpovedi so še utrdila poročila o testih resnice, ki so jih opravili na gospe Dennisovi.

Pa vendar je bila sleparija. Ni bilo ne zlatolasih in zlatookih tujev ne planeta z vijoličnim nebom in ne podzemeljskih mest. Vse to si je Christy Dennis izmislila, da bi sodobnike opozorila na probleme, s katerimi se otepamo tu na Zemlji: onesnaženo okolje, izginjanje narave, sovražno razdeljenost človeštva itd. V tem so njene izpovedi skladne s podobenimi poročili. Skoraj vsi, ki zatrjujejo, da so jih ugrabila vesoljska bitja, v svojih pripovedih nakazujejo rešitve za sedanje stanje na našem, v mnoge težave odetem planetu.

Tudi strah za usodo človeštva ima torej velike oči.

MiM
(Vir: Discover)

Jezik postaja stromašen, jecljajoč, negotov, če ga uporablja človek, ki ni podkovan v tistem, kar bi moral povedati.

Uradniki se obračajo, kakor potegne politična sapa. Značaja med njimi ne iščimo.

J. TRDINA

Črtice in povesti iz narodnega življenja

DVA ZAKONA

Podoba, katere

vidimo v kolibah naših kmetov, nam ne pokazujejo svetnikov v pravem človeškem truplu, ampak grde spake, odurne pošasti. Novejši čas se je to nekoliko zboljšalo, sam ter tja se nahaja že v najbornejših kajžah silka. Kristova ali Matere božje, ki ne bi delala nečasti niti hiši premožnega meščana.

Na drugem koncu imata Bošte in njegova žena Marica svojo lično, prijazno spalnico. Posteljo pokriva mrežasto pokrivalo, belo ko sneg. Na čedni omariči stoji ura in nekoliko porcelanaste posode. Mala mizica je pregrnjena z rdečim platnom. Na njej leži bukvarnica Tratnikova, kakih petnajst večidel prekrasnih vezanih knjig. V spalnici se mrači še o belem dnevu, ker zarašča odna pregosta brajda, „da je jutraj dalj tema“. Še to moram dodati, da je spalnica tudi pobarvana s prijaznim zelenilom in da ima zidano rusko peč.

Po vseh treh izbah in tudi v gornjici pod streho je videti še marsikatero lišparijo in lepotljo, katere sem pogrešal pri drugih kmetih. Niti orodje in druge priprave ne kažejo zgolj domačega dela in oblike. Bošte mi je to razjasnil in razložil takole.

„Na Francoskem blizu Avinjona, kamor so nas jetnike prignali, sem stanoval več tednov pri nekem krojaču, ki se je pisal Savre. Ni se moglo reči, da je mož bogat, zaslužil si je prav toliko, da je z rodovino vred pošteno zdeloval. Ali hišo si je napravil tako zalo in vabljivo, da ni imel noben bogatin take. Ne notri ne na dvoru ni smela biti nobena smet, nobena pajčevina, nikakršna druga nesnaga. Kaj novega si je malokdaj kupil, ali vsa, kar si je kupil, je bilo lepo trdno, da je veselilo oči in je tudi kaj trajalo. Omislil si je sčasoma dragoceno posodo, več zlatih ur, krasno pohištvo in še raznih drugih reči, za katere kmet misli, da so zanj preimunitne. Izbe in hiša so dobile s tem toliko prijaznost, da jih je človek prav nerad zapuščal. V taki ječi bi lahko prebil celo leto brez velike žalosti.

Šarvetov dom se mi je tako priljubil, da sem za trdno namenil, kadar se povrnem na Kranjsko, da ga bom tudi jaz pomenjal, kolikor mi bo mogoče. Nekaj reči sem si nakupil še

na tujem, nekaj sem jih dal napraviti po tujih obrazcih doma, še za druge pa sem pisal tistim ljudem, pri katerih sem na svojih potih dal časa stanovat in si pridobil njihovo prijaznost. To sem moral storiti, kajti prepričal sem se, kako strašno smo zaostali Slovenci za drugimi narodi. Veliko dobrih reči ne dobi Slovenec doma, če bi ponujal zanje zlat denar, ker jih ne znamo izdelovati, ker jih dostikrat še ne poznamo ne.

Kar vidite pri meni, je zneseno iz vseh kotov in vetrov. Žepno uro sem si kupil v Brešiji; vem, da so francoske še boljše, ali človek jih mora poznati, drugače ga lahko prekanijo. Ogledalce z zlatim obodom sem prinesel iz Benetk in tako tudi tale prstan in še nekaj drugih ktnic, ker sem od nekaj silšal, da je beneško zleto najprvo na svetu. Ono kupčico z zlatim vencem in začetnimi črkami svojega imena sem dobil za male kraljarje na Češkem; češka steklarija silvokar nobena druga.

Na Češkem sem dostikrat opazoval, kako kmetje orjo. Poseben všeč mi je bil njihov plug, ki ga zovejo ruhadno. Precej, ko sem prevzel gospodarstvo, mi je moral stohor Tone, moj boter, narediti tako ruhadnoj prav težko sem mu mogel dopovedati, kakšno je, ker ga še ni nikoli videl. Od konca je mislil, da norim, in tudi sosedje so se mi grozno smejali, dokler se niso prepričali s svojimi očmi, koliko bolje rije in rahlje zemljo ta češki plug mimo domače nerode.

Še nekaj so me naučili Čehi. Med njimi sem pogostoma videl prav lično izdelane in ozaljšane stole in mize. Mize se mi kranjske bolj dopadejo, ali stole in klopi sem si naredil po češkem zgledu, čisto sa. brez Tonetove pomoči.

Moja železnina je deloma gorenjska, deloma štajerska. Če pogledate v kuhinjo, ne najdete nobenega ribniškega pisarka. Ribničani delajo slabo, da je joj, njihova posoda ne ostane dolgo cela, če pride k ognju. Zeto sem si omislil nekoliko nemških loncev iz železa in medli. Rabimo jih že več let; že do zdaj veljajo manj ko ribniški, če pomislim, koliko se je teh pobilo. Sedlo in drugo konjsko opravo sem naročil na Dunaju, ki ima za tako blago najprve mojstre.

Kar imam porcelana, ga je prinesla v Trst angleška ladja, iz Trsta sem ga dobil „pod roko“ po dobrem znanju, ki je vozil

žejnim Primorcom dolenjskega, s qukrom zaslanjenega žvižgavca tista leto, ko je bila v Primorju zbolela trta.

Sukna in platna boljše vrste nisem hotel nikoli prej kupiti, dokler se nisem prepričal, da je iz poštene tvornice. Res, da sem ga plačal draže, ali sem ga pa rabil tudi več let.

Tega pravila se držim v vseh rečeh, Šarveta, vem, da še ne bom kmalu dosegel, koliko sem si pa že popopravil, da me veseli domača hiša bolj kakor vsaka druga v vasi, in vselej, kadar kam grem, komaj čakam, da pridem zopet domov.

Z enako skrbjo si je Bošte zasadi tudi svoj vrt. Dolenjskih cepičev se ni branil, če so bili dobrega rodu. Ali se ni mogel z njimi zadovoljiti. Po svetu je videl zlahknejše, plodnejše dreve nego v domači fari. Tudi se je prepričal, kako slabo še Kranjci vrtnarijo. Kupoval je tedaj tuja semena in drevesca in jih sadil in gojil, kakor so mu veljavale bukke, lastne in tuje skušnje. Za zgled mu je služil gospod Lovre Pintar. Večkrat je obžaloval, da ima do njega tako daleč in se ne more nikoli z njim ustno kaj pomeniti.

Takrat je slovel tudi suhorski župnik Škofic, kako izvrstno ume ravhati s sadjem in trto. Enkrat zve Tratnik, da je prišel v Novo mesto, in precej se napoti k njemu. Vrli mož se Škoficu priljubi, prav rad ga je poudelil in mu svetoval, kako naj dela, da mu bo vrt nesel dobiček. Pozneje ga je še Bošte večkrat obiskoval v Suhor in še zmerom pripoveduje z navdušenjem o prelepih Škofičevih zasadih in o prijaznosti, s katero ga je gospod sprejemal in mu razkazoval vse naprave suhorskega raja.

Na svojem vrtu pa je imel neko posebnost, ki je prav izvirna in mikavna. Vsem drevesom in rastlinam, katere je zasadiil in cepil, je dajal lastna imena v spomin svojih sorodnikov, prijateljev in dobrotnikov. Ko sva se sprehajala okoli hiše, mi je dostikrat pravil, kako zove svoje sadike in zakaj. Naj povem nekoliko zgledov.

„Ta trta tu na oglu hiše je dobila na krstu ime ‚Balant‘. Kaj pravite, od kod? Balant je bil moj veseli ded. Naučil me je plesati, ko je imel on sedemindeset let, jaz pa sedem. Sukal se je kakor vrtavka. Mož ga je rad pil, ali ni maral slabega. Dolenjec mu je malokateri tehnik. Ker je obhodil veliko sveta, je poznal veliko vin.

Ko za volan sede alkohol

Za nesrečo s traktorjem je bil Franc Kavšek obsojen na dva meseca zapora — Pred osmimi leti že obsojen

NOVO MESTO — Nesreč s traktorji je iz leta v leto več, največkrat se končajo z najhujšim — s smrtnim izidom. Nesrečam pogosto botruje nespretno upravljanje s tem na videz preprostim kmečkim strojem in prometnim sredstvom, pogosto pa za volan sedeta tudi alkohol in preutrujenost. Tako je bilo tudi lani februarja, ko je traktor ursus s priklopnikom upravljaval Franc Kavšek iz Sel pri Zagorici.

Popivanje prejšnjega dne brez zadostnega spanja, potem pa še nekaj kozarčkov v Mirni peči, je bilo malo preveč za srečen izid vožnje proti domačim Selom. Traktor s priklopnikom, ki ga je upravljaval Franc Kavšek, je namreč blizu nadvoza čez magistralno cesto zapeljal na levi rob ceste, odkoder ga je vrglo tri metre globoko. Voznik je sicer odnesel celo kožo, zato pa je njegov sopotnik v nesreči utrpel hujšo telesno poškodbo.

Ker je Kavšek upravljaval traktor pod vplivom alkohola, je iz malomarnosti ogrozil varnost prometa ter resno ogrozil življenja drugih ljudi. Zaradi hudega kaznivega dejanja zoper varnost prometa je bil pri novomeški enoti Temeljnega sodišča Novo mesto obsojen na dva meseca zapora in na varnostni ukrep odvzema vozniškega dovoljenja za osem mesecev.

Sodišče je Kavška, ki bo plačal tudi stroške obravnave in poprečnino, obravnavalo kot specialnega povratnika, saj je pred osmimi leti že bil obsojen zaradi prometne nesreče, ki jo je povzročil z osebnim avtomobilom R-4.

ZAGORELO ZARADI OTROŠKE IGRE Z VŽIGALICAMI

Pretekli četrtek je okoli trinajste ure zagorelo v gospodarskem posloppu Jožeta Vranešiča iz Cerkvišče. Požar so povzročili otroci, ki so se igrali z vžigalicami. Zgorel je leseni del poslopja in pet ton sena. V požaru je bilo za 650 tisoč dinarjev gmotne škode. Pri gašenju požara so sodelovali gasilci gasilskega društva Cerkvišče in vaščani.

KOSILNICA SE JE PREVRNILA NANJ

27. junija dopoldne se je s traktorsko kosilnico poškodoval Mirko Štrekelj iz Svibnika. Med košnjo je zapeljal vzvratno proti bregu potoka, tam pa je izgubil ravnotežje ter padel v potok. Ker se je kosilnica prevrnila nanj, so ga zaradi poškodb, ki jih je pri tem dobil, odpeljali v novomeško bolnišnico.

TATOVI SO ODNESLI NEKAJ VREČ GNOJILA

Tatovi so bili minule dni na obisku tudi v upravnih prostorih tozda Brazda Kmetijske zadruge Novo mesto, ki jih prav zdaj obnavljajo. Večkrat so skozi okna vdrli v prostore, razbili okenska stekla in straniščno školjko. Iz odprte lope so odnesli tudi nekaj vreč umetnega gnojila.

ŠE VEČ PREVIDNOSTI — O tem, da cestarji največ dela na cestah opravijo poleti, ne kaže izgubljati besed. Zato pa morajo vozniki prav v tem času še bolj paziti na nepredvidene ovire in še previdneje voziti v času takih in podobnih zapor cest.

Z AVTOM GA JE VRGLO V SAVO

Pretekli četrtek okoli 9. ure zvečer se je na regionalni cesti med Blanco in Sevnico zgodila huda prometna nesreča, v kateri je izgubil življenje 27-letni Martin Romih iz Pokleka. Romih je vozil avto od Blance proti Sevnici, pri Gobovcih je na povsem ravnem delu ceste zapeljal na desno neurtjeno bankino, odkoder ga je odbilo čez cestišče na levo. Prek nasipa ga je vrglo v Savo, kjer se je Romih utopil v avtomobilu. Na avtomobilu je za 30 tisoč dinarjev škode.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• Neznani vlomilec, ki je vlomil v prostore žage na Pogancih, ni kakšna izgubljena tatinska duša, ki izmakne vse, kar mu pride pod roko. Ker je potreboval sekuro — cepinko, je vzel samo njo, po drugih rečeh pa se ni oziral, niti jih ni odtujil.

• Kaže, da se nekje na Dolenjskem spet pripravljajo na ohcet z veliko svati. Neznani „ekonom“ je za to velepridevitej iz kurnika Staneta Šiška v Jurki vasi „priskrbel“ 10 zajetnih kur. Očitno se ta preskrbovalec ne zanese kaj preveč na negotovo oskrbo z mesom in se je raje zanesel na svoje poznavanje do brih kurnikov.

• Še tako majhen zmikavt se mora vsaj malo spoznati na psihologijo, če hoče uspevati v svojem poklicu. Tako je tudi neznan tat, ki je Mirku Brudarju z Rihpovca, ko je delal v vinogradu, ukradel denarnico in bencinski bon, prav gotovo vedel za silno dolenjsko zamaknenost, ko gre za vinograde in vinogradništvo.

• Piletičevi iz Gornjega Gradišča so si očitno izbrali preveč ljudomilnega psa čuvaja. Njihovega škotskega ovčarja, ki je vreden 30 tisoč dinarjev, je nekdo ukradel, ne da bi pes enkrat samkrat zalajal na neznanega obiskovalca in ljubitelja psov.

KRONIKA NESREČ

ZDOMKA TRČILA S TOVORNJAKOM — Zdomka Vladislava Paletan je 27. junija zvečer vozila osebni avtomobil iz zagrebške smeri proti Ljubljani. Ko je pri Odrgi dohitela tovornjak, ga je začela prehitovati. Tedaj pa ji je nasproti pripeljal tovornjak s priklopnikom, ki ga je upravljaval Ivo Bijelič iz Osijeka. Čeprav se ji je umikal na rob cestišča, sta vseeno trčila. Paletanova je bila v nesreči ranjena in so jo odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Gmotne škode je bilo za 350 tisoč dinarjev.

ZBILA KOLESARJA — Štirinštideseletni Mirko Šajnovič iz Lokev pri Črnomlju se je 29. junija dopoldne peljal na kolesu z motorjem po Črnomlju od Trga svobode proti črpalki. Med potjo je dohitel traktor in ga začel prehitovati. Tedaj je iz stranske ulice pripeljal Darinka Prljanovič iz Tribuč, zadela kolo in

zbila kolesarja. Kolesar je bil v nesreči ranjen in so ga odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

TEŽKO RANJEN KOLESAR — Med vožnjo od Kronovega proti Novemu mestu je Janezu Mrgoletu pri Otočcu pred avto zapeljal 10-letni kolesar Janez V. Čeprav je Mrgolet močno zaviral, trčenja ni mogel preprečiti. Deček je bil v trčenju težje ranjen in so ga odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

ZALETEL SE JE V GREDER — Pretekli četrtek je Metličan Franc Jaklič vozil avtomobil od Bršljina proti Prečni. Na ovinku pred Prečno je zapeljal v levo in se zaletel v greder Cestnega podjetja Novo mesto, ki ga je nasproti pripeljal Martin Škedelj. V trčenju se je Jaklič lažje ranil in so mu prvo pomoč nudili v novomeški bolnišnici. Gmotno škodo so ocenili na 10 tisoč dinarjev.

V Sarajevo po dres z grbom

Mlada dolenjska atleta si bosta na državnem prvenstvu skušala priboriti mesto v ekipi za balkanske igre — Šikonja tudi blizu norme za nastop na EP

NOVO MESTO — Med mladimi atleti novomeškega atletskega kluba, ki so v zadnjem letu močno napredovali, sta tudi tekača Robert Šikonja in Gorazd Gabrijel. Gabrijel je v teku na 400 m svoj osebni rekord popravil od lanskih 52,4 s na 49,8, v svoji specialni disciplini, teku na 400 m z ovirami, pa od 60,9 kar na 55,65 s, kar je letošnji najboljši rezultat v državi med starejšimi mladinci. Gorazd je letos zmagal na 400 m na ekipnem mladinskem državnem prvenstvu ter na atletskem pokalu Slovenije za srednje šole, na 400 z ovirami pa na slovenskem mladinskem prvenstvu.

Robert Šikonja, prav tako kot Gabrijel dijak novomeške srednje šole tehniških usmeritev, je med mladinci zmagal na tekmovanju za Hanžekovičev memorial v teku na 1.000 m in z rezultatom 2:27,54 dosegel letošnji najboljši čas v državi; na 1.000 m je Robert zmagal na atletskem pokalu Slovenije za srednje šole, mladinski slovenski prvak pa je v teku na 400 m z izvrstnim časom 49,16 s, kar je drugi najboljši letošnji mladinski rezultat v državi, in v teku na 800 m, kjer se pa še ni približal svojemu osebnemu rekordu 1:52,65.

Njun trener Janez Penca pravi: „Gabrijelu se pozna, da je pozimi treniral izredno zavzeto in prizadevno. Velik napredek je dosegel s splošnim zimskim treningom, kar daje upanje, da je njegov vrh še precej višje. Šikonja pozimi predvsem zaradi težav z zdravjem ni treniral tako intenzivno, kljub temu pa je v svoji specialni disciplini, teku na 800 m, sposoben izboljšati svoj dosedanja rezultat, o čemer nedvoumno govori tudi njegova odlična časa na 400 in 1.000 m, le močnih tekem mu letos manjka. Sicer pa

trdno zagovarjam stališče, da je treba mladim obetajočim atletom pozimi omogočiti večkrat po teden dni priprav v toplejših krajih ob morju. Vsa svetovna atletika se pozimi seli v toplejše kraje, kjer so razmere za naporen trening neprimerno ugodnejše in tudi mi se temu ne bi smeli izogibati. Sele tako bi tudi lahko obljubili boljše rezultate.“

Oba mlada atleta si precej obetata od državnega prvenstva za starejše mladince, ki bo 16. in 17. julija v Sarajevu in ki bo hkrati tudi izbirno tekmovanje za državno mladinsko reprezentanco za nastop na balkanskih igrah v Bukaresti.

„V štafeti 4 x 400 m sem si že zagotovil mesto v državni reprezentanci za balkanske igre, imam pa tudi veliko možnosti, da se uvrstim tudi v teku na 800 m, če se v Sarajevu uvrstim vsaj na 2. mesto,“ pravi Šikonja. „Če bi imel še kakšno močno tekmo, bi lahko izpolnil tudi normo za nastop na evropskem mladinskem prvenstvu, ki bo konec avgusta na Dunaju; teči bi moral 1:51,7, kar je sekundo bolje od mojega osebnega rekorda, in mislim, da sem sedaj spodoben doseči ta rezultat.“

Robert Šikonja: „Sposoben sem izpolniti normo za nastop na evropskem prvenstvu v teku na 800 m.“

Gorazd Gabrijel: „Državno prvenstvo v Sarajevu je lepa priložnost za uvrstitev v mladinsko reprezentanco za balkanske igre.“

RADIČ PONOVO TRENER INLESA?

Ekipa ribniškega Inlesa, novi član I. B rokometne lige, je te dni ostala brez trenerja, saj dosedanja voditelj Jože Šilc v prihodnji sezoni ne bo več vodil moštva. Uprava kluba sedaj resno razmišlja, da bi za prvotnega trenerja ponovno poklicali na pomoč bivšega trenerja in igralca Nikolo Radiča, ki sedaj vadi ekipo Lipe iz Ajdovščine. Za Ribničane bi bil to vsekakor najboljši izhod.

M.G.-č.

KOČEVJE: OBČINSKO PRVENSTVO V TENISU

Teniška sekcija pri TVD Partizanu iz Kočevja je pred dnevi pripravila občinsko prvenstvo v tenisu za pionirje, mladince in člane. Nastopilo je kar 30 igralcev. V finalnih obračunih pa so bili doseženi ti rezultati — pionirji: Struna — Saftič 9:5; mlajši mladinci: P. Gregorič — A. Gregorič 9:7; člani: Koleta — Knavs 6:3, 5:7, 6:2.

M.G.-č.

Odločili so centimetri

Črnomljska dirka za „Nagrado veteranov“ Lampiču pred Čerinom — Novomeško zmagovalje med mladinci

ČRNOMELJ — Z mago vojak Janeza Lampiča med člani in velikim uspehom mladih novomeških kolesarjev se je minuli vikend končala že 19. tradicionalna dirka za „Nagrado veteranov“, ki je letos potekala po cestah Bele krajine.

Na tekmi je nastopilo preko 100 kolesarjev, ki so se dan pred osred-

njo tekmo pomerili še v dirki na kronometer, kjer je 24 kilometrov proge najhitreje premagal rogovec Kosirnik. Daleč največ zanimanja pa je seveda veljalo dirki članov, ki so se udeležili ta čas vsi najboljši jugoslovanski kolesarji. Za od starta sta „potegnila“ Lampič in Čerin, žrtev njunega hudega tempa pa je bil celo Bojan Ropret, ki je na cilj pripeljal s kar triminutno zamudo. Sicer pa sta si Čerin in Lampič „prijateljsko“ razdelila lovorike. Medtem ko je Lampič osvojil končno zmago, je bil Čerin najuspešnejši na letočih in gorskih ciljih.

Vrstni red: Lampič (VP Kranj), Čerin (Rog) oba 2:47,00, Ropret (Sava), ... 10. Bojanc (VP Kranj) 2:53,09.

Nič manj razburljivo pa ni bilo v mladinskih konkurencah. Pri mlajših mladincih je zmagal Novomešan Stangelj pred Beogradčanom Milenkovičem in Berdenom iz Beltincev. Krkaž Božič je bil peti. Še večje zmagovalje so beležili Novomeščani med starejšimi mladinci. Zmagal je Smole z enakim časom kot drugouvršeni Papež, tretji je bil Trampuš, četrti pa Šebenik (oba Rog).

V FINALU KOČEVJE IN TABOR

Včeraj sta se v finalni tekmi ženskega odbojarskega pokala Slovenije za območje ljubljanske regije pomerili vrsti deklet Kočevja in Tabora. Kočevke so namreč pred tem brez posebnih težav dobile tekmo z mlado ekipo šentviškega Partizana s 3:0, nato pa še brez boja srečanje z Ljubljano.

Tudi Gabrijel se zavzeto pripravljata na državno prvenstvo. „V teku na 400 m sem letos dosegel več kot sem pričakoval, in mislim, da na državnem prvenstvu ne bi še izboljšal svojega rezultata, zato bom najbrž startal samo v teku na 400 m z ovirami, kjer imam letos najboljši rezultat v državi in kjer se lahko uvrstim na enega od prvih dveh mest ter si s tem priborim mesto v reprezentanci za nastop na balkanskih igrah.“

Vujasinu drugi mirnopenški mali maraton

Teka se je udeležilo preko 50 tekačev in tekačic

MIRNA PEČ — V počastitev 4. julija in 40-letnice ustanovitve 15. divizije so mladinci iz Mirne peči pripravili drugi tradicionalni mirnopenški tek. Proga je bila dolga kar 21 kilometrov, tekme pa se je udeležilo okoli 50 tekačev. Kot zanimivost povejmo, da so se pomerile tudi ženske, prizkušnje pa je dobila Marjeta Pogačnik iz Tržiča, medtem ko je v moški konkurenci po pričakovanju slavil ljubljancan Svetlan Vujasin.

Rezultati — ženske do 30 let: Pogačnik (Tržič) 1:49,5, Lavrič (Trebnje) 2:19,15; nad 30 let: Žigon 2:01,30, Grabrijan (obe Ljubljana) 2:03,30; moški do 40 let: Vujasin (Ljubljana) 1:11,05, Dizdarevič (Grosuplje) 1:13,3, Umek (Kranj) 1:15,45, Bučar (Šentjernej) 1:18,3, ... 10. Doljak (Novo mesto) 1:25,5; nad 40 let: Bartol (Ljubljana) 1:21,45, Kovač (Brezovica) 1:21,55, Štros (Kranj) 1:23,00, Ivanetič (Metlika) 1:48,43.

V MOTOKROSU BLAŽIČ DRUGI

V prvi letošnji dirki za republiško prvenstvo v motokrosu v Mačkovecih na Goričkem je v kategoriji 125 kubičnih cm lep uspeh dosegel član Dolénjske Božič, ki je zasedel drugo mesto, le točko za zmagovalcem Ulago; 5. je bil Potočnik iz Črnomlaja. Na isti progi je bila tudi tretja dirka za državno prvenstvo v tej kategoriji, v kateri je Črnomlajčan Majerle zasedel 7.—8. mesto.

NOVOMEŠČANI DRUGI V VIDMU

V nedeljo so se mladi novomeški kolesarji udeležili dirke v italijanskem Vidmu, kjer je na 105 km dolgi progi vozilo dvesto tekmovalcev. Jugoslovanski kolesarji so dokazali, da so dobro pripravljani za bližnje balkansko prvenstvo, ki bo v Turčiji. Zmagal je Trampuš (Rog), Novomešan Papež je bil drugi, Smole osmi, ekipno pa so novomeški kolesarji zasedli 2. mesto. Papež in Smoleta je zvezni kapetan mladinske reprezentance poklical na priprave za balkansko prvenstvo.

ZAMUJENA PRILOŽNOST ELANA

Nogometaši novomeškega Elana so zamudili lepo priložnost, da bi se uvrstili v finale jugoslovanske nogometne finala na območju Slovenije. V polfinalni tekmi so na domačem igrišču po streljanju enajstmetrov izgubili s kranjskim Triglavom z rezultatom 6:5. V rednem delu se je tekma končala 1:1 (0:0). V prvem polčasu so bili gostje boljši in v začetku drugega polčasa prvi dosegli zadetek, potem pa so domačini zaigrali boljše, najprej izenačili in imeli še nekaj lepih priložnosti za zmago. Tudi po streljanju z 11 metrov so imeli domači igralci zmago že v rokah, a so po голу prednosti najprej enkrat zgrešili vrata, en strel pa je kranjski vratar ubranil.

ŽELEZNIŠKO GOSPODARSTVO
ŽELEZNIŠKA TRANSPORTNA ORGANIZACIJA
LJUBLJANA, n. sol. o.
TOZD ZA PROMET ZIDANI MOST, n. sub. o.
ZIDANI MOST 9

OBVESTILO

Vse, ki jih veseli delo na železnici, obveščamo, da bomo v septembru 1983 organizirali

tečaj za prometno transportne delavce (premičar, zavirač, kretnik)

Pogoji za sprejem so:

- starost najmanj 18 let,
- posebna zdravstvena sposobnost,
- najmanj 6 razredov osnovne šole

Tečaj bo trajal 3 mesece (7 ur dnevno), /

S pričetkom tečaja boste sprejeti v delovno razmerje.

Po uspešno opravljenem izpitu boste razporejeni na eno izmed postaj na območju od Zidanega mosta do Dobove, pri čemer bomo poskušali upoštevati bližino vašega prebivališča. Po določenem času uspešnega dela je možnost napredovanja oziroma dodatnega izobraževanja.

Za opravljanje navedenih del in nalog vam pripada benefi-
carna delovna doba.

V TOZD je organizirana družbena prehrana.

Železničarji in njihovi družinski člani imajo posebne ugod-
nosti pri prevozih z vlakom doma in v tujini.

Odločite se in postanite železničarji!

Prijave sprejema kadrovska služba TOZD za promet Zidani
most, Zidani most, št. 9, do 25. 7. 1983.

**MERCATOR-KOPITARNA SEVNICA p. o. SEV-
NICA**

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

VODJA PRIPRAVE DELA

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še
naslednje:

- da imajo končano višjo šolo lesarske smeri in 3 leta
delovnih izkušenj na področju organiziranja proizvodnje
ali
 - da imajo končano srednjo šolo lesarske smeri in 5 let
delovnih izkušenj na področju organiziranja proizvodnje.
- Delovno razmerje z izbranim kandidatom bo sklenjeno za
nedoločen čas s poskusnim delom 3 mesece.
- Rok za sprejemanje prijav je 10 dni po dnevu objave.
- Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom zaposli-
tev naj kandidati pošljejo na naslov: MERCATOR-KOPI-
TARNA SEVNICA, 68290 SEVNICA /
- O izbiri bodo kandidati obveščeni najkasneje v 15 dneh po
sprejemu sklepa o izbiri.

ISKRA - IEZE

TOZD KERAMIČNI KONDENZATORJI
ZUŽEMBERK

Odbor za delovna razmerja

objavlja
prosta dela in naloge:

1. VODENJE PROIZVODNJE TOZD

Pogoji:

- visoka ali višja šola - elektro, strojna smer ali z rezultati
dela izkazane ustrezne delovne izkušnje,
- 5 let delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih delih,
- aktivno znanje tujega jezika.

2. VIŠJE MEDICINSKE SESTRE

Pogoji:

- višja šola,
 - 2 leti ustreznih delovnih izkušenj (splošne, patronažne).
- Pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj
kandidati v 15 dneh po objavi pošljejo na naslov: ISKRA -
IEZE, TOZD keramični kondenzatorji Žužemberk, splošna
služba.
- O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem
zbiranju ponudb.

Komisija za delovna razmerja delavskega sveta delovne
skupnosti Zavarovalne skupnosti
**TRIGLAV-DOLENJSKE OBMOČNE SKUPNOSTI NOVO
MESTO**
objavlja
prosta dela in naloge:

1. CENILCA - LIKVIDATORJA GRADBENIH
ŠKOD IN SVETOVALCA ZA PREVENTIVO.

2. REFERENTA LIKVIDATORJA - obveznosti
življenjskih zavarovanj.

3. ZAVAROVALNEGA ZASTOPNIKA za zastop
Trebnje.

Pogoji:

- AD/1
- visoka ali višja šolska izobrazba gradbene smeri, dve oziroma štiri
leta delovnih izkušenj
- aktivno znanje slovenskega jezika

- AD/2
- višja šolska izobrazba, pravne, upravne smeri, štiri leta delovnih
izkušenj

- AD/3
- uspešno končana poklicna šola in eno leto delovnih izkušenj
Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas, s polnim delovnim
časom. Za objavljena dela in naloge je določeno dvomesečno
poskusno delo.

Kandidati, naj ponudbe s kratkim lastnoročnim napisanim življenje-
pisom in dokazili o uspešno končani šoli, pošljejo v roku 8 dni na
naslov: Zavarovalna skupnost Triglav-Dolenjska območna skupnost
Novo mesto, Cesta herojev 1, Novo mesto.

Ponudbe kandidatov, ki ne bodo priložili zahtevanih dokumentov,
komisija ne bo obravnavala.

Sklep o izbiri bo kandidatom vročen v roku 30 dni, po preteku roka
za prijavo.

VIO OSNOVNA ŠOLA NOVO MESTO

razpisuje naslednja prosta dela in naloge:

TOZD OŠ MILKA ŠOBAR-NATAŠA,
Šmihel 4, Novo mesto

1 RAVNATELJ, PU ali P

1 UČITELJ GLASBENE VZGOJE, PU ali P
(učna obveznost se dopolnjuje na TOZD Janez Trdina,
Stopiče)
- za nedoločen čas

1 UČITELJ ZA SLOVENSKI JEZIK, PU ali P

- za določen čas od 1. 9. 1983 do 1. 5. 1984
(nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)
Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih predpisuje
zakon o osnovni šoli. Začetek dela je 1. 9. 1983.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh
po objavi razpisa neposredno na TOZD. Kandidati bodo
obveščeni o izidu razpisa v 30 dneh po izbiri.

425/26-83

**Začasni kolegijski organ v strokovni službi samo-
upravne interesne skupnosti materialne dejavnosti**
Brežice

razpisuje

dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi za
dobo 4 let za

1. VODJO TEHNIČNE SLUŽBE

Pogoji:

- višja oziroma srednja izobrazba gradbene smeri, 5 let
delovnih izkušenj in opravljen strokovni izpit
- ustrezne organizacijske sposobnosti in ustvarjalen odnos
do samoupravljanja;

2. VODJO FINANČNO RAČUNOVODSKE
SLUŽBE

Pogoji:

- višja oziroma srednja izobrazba ekonomske smeri in 5 let
delovnih izkušenj,
- ustrezne organizacijske sposobnosti in ustvarjalen odnos
do samoupravljanja.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj
kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov:
Strokovna služba SIS materialne dejavnosti Brežice, 68260
Brežice, Cesta prvih borcev 11.

438/27-83

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA
ŽITO TOZD PEKARNA KRŠKO

objavlja prosta dela in naloge za nedoločen čas s polnim
delovnim časom in trimesečnim poskusnim delom v DE
Krško

**PRIUČITEV NA DELA V PEKOVSKI PROIZVO-
DNJI IN OBČASEN RAZVOZ IZDELKOV - 1**
delavec

Pogoji:

- popolna ali nepopolna osnovna šola,
- opravljen vozniški izpit C kategorije.

Delo je pretežno nočno.

Pisne prijave z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju zahteva-
nih pogojev pošljite v 8 dneh po objavi na naslov:
ŽITO Ljubljana - TOZD Pekarna Krško, Cesta 4. julija 86.
O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po izteku roka
za sprejem ponudb.

439/27-83

REJCI ZAJCEV - KUNCEV, POZORI

KZ „KRKA“ Novo mesto v sodelovanju s KZ LAŠKO
organizira na svojem področju vsak drugi četrtek v mesecu
odkup zajcev - kuncev.

Prvi odkup bo v četrtek, 14. 7. 1983, v sledečih krajih s
pričetkom:

- Mirna peč, pred upravo TZO, ob 7. uri,
- Žužemberk, pred upravo TZO, ob 8. uri,
- Straža, pred upravo TZO, ob 9. uri,
- Novo mesto, pred trgovino v Bršljinu, ob 10. uri,
- Šentjernej, pred upravo TZO, ob 11. uri,
- Škočjan, pred upravo TZO, ob 12. uri.

V poštev pridejo mladiči vseh pasem v starosti do 6
mesecev z 12-urnim postom v teži 2,5 kg - 3 kg. Odkupna
ceña je 150,00 din za kg žive teže. Izplačilo bo takoj ob
prevzemu.

Istočasno sporočamo, da bo KZ KRKA Novo mesto
organizirala intenzivno kooperacijsko rejo zajcev - kuncev.
Prosimo posameznike, ki se za to zanimajo, da se oglasijo pri
naši pospeševalni službi za živinorejo v Novem mestu, Cesta
komandanta Staneta 10, kjer se dobijo strokovna navodila in
nadalnji napotki.

KZ „KRKA“ Novo mesto
KZ „LAŠKO“

**Samoupravna stanovanjska skupnost občine Kočev-
je razpisuje**

II. NATEČAJ v letu 1983

za pridobitev posojila za individualno in združeno gradnjo,
nakup ali prenovo stanovanja ali stanovanjske hiše.

Natečaj velja do vključno 31. 7. 1983.

Upravičenci se lahko seznanijo s podrobnostmi natečaja pri
OZD in delovnih skupnostih, Društvu upokojencev Kočevje,
Obrotnem združenju Kočevje, krajevnih skupnostih in pri
Zvezi borcev NOV.

Kočevje, 30. 6. 1983

Predsednik zbora
uporabnikov:
FIGAR Marko, i. r.

UGODEN
NAKUP
POHIŠTVA

VELIKA IZBIRA KUHINJSKIH IN SOBNIH GARNITUR
PRODAJA NA KREDIT IN DOSTAVA NA DOM

OBISČITE NAS V PROSTORIH OSNOVNE ŠOLE GRM
OD 5. DO 15. JULIJA 1983
ODPRTO OD 11 DO 20 URE

dolenjka

DO „KOMUNALA“ Novo mesto, p. o.
Mala Cikava 28

razpisuje

po sklepu delavskega sveta prosta dela oziroma naloge s
posebnimi pooblastili in odgovornostmi s štiriletnim manda-
tom:

1. INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGA-
NA - DIREKTORJA DO
2. TEHNIČNEGA VODJE
3. VODJE RAZVOJNO-KOMERCIJALNEGA SEK-
TORJA

in objavlja

po sklepu komisije za medsebojna delovna razmerja prosta
dela in naloge

4. ZAHTEVNA POPRAVILA TRANSPORTNIH
SREDSTEV (2 izvajalca)
5. ZAHTEVNO AVTOELEKTRIKARSTVO (1 iz-
vajalca)
6. ZAHTEVNO VZDRŽEVANJE VODOVOD-
NEGA OMREŽJA (1 izvajalca)
7. ZAHTEVNA MONTAŽA VODOVODOV (2 iz-
vajalca)
8. NADZOROVANJE OMREŽJA IN JEMANJE
VZORCEV (1 izvajalca)

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z
zakonom in družbenim dogovorom o kadrovske politiki,
izpolnjevati še naslednje pogoje:

pod 1:

- visoka ali višja strokovna izobrazba ekonomske, gradbene,
pravne, organizacijske ali druge ustrezne smeri
- najmanj 3 oz. 5 let delovnih izkušenj na vodilnih delih in
nalogah

pod 2:

- visoka ali višja strokovna izobrazba komunalne, strojne,
gradbene, organizacijske ali druge ustrezne smeri
- najmanj 3 oz. 5 let delovnih izkušenj pri takih ali
podobnih opravilih

pod 3:

- visoka, višja ali srednja izobrazba ekonomske, komunalne,
gradbene ali druge ustrezne smeri
- 2, 3 oz. 5 let delovnih izkušenj pri takih ali podobnih
opravilih

pod 4:

- poklicna šola avtomehanične usmeritve
- 1 leto delovnih izkušenj

pod 5:

- poklicna šola avtoelektrikarske usmeritve
- 1 leto delovnih izkušenj

pod 6: o-

- poklicna šola vodovodno-inštalaterske ali klju-
čavničarske usmeritve

pod 7:

- vozniško dovoljenje B kategorije
- 1 leto delovnih izkušenj

pod 8:

- poklicna šola vodovodno-inštalaterske ali ključavničarske
usmeritve
- vozniško dovoljenje B kategorije
- 1 leto delovnih izkušenj

pod 8:

- srednja šola sanitarne usmeritve
- vozniško dovoljenje B kategorije
- 3 leta delovnih izkušenj

Kandidate za razpisana dela in naloge prosimo, naj svoje
vloge s priloženimi dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo
v 15 dneh po dnevu objave na naslov: DO „KOMUNALA“,
Novo mesto, p. o. Mala Cikava 28, p. p. 2. Na ovojnico naj
pripišejo oznako: „Za razpisno komisijo“.

Kandidati za objavljena dela in naloge od 4 do 8 naj svoje
vloge pošljejo splošnemu sektorju DO.

Dela in naloge od 1 do 3 razpisujemo za 4 leta.

Dela in naloge od 4 do 8 objavljamo za nedoločen čas.
Vse kandidate bomo o izbiri pisno obvestili v 30 dneh po
poteku roka za sprejemanje prijav.

432/26-83

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 7. julija – Dan izgnancev
Petek, 8. julija – Elizabeta
Sobota, 9. julija – Veronika
Nedelja, 10. julija – Amalija
Ponedeljek, 11. julija – Olga
Torek, 12. julija – Mohor
Sreda, 13. julija – Henrik
Četrtek, 14. julija – Just

LUNINE MENE

10. julija ob 13.18 – mlaj

NOVO MESTO: Dom JLA: Od 8. do 10. 7. italijanski film Razbojnik iz Texasa. Od 11. do 13. 7. ameriški film Ubijalec iz slušalke.

mali oglasi

STANOVANJA

ZDOMCI! Prodaj stanovanje v Novem mestu, dvosobno. Informacije po telefonu 23-826.

ODDAM opremljeno sobo s kopalnico v Novem mestu – jekletu. Telefon 85-160 od 6. do 7. ure. PRODAM dvosobno komfortno stanovanje (56 m²) s telefonom v Ljubljani. Ponudbe naslovite na Veber, Dolenjska 45 E, Ljubljana.

Kmetijski stroji

PRODAM enosni kultivator Standard – Honda F 400 s prikločkom, okopalnik, cisterno in črpalko za brizganje vinogradov ali vrtov. Informacije: Franc Einzierler, Črnomelj; Evgen Mueller, Ručetna gora, Črnomelj.

TRAKTOR FERGUSON 35, prevoženih 1900 ur, prodam. Anton Hočevar, Škocjan 44.

TRAKTOR (60 KM), pogon na vsa štiri kolesa in 40 KM s koso prodam. Alojz Bambič, Smalčja vas 27, 68310 Sentjerne.

TRAKTOR HOLDER (12 KM), enosni, ugodno prodam. Rudi Petan, Arnovo selo 24, Artiče.

PRODAM SEPING SKOBELNIK in kosilnico ACME, tel. 21-575.

MLATILNICO, ki delno čisti (za na pod), prodam. Franc Struna, Potov vrh 1 b, Novo mesto.

PRODAM motokultivator (frezo) – HONDA F 600 s prikločki in novo motorno žago SAXS Dolinar 133. Janez Pasar, Žemberk 170.

Motorna vozila

APN 4 in dele za SIMCO 1000 prodam. Mikulan, Stopiče 38.

ŠKODO 120 L, letnik 1979, prodam. Darko Zaletel, Dol. Kamenec 53, Novo mesto.

Z 101, letnik oktober 1977, prodam. Tel. 24-627.

BREŽICE: 8. in 9. 7. ameriški film Na zlatem jezeru. 10. in 11. 7. avstralski film Cestni bojevniki. 12. 7. francoski film Povsem običajna zgodba. 14. 7. ameriški film Pasji sinovi.

ČRNOBELJ: 8. in 10. ameriški film Bronco Billy. 7. in 10. 7. avstralski film Cestni bojevniki. 12. 7. francoski film Povsem običajna zgodba. 14. 7. ameriški film Pasji sinovi.

KOSTANJEVICA: 9. 7. francoski film Horoskop. 10. 7. ameriški film Velika prva divizija. 13. 7. nemški film Begunke.

KRŠKO: 7. 7. italijanski film Keoma. 10. 7. hongkonški film Tigrov bes. 13. 7. nemški film Dekleta gredo v Muenchen. 14. 7. italijanski film Leteča brigada.

SEVNICA: 8. in 9. 7. angleški film Seks z zvezdami. 10. 7. ameriški film Meja na Rio grande. 13. in 14. 7. italijanski film Žena ljubica.

Z 750, letnik 1976, obnovljeno, prodam. Informacije na telefon 72-631, po 16. uri.

PRODAM

V bližini Novega mesta prodam rabljeno pohištvo za opremo ene sobe. Informacije na telefon (061) 262-705 zvečer.

NAVADNO HARMONIKO prodam. Nosan, Mestne njive 23, Novo mesto.

PRODAM kolo poni-mini. Informacije na telefon 22-077 med 20. in 21. uro.

PRODAM dobro ohranjen gumi voz (16 col) in skedenj s kozolcem, zgrajen iz hrastovega lesa. Jancz Agnič, Desinec 8, 68340 Črnomelj.

PRODAM regal za dnevno sobo in šivalni stroj Bagat. Suln, Jerebova 20, Novo mesto.

PRODAM COLN ELAN 4,20, odprtega tipa z gliserskim dnom, možna montaža do 20 KM motor s prikolico, in cerado za 30.000 din. Tel. 22-374.

PEČ za centralno, CTC, tip 266 z gorilcem, (novo), prodam za dinarje. Telefon 068-23-611.

PRODAM 15001 dobrega cvička. Naslov v upravi lista (2892/83).

PRODAM vzdoljni štedilnik s pokrovom. Janez Škrabar, Nad mlino, Novo mesto, telefon (068) 21-451.

PRODAM rabljen otroški poni kolo s pomožnimi kolesčki. Rupar, Kristanova 22, Novo mesto.

KUPIM

KUPIM traktorsko enosno prikolico, lahko pokvarjeno. Telefon (068) 49-055.

POSEST

V Krškem prodam gradbeno in komunalno urejeno parcelo. Informacije vsak dan po 15. uri na telefon 71-940.

HISO za rušenje (velikost 9 x 9,5 m) prodam. Informacije na telefon (068) 51-084.

PRODAM smrekov gozd (2 ha, 10 arov). Naslov v upravi lista (2891/83).

VIKEND, nov, sodobno opremljen, možnost stalnega bivanja, voda, elektrika, asfalt, železnica in avtoBUS – prodam. Ogled ob sobotah. Ponudbe pod šifro: „MIRNA – TRSTENIK“.

HISO v dvojčku z vrtom v Črnučah pri Ljubljani, vseljivo, prodam najboljšemu ponudniku. Ponudbe pod šifro: „200 CRNUČE“.

HISO v Dobovi pri Brežicah prodam. Telefon 67-018.

PRODAM 2,20 ha gozda in 1,30 ha pašnika, skupaj, v k. o. Loka, Črnomelj, za približno 22 SM. Ogled je možen 10. julija od 11. do 13. ure. Oglasite se na naslov: Jerman, Na bregu 17, Črnomelj. Informacije: Kalčič, telefon (063) 701-500.

RAZNO

ODDAM V NAJEM v Trebnjem prostor 8,50 x 3,20 m za skladišče ali za malo mirno obrt. Tel. (068) 44-458.

MAMICA Z OTROKOM išče sobo v Novem mestu ali bližnji okolici. Tel. 23 769 (068) dopoldne.

CESTNIKE

DRAGEMU OČETU JOZETU BOLTEZU iz Gabrja pod Gorjanci iskrene čestitke za njegov 55. rojstni dan, Jožici Novak za 25. rojstni dan ter Francu Sašku za 45. rojstni dan. Vsem skupaj želimo mnogo sreče, zdravja in veselja. MARIJA z družino.

OBVESTILA

OBVEŠČAM cenjene stranke, da bo vulkanizacijska delavnica v SENTJERNEJU zaradi dopusta zaprta od 20. julija do 8. avgusta. Se priporoča JUZNIC!

12. 13. 14. 15 in 16-colske gumi vozove, za traktorsko ali konjsko vprego prodam. Dostava na dom, po dogovoru. Se priporoča STANE BULC, Jurčkova pot 73, Ljubljana – Rakovnik.

VODOVODNE INSTALACIJE napeljuje in popravljam kvalitetno in po konkurenčnih cenah. Material imam na zalogi. Možnost plačila z bančnim kreditom. Drago VIRC, Tomšičeva 11, 68210 Trebnje, telefon 44-594.

OBVEŠČAMO VAS, da bo mesnica zaradi obnovitvenih del in kolektivnega dopusta zaprta do 23. 7. 1983. MESARSTVO PAVLE BOBIČ, Škocjan.

CENJENE STRANKE OBVEŠČAM, da bo fotografska delavnica LUJO HERCIGONJA, Ragovska 1, Novo mesto, zaradi letnega dopusta zaprta od 17. julija do 7. avgusta. Se priporočamo!

KRKIN KLUB

V poletnem obdobju bodo v klubu ob sredah predvajali filme domače in tuje produkcije. Tako si lahko 13. 7. ogledate socialno angažirano komedijo „Zvi bili pa videli“ o problemih mladih pri prodoru v svet odraslih v naši družbi (glasba skupine Buldožer), 20. 7. italijanski dokumentarni film „Dirkaška mrzlica“ z vozniki formule 1 v glavni vlogi, 27. 7. pa film Romana Polanskega „Nož v vodi“ – drama. Pričetek predstav je ob 20. uri, klub je odprt uro pred predstavo (bife je odprt).

Program v ostalih dneh bo stekel takoj, ko dobimo že dolgo obljubljen in težko pričakovano ozvočenje.

opomba:
dodatek k filmom

Z NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Od 23. do 29. junija so v novomeški porodnišnici rodile: Anica Vidic iz Suhorja – Damjana, Martina Luzar iz Dolnjega Gradišča – Marjanca, Marjanca Gregorčič iz Smarjete – Franca, Darinka Bajc iz Podulca – Darjo, Darja Križič iz Mirne – Danijela, Mihaela Patek iz Krškega – Mitja, Boža Simonič iz Podrebri – Mateja, Marija Barič iz Dolencev – Janija, Milena Simonič s Stražnega vrha – Tomaža, Alenka Zakrajšek iz Trebnjega – Nušo, dr. Slavka Zibert – Vizec iz Sentjerneja – Igorja, Justina Vidmar iz Visejca – Roberta, Marija Kerin iz Krškega – Roka, Katica Svetič iz Stopnega – Ano, Ladislava Tisovec iz Gornje Straže – Janeza, Milena Gorše iz Gornjega Mraševca – Dejana, Barica Vrbaš iz Gornikov – Roberta, Renata Grabnar iz Mokronoga – Gregorja, Martina Glavan iz Gornje vasi – Stanka, Damjana Perme iz Dolenjskih Toplic – Grozdano, Slavka Pavlin s Potovega vrha – Alenko, Marjana Makše iz Goriske vasi – Darjo, Danica Jontez iz Sentjanža – Iva, Danica Lenčič iz Sentjerneja – deklico, Janja Pekolj iz Rdečega kala – dečka in Jožefa Bohte iz Dolnjih Lakovnic – deklico. Iz Novega mesta: Nada Gojkovič iz Adamičeve 47 – Leona, Marija Badovinac iz Nad mlinov 41 – deklico, Džema Zulčić z Drske 36 – Alena, Ana Prebeg iz Nad mlinov 23 – Marka in Mojca Dolmovič iz Slakove 2 a – Matica.

V času od 18. do 22. junija so v novomeški porodnišnici rodile: Alenka Bartolj iz Dolenje Straže – Stanka, Olga Horjak iz Sevnice – Matejo, Ivanka Marušič iz Krškega – Jaka, Erika Spec iz Rožemberka – Mojco, Jožica Zupančič iz Velikega Podljudna – Boruta, Zdenka Pintar iz Meglenika – Marka, Vera Udovc z Broda – Vesno, Antonija Strojini iz Mihovce – Matjaža, Irena Kobe iz Dolenje Straže – Suzano, Milka Lukunič iz Lukunič Drage – Željko, Frančiška Zibert iz Škocjana – Uroša in Vilija, Antonija Škvarč iz Gorenjih Skopic – Lidijo, Anica Novak iz Dolenjih Sušic – Katarino, Ana Brunski iz Brihovega – Bojana, Cvjetka Bartolj iz Dolenje Straže – Tejo, Marija Saje iz Poljan – Simono, Alojzija Mrgole iz Zbur – Damjano, Nada Ilnar iz Gornjih Raven – Bojano in Angela Hočevar iz Dolenjih Dol – deklico.

Iz Novega mesta: Terezija Mikec iz Volčičeve 14 – Jano, Veronika Zupevec z Drežetove poti 6 – Gasperja, Janja Bogovac s Ceste herojev 32 – Zeljko, Brigita Goričar s Trdinove 14 b – Miloša, Džuleska Gabeljič s Ceste herojev 35 – Edina in Irena Košmerl iz Volčičeve 26 – Natašo. Čestitamo!

BREŽICE

V času od 17. do 24. junija 83 so v brežiški porodnišnici rodile: Vida Grmšek iz Malega Kamna – Roberta, Đurda Zemljak iz Samobora – Matijo, Marija Grubač iz Senkoveca – Renato, Biserka Šebalj iz Krškega – Zvonka, Evica Vapnar iz Vel. Jazbine – Vladimirja, Marija Blažinčič iz Brezovice – deklico, Mira Dvoršak iz Zakota – Danijela, Dragica Poljak iz Samobora – dečka, Jožica Resnik iz Sevnice – dečka, Karmen Simončič iz Leskovca – Alenko, Vesna Knežič iz Kraja Gornjega – dečka, Lidija Zibert iz Krškega – Nina, Marjana Kovačič iz Zupelevca – Aleša, Đurđica Biščan iz Samobora – Heleno, Ema Jelčič iz Brezovice – Aleksandra, Biserka Plevko Djumič iz Samobora – Dino, Verica Lukina iz Rud – Hrvoja, Emira Redžić iz Vel. Mraševa – Catibo, Dušana Škofljanec iz Brežic – Urško, Anica Snelc iz Hrastine – Petra, Jožica Hostnik iz Brežic – Tanjo, Marjanca Mlinarič iz Breznice – Mašo, Ijka Radič iz Krškega – Damirja. Čestitamo!

„KRKA“ – tovarna zdravil
Novo mesto

objavlja prosta dela in naloge

TURISTIČNEGA ANIMATORJA za TOZD Hotel Grad OTOČEC

Za opravljanje del se zahteva:
– višja ali srednja šola gostinstvo-turistične, ekonomske ali druge ustrezne smeri,
– aktivno znanje dveh svetovnih jezikov,
– obvladanje strojepisja.
Za željene so primerne delovne izkušnje. Vse, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje in jih zanima opravljanje navedenih del vabimo, da pismene prijave pošljejo na naslov: HOTEL GRAD OTOČEC.
Vse informacije lahko dobite po telefonu: 21-830.
443/27-83

METLIKA
Partizanski trg 5

objavlja prosta dela in naloge v oddelku finančne službe

LIKVIDATORJA III (pripravnika)

Pogoji:
– srednja izobrazba ekonomske smeri,
– obvladanje strojepisja.
Prijave pošljite na naslov: OBRTNA ZADRUGA METLIKA, Partizanski trg 5, v osmih dneh po objavi v časopisu.
O rezultatih objave bomo kandidate obvestili najkasneje v 15 dneh po izbiri.
436/27-83

NOVOTEKS, tekstilna tovarna, n. sol. o., Novo mesto Foersterjeva 10

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA DELOVNE SKUPNOSTI SKUPNIH SLUŽB

OBJAVLJA dela in naloge

VODENJE IN ORGANIZIRANJE DELA IZVOZA METRAŽNIH PROIZVODOV IN PREJE

Pogoji:
– najmanj višja ekonomska šola, komercialna ali druga primerna usmeritev
– aktivno znanje tujega jezika – angleščina
– 3 leta delovnih izkušenj
– zunanjetrgovinska registracija
Zaposlitev je za nedoločen čas. Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: NOVOTEKS, tekstilna tovarna, n. sol. o., Novo mesto, Foersterjeva 10, kadrovski oddelek.
Kandidate bomo o izidu izbire pismeno obvestili v 30 dneh po izteku prijavnega roka.
445/27-83

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DITC, tozdz Časopis Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Niko Rihar.

UREDNIŠKI ODBOR: Ksenija Khalil (direktor in glavni urednik), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezak, Bojan Budja, Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Joža Primc, Drago Rustja, Jože Simčič, Jožica Teppelj, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tehnični urednik Priloge: Jože Matkovič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Iztok Gačnik in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 15 din. Letna naročnina 600 din – Za delovne in družbene organizacije 1.200 din – Za inozemstvo 20 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun 52100-620-170-32000-009-8-9 (Ljubljanska banka, Temeljna dolenjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 250 din, za razpise, licitacije ipd. 350 din, 1 cm na določeni, srednji ali zadnji strani 380 din, 1 cm na prvi strani 500 din. Vsak mali oglas do 10 besed 115 din, vsaka nadaljnja beseda 12 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu. 52100-603-30624 – Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Glavni trg 7, p. p. 33, telefon (068) 23-606 – Naslov skupnih služb DITC: Germova 3, p. p. 33, tel. 22-365 in 22-551 – Naslov ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka: Jenkova 1, p. p. 33, telefon (068) 24-006 – Nenaročeni rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC, tozdz Grafika, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob tragični in boleči izgubi našega ljubega brata, sina in vnuka

MARJANA ARNŠKA

iz Krajnih Brd nad Blanco

se iskreno zahvaljujemo tov. Alojzu Žibertu in Ivanu Mirtu, ki sta mu tako nesebično nudila prvo pomoč, podjetju Sigmat iz Brestanice za organizacijo pogreba, darovane vence in cvetje ter govorniku ob odprtem grobu. Nadalje se zahvaljujemo kaplanu za spremstvo in tolažilne besede, vodstvu osnovne šole Blanca in vsem tovarišem za številno spremstvo, govorniku pred rojstno hišo pokojnega za lepe in tolažilne besede. Zahvaljujemo se tudi vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam pomagali v teh težkih dneh in pokojnega tako številno spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi vsem številnim darovalcem cvetja in vencem.

Žalujoci: oče, mami, brat Ivo in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 64. letu nas je zapustil naš skrbni in dragi mož, oče, brat in stari oče

ALEKSANDER GREGORIČ

iz Kostanjevice na Krki

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, sosedom, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, pokojnemu darovali številno cvetje, ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, nam pa izrazili sožalje. Posebna zahvala velja zdravstvenemu osebju bolnišnice Novo mesto - pljučni oddelek, pljučni oddelek Golnik ter zdravstvenemu osebju Kostanjevice na Krki. Zahvaljujemo se župniku za opravljeni obred, govornikom za poslovilne besede in pevcem.

Žalujoci: žena, hčerke Fani, Marija in Betka z družinami

*Dragi Tone!
Kje tvoje zlato skromno je srce?
Kje tvoje pridne tople so roke?
Le kje mehke so dlani?
Nemo gledamo resnici v obraz,*

*odgovora pa ni in ni...
Le kdaj zjasnili se nam bodo spet
obrazi?
Strtih misli in srca ostali smo,
edino upanje je zlati čas!*

ZAHVALA

Ob globoki žalosti in nenadomestljivi izgubi našega dragega

TONETA SALMIČA

iz Krškega, Zdolska 12

izražamo iskreno in toplo zahvalo vsem, ki ste počastili njegov spomin, ga spremili na zadnji poti, mu darovali cvetje, z nami pa v težkih trenutkih sožalovali.

Vsi njegovi

*A dan je črni moral priti,
bridkosti dan, oj, dan solzan,
težko je bilo se ločiti,
a solze vse, ves jok zaman.*

ZAHVALA

V 58. letu starosti nam je kruta usoda nepričakovano iztrgala iz naše sredine drago mamo, staro mamo, snaho, sestro in teto

TONČKO TRBOVC

rojeno BOŽNAR
iz Kršinjega vrha 7

Ob tem strašnem in nenadnem udarcu usode se iskreno zahvaljujemo vsem vaščanom in sorodnikom, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, pokojnici darovali cvetje in vence ter jo spremili v tako velikem številu na njeni zadnji poti. Posebna hvala pevcem iz Mokronoga, govorniku KS Tržiče, DO Zmaga iz Mokronoga ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: sin Slavko z ženo, hčerka Elica z družino, tašča, sestre in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je zapustil naš dragi oče, stari oče, brat, tast in stric

FRANC KEGLJEVIČ

posestnik
iz Dol. Brezovice pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, znancem in vsem ostalim, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih, pokojnemu darovali vence in cvetje ter nam izrazili sožalje. Posebno se zahvaljujemo dr. Barburiču za njegovo pomoč pri lažanju bolečin na domu. Zahvala tudi Šentjernejskemu oktetu in duhovniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: žena Ana, Jože z družino, Franci z družino, Ivanka z družino ter Anica z družino in ostalo sorodstvo

*Kje si naš dobri oče,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?*

ZAHVALA

Po dolgotrajni boleznii nas je v 78. letu zapustil naš ljubi, dragi in dobri mož, oče, brat, stric in stari ata

JOŽE PARKELJ

iz Mirne peči

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki so z nami sočustvovali, pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju internega oddelka novomeške bolnišnice za lažanje bolečin, sodelavcem delovnih organizacij Zavarovalne skupnosti Triglav Novo mesto, Laboda Novo mesto, PTT podjetja Ljubljana - PTT sektorja, ZO PTT Slovenije - sektorja za PTT promet, Pošte 61112 Ljubljana za darovano cvetje in izrečeno sožalje. Zahvala velja tudi pevcem in župniku za lepo opravljeni obred. Vsem skupaj in vsakemu posebej še enkrat naša iskrena zahvala.

Žalujoci: žena Angela, sinovi Franc, Janez, Jože in Marjan, hčerki Štefka in Marija z družinami ter ostalo sorodstvo

*Zlata mama si bila,
s svojim zgledom si živeti nas učila,
tih, skromna si odšla,
naj bo lahka zemlja, ki te je pokrila.*

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga in skrbna mama, stara mama in prababica

MARIJA TRAVNIK

Dol. Nemška vas 2, Trebnje

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki so z nami sočustvovali, pokojnici darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje, ter jo spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju Trebnje, posebno dr. Stanislavi Vilfan za njeno pomoč na domu, kolektivu SAP Ljubljana, VVO DE Murgle Ljubljana, DU Trebnje, sosedi Angelci Vinšek za nesebično pomoč ter pevcem in kaplanu za opravljeni obred.

Žalujoci: hčerke Pavla in Joži z družinami, Mici z možem Janezom, sin Stane z Rezko in ostalo sorodstvo

Aktiv kmečkih žena

pri Agrokombinatu Krško vabi v nedeljo 10. 7. 1983 ob 15. uri na Smednik pri Raki, na prikaz kmečkih del „OD ŽETVE DO KRUHA“ in na veselico, ki bo ob 18. uri.

Igra domači ansambel. Prireditev vsebuje: prikaz žetve - prevoz snopja - vlaganje v kozolec - mlačev - izdelovanje škope in peko kruha. Pridite in uživajte v lepotah naše vasi!

446/27-83

KRVODAJALCI, POZORI!

V občini Trebnje poteka krvodajalska akcija od 14. 7. do 18. 7. 1983 in sicer:

14. 7. 1983 je odvzem krvi v ZD Trebnje, 15. 7. 1983 v ZP Mirna in 18. 7. 1983 v Zadrudnem domu Mokronog. Pozivamo naše občane, da se v čimvečjem številu udeležijo te največje solidarnostne akcije. Iz oddaljenih krajev je organiziran prevoz in sicer vozi posebni avtobus po naslednjem razporedu:

14. 7. 1983 TREBNJE

VELIKI LJUBLJANSKI AVTOBUS

1. proga		2. proga:	
Catež	odhod ob 7,00	Rdeči kal	odhod ob 8,00
Razbore (Križ)	odhod ob 7,05	Vrbovec	odhod ob 8,05
Zagorica (Križ)	odhod ob 7,10	Artmanja vas	odhod ob 8,10
Mačkovec	odhod ob 7,15	Dobrnica	odhod ob 8,15
Mala Loka	odhod ob 7,20	Železno	odhod ob 8,20
Velika Loka	odhod ob 7,25	Knežja vas	odhod ob 8,25
		Občine	odhod ob 8,30

2. MALI AVTOBUS

Sela Šumberk	odhod ob 7,30
Podšumberk	odhod ob 7,35
Gombišče (Križ)	odhod ob 7,40
Bič	odhod ob 7,45
Vel. Gaber (bife)	odhod ob 7,50
Vel. Gaber pod žel. postajo	odhod ob 7,50
Praproče	odhod ob 8,00
Šentlojrenc	odhod ob 8,10

15. 7. 1983 MIRNA

1. proga

Šentrupert	odhod ob 7,00
Prelesje	odhod ob 7,05
Rakovnik	odhod ob 7,10
Slovenska vas	odhod ob 7,15

2. proga

Ševnica	odhod ob 8,00
Brezovica	odhod ob 8,05

18. 7. 1983 MOKRONOG

Jelševac	odhod ob 7,00	Roje (Zore)	odhod ob 8,00
Čučnja vas	odhod ob 7,10	Statemberk	odhod ob 8,10
Drečji vrh	odhod ob 7,15	Ornuška vas	odhod ob 8,15
		Čašnjice	odhod ob 8,20
		Trebešno	odhod ob 8,25

Prosimo krvodajalce, da se poslužujete organiziranih prevo. ov, kajti s tem se bomo izognili dolgemu čakanju. Pričakujemo vašo udeležbo, kajti vaša kri lahko marsikomu vrne zdravje, ali pa celo reši življenje.

OBČINSKI ODBOR RK
TREBNJE
444/27-83

ZAHVALA

Ko je daleč od nas v Kanadi utihnilo plemenito srce naše drage mame

MARIJE MESTNIK

in smo jo na njeno željo pokopali v rodni zemlji, nam je bolečino blažila vaša lepa beseda, ki ste jo nam izrazili v pismih ali ustno. Zahvaljujemo se našim dobrim prijateljem, ki so nam stali ob strani, sosedom iz Lobetove ulice za tolažbo in cvetje. Posebno se zahvaljujemo duhovniku Bogoljubu za prelepo opravljeni obred, pevcem in vsem, ki ste jo z nami pospremili v tolikšnem številu na zadnje počivališče. Hvala za poklonjeno cvetje in sočustvovanje.

Vsi njeni

*Preteklo je že leto dni,
kar ni te, ati, več med nami,
spomin na te pa še živi
pri hčerkah tvojih in pri mami.*

V SPOMIN

9. julija bo minilo žalostno leto, odkar nas je v 41. letu starosti za vedno zapustil dobri očka in mož

MARTIN KERN

iz Škocjana 50

Hvala vsem, ki se ga spominjate!

Vsi njegovi

JOŽE ŽLOGAR

Med vojno so Ravnacem, gorjanski vasi v metliški občini, rekli tudi mala Moskva ali partizanska Švica. Na spominski plošči je naštetih toliko raznih institucij, ki so bile med vojno nastanjene v Ravnacah, od glavnega štaba slovenske partizanske vojske preko raznih partizanskih tehnik do tujih vojaških misij, da jih znese skoraj več, kot je bilo hiš v vasi. Vsi za boj sposobni fantje in možje so bili v partizanih, na srečo nihče ni padel, le Žlogarjev Jože, mitraljezec in bombaš, je bil ranjen pri Brodu na Kolpi, ko se je partizanska vojska spopadala z Nemci, ki so hoteli vdreti proti Kočevju.

V Ravnacah ni bilo nobenega belega, sovražnik pa je samo dvakrat prišel v vas. Pa še nekaj je zanimivo: po vojni smo se tako rekoč vsi vrnili v domačo vas in v večini ostali na kmetijah, le

„Obljubiti sem moral, da bom šel v kmetijsko šolo,“ se danes o tem spominu namuzne Žlogar, ki je obljubo izpolnil tako, da je dva tedna obiskoval tečaj na novomeški grnski kmetijski šoli. „Od takrat do danes pa se borim tukaj, na kmetiji, po pisarnah se nisem hotel, čeprav bi takrat lahko dobil službo kje na občini, a se nisem hotel riniti. Pa mi danes ni nič žal, čeprav me je žena na kolenih prosila, naj grem v službo, da bo kakšen dinar pri hiši.“ „Doma ga tako in tako ni bilo nič, kar naprej je bil po sestankih in na prostovoljnem delu,“ je povedala Žlogarjeva mama.

Jože je bil med drugim tudi predsednik gradbenih odborov, ko so gradili dom na Suhorju, pri obnovi električnega omrežja, pri posodobitvi ceste od Dol preko Drag in Ravnac do Suhorja. Pri gradnji suhorskega doma je poleg ostalih organizacijskih poslov opravil kar 450 udarniških ur, ko so asfaltirali cesto, pa so bila vrata Žlogarjeve zidanice na stečaj odprta. „Pa ne samo naša, pri vseh delih so se naši vaščani res izkazali.“

Danes ima Žlogar 3.500 dinarjev kmečke pokojnine, toliko zneso še varstveni dodatek, dobi pa tudi pet tisočakov priznavalnine. „Kot partizan tomiševce, ki je ostal čisti kmet, dobim najvišjo možno priznavalnino v naši občini. Nekaj govorijo, da se bo po novem letu to priznavalnino nekaj spremenilo in da naša občina ne bo imela dovolj denarja. Ne vem, nekako bomo že preživeli, saj smo tudi med vojno, ko v našo vas od 1942. do konca vojne nismo dobili ne soli ne sladkorja ne kvasa in še vžigalic; vsaka hiša je bila en dan zadolžena za ogenj. Tudi po vojni nam ni bilo lahko, meni so kar od oka nabil tretji najvišji davek v bivši suhorski občini. Nič zato, danes pa lahko rečem, da sem pošten borec in pošten kmet, jezik me je res malo tepel, vendar je moja beseda vedno in povsod nekaj veljala, in danes tudi še.“ A, za Žlogarjevo besedo je vedno stalo trdo delo.

A. BARTEJ

tam, kjer je bilo po več otrok, so se nekateri zaposlili,“ pravi Jože Žlogar, 61-letni borec, danes kmečki upokojenec, ki je na svoji koži krepko občutil vse tegobe kmečkega življenja in končno dočkal, da so tudi za kmeta prišli lepši časi. „Če je danes kmet pripravljeno delati, mora tudi kaj imeti. Včasih smo živino na pol zastonj ponujali po sejnih, danes ti po dobrih cenah odkupijo vse, od pšenice in krompirja do živine.“

Po končani vojni Jožeta nikakor niso hoteli demobilizirati. „Bil sem v zaščiti vojaško-političnega vodstva, na koncu namestnik komandirja zaščitne čete in pomožni spremljalec prvega predsednika slovenske vlade Borisa Kidriča.“ Mama je pri hiši prosila v Ljubljano na štab V bataljona, naj ga kot hranilca pustijo domov.

ON IN ONI – Jani Kovačič v „dialogu“ z množico. V nedeljo sta Kovačič s svojim neodvisnim umetniškim sindikatom in ansambel Srp zagrela poslušalce tudi s kritičnimi sporočili svoje glasbe. Na desni fotografiji: anonimna obraza iz množice. (Foto: MiM)

Otočec – dva dni rockovska Meka

V dveh dneh je na festivalu Rock Otočec 83 nastopilo 16 ansamblov iz Jugoslavije in tujine – Pohvale organizatorjem – Program bi zaslužil več poslušalcev

OTOČEC – V nočnih urah na prehodu z nedelje na ponedeljek so na prostrani lok pri gradu Otočcu utihnil visoki stolpi zvočnikov, odklopili in pospravili so vrhunska desetkilovatna ozvočenja, ugasili barvne reflektorje. Več kot tisočglava množica mladih, ki so ta dan in že prejšnji pripešali, prikolesarili ali se pripeljali z avtomobili, motorji in avtobusi z vseh koncev Slovenije in Jugoslavije na Otočec, se je razšla; nekateri so zaspali kar na travniku v spalnih vrečah, drugi so se zavlekli v šotore, večina jih je odšla domov. Visok oder, na katerem se je v dveh dneh zvrstilo preko sto glasbenikov, je ostal prazen. Končal se je festival Rock Otočec 83.

Letos je ta sicer že tradicionalna prireditelj prvikrat potekala dva dneva in je tako po dolžini trajanja kot po številu nastopajočih (16 skupin) dosegla svojo najvišjo točko doslej. Če upoštevamo pestrost glasbenih smeri, zastopanih na festivalu, lahko zapišemo, da je letošnji festival segel preko meja samega rocka, kot je po nastopajočih skupinah segel preko republiških in tudi državnih meja. Znanih jugoslovanskih in tujih ansamblov bi bilo še več, festival pa programsko še boljši, kot je sicer sploh bil, ko bi bil prireditelj, OK ZZMS Novo mesto, razpolagal z več denarja.

„OD ŽETVE DO KRUHA“

SMEDNIK – Mercator-Agrokombinat Krško (aktiv kmečkih žena) pripravlja v nedeljo, 10. julija, ob 15. uri na Smedniku pri Raki prikaz kmečkih del: žetve, prevoz snopja, vlaganje v kozolec, mlačev, izdelovanje škopja, peko kruha. Prireditelj, na kateri pričakujejo poleg znanih slovenskih narodopiscev še nekatere goste iz tujine, bo potekala pod skupnim naslovom „Od žetve do kruha“, sklenili pa jo bodo, kakopak, z veselico.

OB ZADNJE KOLO – V noči na 26. junij je nekdo vlomil v klet bloka na ulici Majde Silc. Vlomilec je s kolesa Aleša Florjanca odvil zadnje kolo, vredno 1.500 dinarjev.

S TATOM JE SLO REZERVNO KOLO – Miroslavu Dimitrijeviću iz Semiča je tat z avtomobila, ki ga je imel parkirane pred blokom, odnesel rezervno kolo in dvigalko.

„Glasbeniki so igrali za minimalne honorarje,“ je povedal Zdravko Voglar, tehnični vodja festivala. „Nekateri tudi zastoj, le stroške potovanja in bivanja smo jim povrnili. Povabili smo več imen, kot jih nastopa, ker smo želeli dobiti na Otočec vse, ki danes v rock glasbi nekaj pomenijo, vendar so nekateri ansambli postavili previsoke zahteve in smo se jim morali, žal, odpovedati.“

Mladi so svojo nalogo pri organizaciji festivala odlično opravili. Poleg Voglarja so v ožjem organizacijskem krogu bili še: Rasto Božič kot programski vodja, predsednik OK ZZMS Bojan Mikec kot odgovorni za finance in Dušan Pezelj kot vodja propagande. Vsega skupaj se je s festivalom tako ali drugače ukvarjalo okoli 50 mladincev. Svoje delo so opravili zastoj (torej ta pojem se ni zamrl!).

Vse je „klapalo“, kot je treba, od organiziranih prevozov, programa, ozvočenja, svetlobnih učinkov do redarske službe. Tisti, ki so predvidevali na festivalu razvrat, izgredo, mamila in kdove kaj še vse, so ostali razočarani. Mladi so se zabavali, ne da bi bilo treba miličnikom, ki so le tu in tam diskretno odstranili tiste, ki so iskali krive poti do prizorišča, resneje posredovati. Na prizorišču so redarji iz vrst mladih sprotili delali red, če je komu glasba premočno udarila v glavo.

„Izvedba je na poklicni ravni,“ so organizatorje pohvalili člani beogradske skupine U skripcu, ki veliko nastopajo in so Otočec lahko primerjali z drugimi svojimi nastopi.

Tudi Marjan Podbešek iz ljubljanskega Studia Tivoli, ki je na Otočec pripeljal opremo za ozvočenje in light show, vredna stari milijardo dinarjev, se je pohvalno izrazil.

„Mislim, da je Otočec največji festival te vrste v Jugoslaviji,“ je povedal svoje mnenje Stane Sušnik, urednik za popularno glasbo na ljubljanski televiziji. „Program je dober in kar škoda se mi zdi, da tak program poslušar razmeroma malo ljudi. Najbrž med mladimi ni živega interesa za ustvarjalnejše smeri v popularni glasbi, sicer bi bili danes tukaj. Na festivalu se pojavljajo še neopredeljene smeri, ki presegajo rock – tako je festival odraz tega, kar se danes v popularni glasbi dogaja. Sicer pa ni važno, kako se smeri imenujejo, da je glasba aktualna in da ima v sebi ustvarjalne elemente.“

Na otoškem travniku je bilo zares še prostora za stotine mladih. Presenetljivo je, da je bilo razmeroma zelo malo mladih iz dolenskih občin. Je bil za njih Otočec predaletč, za mlade iz Skopja, Beograda, Zagreba in drugod pa ne?

Vodja novomeškega diska 068 Tomo Bartelj je oba dneva spremljal festival in meni, da bi kakšno zares zelo poznano ime pritegnilo več mladih. „Tako bi slišali potem tudi ostali deli odličnega programa.“

Kakorkoli že, festival Rock Otočec 83 se je tudi v razširjeni obliki potrdil kot dobro zasnovana prireditelj. Mladi objublajo – in zakaj bi jim ne verjeli, da bo prihodnje leto še bolje. Čaka nas Rock Otočec 84.

M. MARKELJ

Ribe namesto TV

„Izum“ Izidorja Porleta

SEVNICA – Se dolgočasite in ste nasploh nezadovoljni s poletnim televizijskim sporedom? Kuhar v impolskem domu počitka Izidor Porle ima rešitev za to, povzru še v barvah: v televizor je namestil živopisan akvarij!

Kuhar Porle se torej tudi v prostem času ne poslovi od posod in receptov. Ker je vodja sekcije akvaristov pri sevniškem društvu gojiteljev malih živali, rad vsakomur tudi svetuje. Na nedavni uspehi razstavi tega društva so vzbujali pozornost njegov akvariji. Največjega, 240-litrskega, iz doma počitka in tudi 150-litrskega iz sevniškega doma upokojenec si ni upal prenašati. V sodelovanju z Rudjem Starjem sta izdelala akvarij, podoben roži. Zanimiv je akvarij, ki je vgrajen v škatlo od dotrajanega televizijskega sprejemnika. Pomirjujoč pogled v tak ekran z živopisnimi ribicami je vsaj za ljubitelja narave nekaj drugega kot slab spored v rednem programu. Porle navaja še povsem praktične prednosti. „Lesena škatla nekdanjega televizorja dobro ščiti akvarij pred izgubo toplote, saj za vzdrževanje stalne temperature okrog 26°C zadostuje že 50-watna žarnica,“ pravi.

A. Z.

IZGINILO ŠEST OVC – Med pašo na Bukovih gori je v času od 15. do 29. junija izginilo šest ovc. Lastnik Milan Zajc je zaradi tega oškodovan za 55 tisoč dinarjev.

OBVOZIL JE ZAPORNICE IN ZAPELJAL V SMRT

V noči s petka na soboto je prišlo do hude prometne nesreče na železniškem prehodu regionalne ceste pri Sentenartu. Štiridesetletni Marjan Dernač, ki je vozil iz Pohance proti Brežicam, ni ustavil pred spuščeni zapornicami, marveč jih je obvozil. Prav tedaj je iz smeri Dobove pripeljal brzi potniški vlak, ki ga je upravljala Ivan Stefanec iz Ljubljane. V silovitem trčenju vlaka in avtomobila je voznik Dernač umrl na kraju nesreče, na zapornicah in na avtomobilu ter na lokomotivi pa je za 280 tisoč dinarjev gmotne škode.

Srečni smo, ko zabavamo

Tako pravijo člani narodno-zabavnega ansambla Slavček

NOVO MESTO – Pred štirimi leti se je Ivan Šiška iz Novega mesta, sicer orglar in harmonikar pri ansamblu Matije Slaka odločil, da bo ustanovil lastni narodno-zabavni ansambel „Slavček“, kakor so imenovali ansambel, je v teh letih dosegel vrsto uspehov, najbolj pa so ponosni na dve srebrni ter bronasto medaljo s Ptujskih festivalov.

Pevko Joži Mavsar, kitarista Jožeta Ovna in Franca Urbančiča, harmonikarja Slavka Pluta ter orglarja, harmonikarja in vodjo Ivana Šiško ljudje najbolj poznajo z veselic, vendar pa s tem seznam njihovih nastopov nikakor še ni zaključen. Kot člani KUD Krka igrajo lastne melodije, ki jih na besedila Ivana Silca pišeta Šiška in Plut, a tudi druge na proslavah in ostalih prirediteljih. Dvakrat so se predstavili tudi zamejcem na festivalu v Steverjanu, pred kratkim pa so dobili vabilo izseljeniške matice iz Toronta za šesttedensko turnejo po Kanadi, vendar so se odločili, da jo zaradi osebnih razlogov raje preložijo na kasnejši čas.

Kljub temu, da imajo težave z vajami, saj sta dva člana iz Semiča, dva iz Novega mesta in eden iz Straže, se enkrat ali dvakrat na teden le zberejo v za vaje sicer neprimernem kletnem prostoru v Novem mestu. Da jih žene ljubezen

do glasbe, ni potrebno posebej poudarjati, saj so vsi razen vodje samouki, ki kljub službenim in ostalim obveznostim najdejo čas za svoj konjiček.

Čimprej uporabite ta stavek!

Mater, kako napreduje moj slovenski jezik, kako se bogati z novimi izrazi in s svežimi pomenskimi odtenki. Še moja generacija je rekla pitju in zretju po domovih enostavno: hišna zabava. Današnja mularija ima žurke, kjer se gre najrazličnejše scene. Če se nam je zdelo kaj zanimivo, smo rekli: „To je pa res krasno.“ Sosedov mulc pa pravi, da je bila dirka luda, da je bila prava ludnica. Zmagovalec pa je bil de best tip.

V mojem mladeniškem času so igrali ansambli boljše ali slabše, danes pa šibajo, celo šopajo muziko. Vse to in še več je dokaz, da jezik ni mrtva stvar, ampak živi, se odziva na dogodke in ljudi

okrog sebe. Tako je lepo in prav, sicer bi ostali zaplankana balkanska provinca in zanamci bi nam kazali jezike zavoljo okostenelosti v izražanju. Prosim vas lepo, kako naj danes še rečemo štrajk, ko pa gre za izsiljeni sestanek.

Naša socialistična družba tudi ne more dovoliti, da bi rekli snažilka snažilka. Oprostite, snažilka ni nikakršna snažilka, snažilka je vzdrževalka prostorov. Ali pa direktor. To zaudarja po naftalinu, po gnolobnih ostankih preteklosti, ko so bili direktorji res direktorji, ko so bili bog in batina.

Danes je direktor individualni poslovodni organ. Ta naziv je jasen še tako zaručanemu kmetu, ki ob tem gotovo raz-

mišlja, da ne bi volu več rekel vol, ampak individualni skopljeni organ za vlečenje vozov, plugov in delanje gnoja.

V nedogled bi se lahko tako igral z novostmi, ki bi jih ljudstvo ploskoma sprejemalo, se z njimi sporazumevalo do meje nerazumljivosti, kajti jezik je namenjen prav medsebojnemu razumevanju in ne vprašljivosti. Toda zdi se mi, da sem zajadral predaletč. Danes sem se hotel pozabavati predvsem s stavkom: scat jih je peljal. V duhu kolektivne odgovornosti vzgojeni bodo pomislili na kolektivno uriniranje, ki ga je moč videti ob cestah, po katerih vozijo avtobusi sindikalne izlete, meni pa gre za pomensko spreobrnitev stavka. Poglejte! če kdo na-

piše kritiko gledališke predstave, pa te kritike živ krst ne razume, lahko rečemo mirne vesti: „Ta kritik jih je pa dobro peljal scat.“ Ko nam govore preko televizije, da kmalu več ne bo pomanjkanja najrazličnejših izdelkov od zobne paste do časopisnega papirja, navadni ljudje največkrat rečejo, da jim je dovolj teh laži, tisti pa, ki sledo razvoju jezika in nove dosežke tudi uporabljajo v vsakdanjem življenju, bodo rekli: „Ti nas pa spet peljejo scat.“ Sami lahko najdete še najmanj tisoč pet primerov, v katerih boste lahko uporabili ta stavek. Še danes pričnite uporabljati ta stavek in ljudje vas bodo gledali veliko prijazneje, kot da bi jim rekli, kako lažejo, flancarijo, gobcajo, pretiravajo itd.

TONI GAŠPERIČ

DOLENJSKI SLAVČKI – Poslušalci jim radi prisluhnejo na veselicah, proslavah in festivalih.

SPOSOJENO TRNJE

– Voditelji ne verujejo v posmrtno življenje. Zakaj bi verovali, ko imajo raj na zemlji. (Iz Novega sveta)

– Vse težje je spremljati gospodarska gibanja, ker gospodarstvo caplja na mestu. (Iz Politike ekspres)

– Ni problem najti negativne pojave. Problem je najti njihove nosilce. (Iz Včernjih novosti)